

Ψηφιακό Εργαστήριο

Οργανώσεις Παραγωγών:

ΕΝΑ ΙΣΧΥΡΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ
ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

Πρακτικά Ψηφιακού Εργαστηρίου

Χρηματοδότηση από το πρόγραμμα IMCAP της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιμέλεια κειμένου:

Δήμητρα Χουχορέλου, Δ/ση Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Έργων, GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Γραφιστική κειμένου:

Αικατερίνη Μπράτσου, Δ/ση Marketing & Επικοινωνίας, GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει μέχρι σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μέσο ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρος του έργου.

© Copyrights 2021, GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ Α.Ε. 2021

Το περιεχόμενο της παρούσας δημοσίευσης ανήκει τις απόψεις των συντακτών της μόνο, οι οποίοι φέρουν την αποκλειστική ευθύνη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει καμία ευθύνη για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχει.

Χρηματοδότηση από το πρόγραμμα IMCAP της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μήνυμα Προέδρου

« Για κάθε έναν από τους μετόχους και για όλους μαζί στη GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, η συνεργασία μεταξύ παραγωγών, όπως εκφράζεται μέσα από τις Οργανώσεις Παραγωγών, αλλά και ευρύτερα μέσα από τα συλλογικά σχήματα του πρωτογενούς τομέα, αποτελεί στρατηγική

προτεραιότητα την οποία υπηρετούμε και θα συνεχίσουμε να υπηρετούμε με ακόμα μεγαλύτερη έμφαση στο μέλλον. Το σημερινό Εργαστήριο αλλά και η μελέτη για τις Οργανώσεις Παραγωγών που ετοιμάζουμε, αποτελούν έμπρακτη απόδειξη της σημασίας που αποδίδουμε στη στρατηγική προτεραιότητα της συνεργασίας μεταξύ του παραγωγικού κόσμου της χώρας, ως καταλύτη για την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής γεωργίας και ως αναγκαία προϋπόθεση για τον πράσινο και ψηφιακό της μετασχηματισμό

Χριστόδουλος Αντωνιάδης
Πρόεδρος GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Πρόγραμμα

10:00 - 10:30

Έναρξη/Χαιρετισμοί

Χριστόδουλος Αντωνιάδης, Πρόεδρος GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Ιωάννης Οικονόμου, Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Αλκιβιάδης Αλεξάνδρου, Γενικός Διευθυντής Αγροτικής Τραπεζικής, Τράπεζα Πειραιώς

10:30 - 12:15

A' Μέρος

Η κατάσταση πραγμάτων σε ΕΕ και Ελλάδα

Alexander Stein, Αναλυτής πολιτικής – Αναλυτής αγορών, Μονάδα διακυβέρνησης αγορών γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Έλλη Τσιφόρου, Γενική Διευθύντρια GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Gabriel Trenzado Falcón, Διευθυντής Τομεακών Υπηρεσιών, Ευρωπαϊκές & Διεθνείς Σχέσεις, Cooperativas Agro-alimentarias de España

12:15 - 12:30

Διάλειμμα

12:30 - 14:30

B' Μέρος

Προκλήσεις, ευκαιρίες, προοπτικές

Ιωάννης Κράββαρης, Πρόεδρος Αγροτικού Συνεταιρισμού Ζαγοράς Πηλίου

Φώτης Χατζηπαπαδόπουλος, Επικεφαλής υπηρεσιών ευφυούς γεωργίας, NEUROPUBLIC AE

Γεώργιος Αβατάγγελος, Διευθυντής Κέντρων Επιχειρηματικότητας Αγροτικού Τομέα, Διεύθυνση Αγροτικής Τραπεζικής, Τράπεζα Πειραιώς

Σπύρος Μπέτας, Επικεφαλής Κέντρου Αγροτικών Επιχειρήσεων & Οργανισμών Κεντρικής & Δυτικής Ελλάδας, Διεύθυνση Αγροτικής Τραπεζικής, Τράπεζα Πειραιώς

Νικόλαος Αθανασόπουλος, Πρόεδρος Ο.Ε.Φ. Αγροτικού Ελαιοπαραγωγικού Συνεταιρισμού Πιστοποιημένα Αγροτικά Προϊόντα Γαργαλιάνων «Ελαιώνας»

Συντονισμός

Νίκος Λάππας, Διευθυντής Υπαίθρου Χώρας

Νίκος Λάππας

Διευθυντής Υπαίθρου Χώρας

Κυρίες και Κύριοι, καλημέρα. Είμαι ο Νίκος Λάππας, Διευθυντής της εφημερίδας «Υπαίθρος Χώρα» και θα ήθελα να σας καλωσορίσω στο Ψηφιακό Εργαστήριο «Οργανώσεις Παραγωγών: ένα ισχυρό εργαλείο βιωσιμότητας για τους παραγωγούς και τον πρωτογενή τομέα». Το Εργαστήριο διοργανώνεται διαδικτυακά από τη GAIA EPIXEIREIN στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος «ΚΑΠ3D – ΚΑΠ για Οικονομική, Περιβαλλοντική & Κοινωνική Βιωσιμότητα», το οποίο υποστηρίζεται από τη Γενική Δ/ση Γεωργίας & Ανάπτυξης της Υπαίθρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η συνάντησή μας σε αυτό το Ψηφιακό Εργαστήριο έχει σαν κεντρικό θέμα, την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα του πρωτογενούς τομέα. Το Εργαστήριο μεταδίδεται σε δύο γλώσσες, ελληνικά και αγγλικά. Από ό,τι γνωρίζουμε μας παρακολουθούν σήμερα πολλοί φίλοι μας από την Ελλάδα, αλλά και από αρκετές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης τους οποίους και ευχαριστούμε.

Η χρονική συγκυρία συμπίπτει με τις εξελίξεις στις Βρυξέλλες, καθώς εδώ και περίπου τέσσερις-πέντε ημέρες έχει ξεκινήσει μια τελευταία προσπάθεια να υπάρξει συμφωνία για τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική, όπου θα αποφασιστούν και ζητήματα τα οποία θα συζητήσουμε και σήμερα εμείς αργότερα. Υπάρχει συνεχής ροή εξελίξεων εκεί. Αργότερα θα παρακολουθήσουμε και το βιντεοσκοπημένο μήνυμα που μας έχει στείλει ο Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ο κύριος Οικονόμου, που βρίσκεται στις Βρυξέλλες αυτή τη στιγμή μαζί με τον Υπουργό και με τον Γενικό Γραμματέα Ευρωπαϊκών Υποθέσεων.

Να έρθουμε, λοιπόν, στο σημερινό μας άξονα, τη βιωσιμότητα στις τρεις διαστάσεις της, οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική. Οι παλαιότεροι θα θυμούνται ότι πριν μερικά χρόνια, όταν μιλούσαμε για βιωσιμότητα, λίγο-πολύ οι περισσότεροι αναφέρονταν στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Όμως πλέον έχει αποδειχθεί τα τελευταία αρκετά χρόνια ότι δεν μπορεί να υπάρχει περιβαλλοντική βιωσιμότητα χωρίς να υπάρχει οικονομική, πρωτίστως, και, δευτερευόντως, κοινωνική βιωσιμότητα στην ύπαιθρο και στον αγροτικό τομέα. Και ένα βασικό εργαλείο για να τα πετύχεις όλα αυτά είναι βέβαια οι Οργανώσεις Παραγωγών. Πλέον λίγο-πολύ έχει γίνει αντιληπτή η σημασία τους και επί αυτού του θέματος θα μας μιλήσουν και οι εκλεκτοί καλεσμένοι από την Ελλάδα, κεντρική και περιφερειακή, από τις Βρυξέλλες και από τη Μαδρίτη. Ξέρουμε, λοιπόν, πολύ καλά ότι για να πετύχουμε τις τρεις διαστάσεις της βιωσιμότητας, δηλαδή την οικονομική, την κοινωνική, την περιβαλλοντική, χρειαζόμαστε συγκεκριμένα εργαλεία. Ειδικά σε χώρες όπως είναι η Ελλάδα που έχει πάρα πολλά χωριά, πάρα πολλά μικρά χωριά, και πάρα πολλούς αγρότες που κατοικούν σε αυτά τα χωριά. Πάνω από 600.000 αγροτικές εκμεταλλεύσεις και αγροτικές οικογένειες υπάρ-

χουν στη χώρα σε χιλιάδες μικρά χωριά και κοινότητες.

Χρειαζόμαστε, λοιπόν, οργάνωση των παραγωγών, οργανωμένες δομές οι οποίες θα ενισχύσουν τη διαπραγματευτική θέση του αγρότη στην αλυσίδα της αγροδιατροφής, οι οποίες θα βελτιώσουν την επιχειρηματικότητα, την παραγωγικότητα, την ανταγωνιστικότητα της αγροτικής εκμετάλλευσης, οι οποίες θα απαντήσουν στις νέες προκλήσεις που θέτει η Κοινή Αγροτική Πολιτική, τον πράσινο μετασχηματισμό, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, και τη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα, που πρέπει να εφαρμοστεί και που συζητιέται, όπως είπαμε, στις Βρυξέλλες αυτή τη στιγμή. Και βέβαια, οι Οργανώσεις Παραγωγών παίζουν πολύ μεγάλο ρόλο στη συνοχή και στη διαμόρφωση των περιφερειών και των χωριών μας της υπαίθρου, ώστε να γίνουν ελκυστικά πρώτα και κύρια για τους αγρότες και για τους νέους που θέλουν να επιστρέψουν ή να παραμείνουν στον τόπο τους.

Για όσους θυμούνται, παλαιότερα οι ευρωπαϊκές οργανώσεις αγροτών και αγροτικών συνεταιρισμών, η Cora, η Cogesa, έφερναν ως κύριарχο ζήτημα στις Βρυξέλλες τις δομές, τις τοπικές και εθνικές υποδομές για να αναπτυχθεί η ύπαιθρος και να παραμείνει ο κόσμος εκεί. Πριν 30 χρόνια, οι υποδομές που ζητούσαμε ήταν οι δρόμοι και άλλου τέτοιου είδους υλικές υποδομές. Σήμερα οι υποδομές που ζητάει ο αγροτικός κόσμος είναι το γρήγορο ίντερνετ. Οι αγρότες ζητούν ψηφιακά δεδομένα, ψηφιακές υπηρεσίες. Αν πάμε λίγο πίσω και αναλογιστούμε πώς φτάσαμε σε αυτό το ευρωπαϊκό μοντέλο γεωργίας που έχουμε, πάρα πολλές από αυτές τις προσπάθειες έγιναν επιτυχείς μέσα από τις οργανώσεις των παραγωγών. Γιατί, αν πάμε ιστορικά, οι οργανώσεις των παραγωγών δεν περιγράφουν μόνο προβλήματα, αλλά δίνουν λύσεις.

Χωρίς να καθυστερήσω περαιτέρω, δίνω τον λόγο στον Πρόεδρο της GAIA EPIXEIREIN, τον κύριο Χριστόδουλο Αντωνιάδη τον οποίο και καλημερίζω, για να κηρύξει την έναρξη του Εργαστηρίου. Γνωρίζουμε όλοι το έργο της GAIA EPIXEIREIN, τουλάχιστον στη διαχείριση του ΟΣΔΕ. Η χώρα είχε μια κακή πρωτιά μέχρι πριν μερικά χρόνια, με καταλογισμούς για λανθασμένο τρόπο διανομής των ενισχύσεων περίπου. Αυτά τελειώσανε από τη στιγμή που η GAIA EPIXEIREIN ανέλαβε αυτό το έργο συντονισμού και που, κατά κοινή ομολογία, είναι ένα από τα πιο επιτυχημένα συστήματα ΟΣΔΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Έχετε τον λόγο, Πρόεδρε.

Χριστόδουλος Αντωνιάδης

Πρόεδρος GAIA EPIXEIREIN

Καλημέρα σας. Νίκο, είναι όπως σχεδόν τα περιέγραψες και σε ό,τι αφορά το πλαίσιο της σημερινής μας κουβέντας και σε ό,τι αφορά τη συνεισφορά της GAIA τα τελευταία 8 χρόνια στον εξορθολογισμό μιας πολύ βαριάς, δύσκολης, νωρίτερα από τη δικιά μας

ενασχόληση, πρακτικής. Σε ευχαριστώ γιατί πραγματικά έβαλες το πλαίσιο της σημερινής κουβέντας στις διαστάσεις που έχουμε συλλάβει το θέμα, εμείς που ασχοληθήκαμε. Και θέλω και εγώ με τη σειρά μου να χαιρετίσω τον αξιότιμο κύριο Υπουργό, παρά το γεγονός ότι θα μπει διαδικτυακά –θα μεταδοθεί βιντεομήνυμα από ό,τι αντιλαμβάνομαι–, τους αξιότιμους ομιλητές, τους φίλους, τους αγαπητούς μετόχους και συνεργάτες της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, τους φίλους και τις φίλες που μας παρακολουθούν.

Θα ήθελα, λοιπόν, να σας καλωσορίσω όλους στο εργαστήριο με θέμα «Οργανώσεις Παραγωγών: Ένα ισχυρό εργαλείο βιωσιμότητας για τους παραγωγούς και τον πρωτογενή τομέα». Ένα εργαστήριο που διοργανώνουμε σήμερα διαδικτυακά, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που μας παρέχει η τεχνολογία και φυσικά λαμβάνοντας και τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της υγείας όλων μας, έστω και αν πλέον δειλά-δειλά αρχίσαμε να βλέπουμε φως στο τούνελ της πανδημίας.

Όπως πράξαμε και με το ετήσιο συνέδριό μας πριν από κάποιους μήνες, έτσι και σήμερα, οι αντίξοες συνθήκες δεν στέκονται εμπόδιο στη στρατηγική μας. Στη στρατηγική μας προτεραιότητα για την ενίσχυση της ενημέρωσης και της γνώσης, του παραγωγικού κόσμου της χώρας, αλλά και όλων, θα έλεγα, των ενδιαφερομένων σε σχέση με την κατάσταση των πραγμάτων, τις προκλήσεις και τις προοπτικές της ελληνικής γεωργίας, καθώς και σε σχέση με τα εργαλεία της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, της ΚΑΠ, που μπορούν να τη βοηθήσουν να γίνει πιο βιώσιμη και περισσότερο ανταγωνιστική. Στο πλευρό μας και στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος ΚΑΠ3D, ΚΑΠ για οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα, έχουμε ασφαλώς τη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τους εκπροσώπους της, τους οποίους θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά για την υποστήριξή τους.

Σήμερα εστιάζουμε στις Οργανώσεις Παραγωγών. Κορυφαίο εργαλείο οικονομικής κατ' αρχάς βιωσιμότητας για τους Ευρωπαίους και τους Έλληνες παραγωγούς, το οποίο η ΚΑΠ οριοθετεί και υποστηρίζει εδώ και δεκαετίες. Και βεβαίως θα συνεχίσει να το κάνει και στην επόμενη ΚΑΠ, καθώς η συνεργασία μεταξύ παραγωγών είναι απαραίτητη για την ενίσχυση της διαχρονικά διαπιστωμένης αδύναμης θέσης τους στην εφοδιαστική αλυσίδα τροφίμων αλλά και για τη γενικότερη, αποδοτικότερη λειτουργία της αλυσίδας συνολικά και προς όφελος όλων. Πέρα όμως από τη σημαντική στήριξη της ΚΑΠ, σήμερα και στο μέλλον, για την οποία θα έχουμε την ευκαιρία να συζητήσουμε στο πλαίσιο του Εργαστηρίου –και είναι ξεχωριστή τιμή και χαρά η συμμετοχή, έστω και με τον τρόπο που προδιέγραφα νωρίτερα, του αρμόδιου Υφυπουργού, κ. Οικονόμου, τον οποίο ασφαλώς και ευχαριστούμε–, υπάρχει και η κομβική λέξη συνεργασία. Η συνεργασία, αποτελεί την προϋπόθεση, είναι εκ των ων ουκ άνευ, για την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα της χώρας μας συνολικά. Αυτό άλλωστε είναι ένα από τα βασικά συμπεράσματα και της ίδιας της έκθεσης Πισσαρίδη για τον αγροδιατροφικό τομέα. Η συνεργασία όμως αποτελεί ισχυρό στοιχείο του DNA της ίδιας της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ για τους εξής τρεις λόγους:

Πρώτον, γιατί τη ραχοκοκαλιά του σχήματος της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ αποτελούν οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι, όπως θα δούμε στη συνέχεια, αποτελούν και τα βασικά συλλογικά σχήματα πίσω από τις αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών της χώρας.

Δεύτερον, γιατί, κάτω από την ομπρέλα της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, οι εκπρόσωποι του πρωτογενούς τομέα συνεργάζονται με τον τραπεζικό τομέα και με τον τομέα της πληροφορικής προκειμένου να πετύχουν τη βιώσιμη ανάπτυξη με γνώμονα τη γνώση και την καινοτομία. Πρόκειται για ένα, θα έλεγα, όραμα που θέσαμε και που υπηρετούμε πιστά χωρίς παρεκκλίσεις από το 2014 μέχρι και σήμερα, την εποχή του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού που προωθούν η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και η νέα ΚΑΠ και που είναι περισσότερο από ποτέ πλέον επίκαιρος.

Τρίτον, γιατί από την αρχή της πορείας της και μέχρι σήμερα η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ έχει συμβάλλει στη δημιουργία δεκάδων Οργανώσεων Παραγωγών θέτοντας στην υπηρεσία των συνεταιρισμών και των μεμονωμένων παραγωγών την τεχνογνωσία της, ενώ υποστηρίζει την επιχειρηματική ανάπτυξή τους σε συμβουλευτικό, τεχνολογικό και χρηματοδοτικό επίπεδο, αξιοποιώντας εργαλεία της ΚΑΠ αλλά και του εθνικού χρηματοδοτικού πλαισίου.

Θα ήθελα, ωστόσο, κυρίες και κύριοι, να προσθέσω ότι και η Τράπεζα Πειραιώς και η NEUROPUBLIC έχουν, και θα συνεχίσουν να έχουν, καταλυτικό ρόλο στην υπόθεση της υποστήριξης των συλλογικών σχημάτων της χώρας μας, τόσο μέσα από τη μεμονωμένη τους πορεία, όσο και μέσα από το ίδιο το σχήμα της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, αφού και εκεί συνυπάρχουν. Η Τράπεζα Πειραιώς μέσα από το πρόγραμμα της συμβολαιακής γεωργίας και κτηνοτροφίας έχει αφήσει σημαντικό αποτύπωμα στον αγροτικό χώρο, με αμοιβαία οφέλη τόσο για τους παραγωγούς όσο και για τις μεταποιητικές εμπορικές επιχειρήσεις και συνεταιρισμούς. Μέχρι σήμερα έχουν υλοποιηθεί συνολικά κάτι παραπάνω από 300 συνεργασίες συμβολαιακής γεωργίας με επιχειρήσεις και αγροτικούς συνεταιρισμούς σε περισσότερα από 50 προϊόντα, ενώ οι επιχειρήσεις που είναι οι ενταγμένες στο πρόγραμμα και οι συνεταιρισμοί συνεισφέρουν στην ελληνική οικονομία, πραγματοποιώντας εξαγωγές που ξεπερνούν το 1,5 δισεκατομμύριο και προωθούνται σε περίπου 75 χώρες σε όλο τον κόσμο. Θα πρέπει να τονιστεί ότι η συμβολαιακή γεωργία και κτηνοτροφία αποτελούν ένα επιπλέον κίνητρο συλλογικής δράσης των παραγωγών και άμεσης σύνδεσής τους με την αγορά. Κίνητρο που εμείς θα συνεχίσουμε να θέτουμε στην υπηρεσία των συλλογικών σχημάτων και στο μέλλον, μαζί με νέα προϊόντα που συνεχώς επεξεργαζόμαστε και εξελίσσουμε στο πλαίσιο της συνολικότερης ηγετικής παρέμβασής μας στον πρωτογενή τομέα της χώρας.

Η NEUROPUBLIC A.E. με το σύστημα της ευφυούς γεωργίας *gaiasense* εφαρμόζει σήμερα το πιο φιλόδοξο, σε γεωγραφική και παραγωγική εμβέλεια, και ένα από τα πιο επιτυχημένα ιδιωτικά προγράμματα ψηφιακού μετασχηματισμού του πρωτογενούς τομέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γεγονός που άλλωστε αναγνωρίζεται από τους εταίρους μας στις Βρυξέλλες, οι οποίοι μας παρακολουθούν σήμερα και θα ήθελα να τους απευθύνω ένα θερμό χαιρετισμό. Το *gaiasense* θέτει στην υπηρεσία των παραγωγών και των οργανώσεών τους ένα ολοκληρωμένο εργαλείο ευφυούς γεωργίας και συμβουλευτικής με αιχμή την τεχνολογική καινοτομία και γνώμονα τον άνθρωπο, δηλαδή τον αγρότη και τον γεωργικό του σύμβουλο, το οποίο αποτελεί καταλύτη για την οικονομική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα των συλλογικών σχημάτων αλλά και των ιδίων των μεμονωμένων παραγωγών. Ας μην ξεχνάμε ότι η από κοινού προώθηση της καινοτομίας αποτελεί έναν από τους επιδιωκόμενους σκοπούς των Οργανώσεων Παραγωγών, όπως αυτοί περιγράφονται στον Κανό-

νιασμό Κοινής Οργάνωσης Αγοράς.

Για κάθε έναν από εμάς και για όλους μας στη GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, η συνεργασία μεταξύ παραγωγών, όπως εκφράζεται μέσα από τις οργανώσεις τους, μέσα από τις Οργανώσεις Παραγωγών, αλλά και ευρύτερα μέσα από τα συλλογικά σχήματα του πρωτογενούς τομέα, αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα την οποία υπηρετούμε και θα συνεχίσουμε να υπηρετούμε με ακόμη μεγαλύτερη έμφαση στο μέλλον. Και ευελπιστούμε σε ένα φιλόδοξο εθνικό στρατηγικό σχέδιο της ΚΑΠ προς την κατεύθυνση αυτή, κύριε Υφυπουργέ. Ευελπιστούμε επίσης και σε ένα ευνοϊκό εθνικό θεσμικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο. Ένα πλαίσιο που να αποτελεί ιδιαίτερα σημαντική προϋπόθεση για την ενθάρρυνση της δημιουργίας αλλά και για την αναπτυξιακή στήριξη των συλλογικών αυτών σχημάτων.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι η αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης για τον πρωτογενή τομέα μπορεί και πρέπει να διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο, ώστε να ξεδιπλωθεί η αναπτυξιακή δυναμική των συλλογικών σχημάτων και μαζί με αυτή η δυναμική της ελληνικής γεωργίας συνολικότερα. Όμως, ανεξάρτητα από την αναγκαιότητα κατάλληλης κοινοτικής και εθνικής στήριξης, η δική μας προσπάθεια συνεχίζει και θα συνεχίζεται αμείωτη.

Αγαπητοί φίλοι, το σημερινό εργαστήριο αλλά και η μελέτη για τις Οργανώσεις Παραγωγών που ετοιμάζουμε και που θα σας παρουσιάσουμε μια πρόγευσή τους σήμερα, αποτελούν έμπρακτη απόδειξη της σημασίας που αποδίδουμε στη στρατηγική προτεραιότητα της συνεργασίας μεταξύ του παραγωγικού κόσμου της χώρας ως καταλύτη για την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής γεωργίας και ως μια αναγκαία προϋπόθεση για τον πράσινο και ψηφιακό μετασχηματισμό.

Θέλω να ευχαριστήσω μέσα από την καρδιά μου τους εξαιρετικούς ομιλητές που μας βοηθούν να θέσουμε το πλαίσιο της ανάλυσης, του προβληματισμού και των προτάσεων σε ένα τόσο υψηλό επίπεδο. Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω θερμά όλους εσάς που πραγματοποιήσατε την εγγραφή σας και μας παρακολουθείτε σήμερα από τα γραφεία σας ή από τα σπίτια σας. Εύχομαι πραγματικά να έχουμε μια γόνιμη και εποικοδομητική συζήτηση, τα συμπεράσματα της οποίας θα φροντίσουμε να συγκεντρωθούν και να επικοινωνηθούν σαν μια μικρή συμβολή στον δημόσιο διάλογο γύρω από το κομβικής σημασίας ζήτημα της δημιουργίας στήριξης και ανάπτυξης Οργανώσεων Παραγωγών στον πρωτογενή τομέα της χώρας. Εύχομαι το Εργαστήριό μας να αναλύσει τα ζητήματα αυτά, να τεθούν οι προβληματισμοί και σε όλους σας καλή συνέχεια. Ευχαριστώ πολύ.

Νίκος Λάππας: Ευχαριστούμε και εμείς, Πρόεδρε, ευχαριστούμε πολύ και εμείς. Πραγματικά στη βάση και της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής αλλά και του Ταμείου Ανάκαμψης που αναφέρατε, Πρόεδρε, είναι η συνεργασία, όπως περιγράφεται όχι μόνο στην έκθεση Πισσαρίδη, που αναφέρατε, αλλά και συνολικά από τις αρμόδιες κυβερνητικές αρχές που θεωρούν ότι, όπως είναι διαμορφωμένες οι δομές στον αγροτικό και αγροδιατροφικό τομέα στη χώρα μας, με τα μεγέθη και τα δομικά χαρακτηριστικά που υπάρχουν, πολλές φορές έχουμε χάσει τον ρόλο μας στην Ελλάδα. Δηλαδή δεν ξέρουμε τι πρέπει να κάνει ο καθένας στην αγροδιατροφική αλυσίδα. Ο αγρότης γίνεται εύκολα πολιτικός, ο πολιτικός εύκολα γίνεται επιστήμονας, ο επιστήμονας εύκολα γίνεται αγρότης. Έχουμε πιθα-

νόν χάσει τον ρόλο μας πολλές φορές. Η συνεργασία, τα clusters όπως ονομάζουμε τα σχήματα συνεργασίας, αποτελούν ίσως και μονόδρομο ή μεγάλο βασικό εργαλείο για το πώς θα πορευτούμε. Στην εφημερίδα μας πριν δύο εβδομάδες δημοσιεύσαμε ότι, όλες οι μεγάλες δράσεις του Ταμείου Ανάκαμψης για την αγροδιατροφή θα περάσουν μέσα από τέτοιες συνεργασίες. Στη βάση θα συμμετέχουν οι αγρότες και θα υπάρχουν συνεργασίες με άλλες επιχειρήσεις όλης της αλυσίδας. Αναφερθήκατε και στην ευφυή γεωργία, για την οποία θα συζητήσουμε και αργότερα. Η ευφυής γεωργία είναι καταλύτης και στο αύριο της παραγωγικότητάς μας και στη μείωση του κόστους και στο περιβάλλον -πώς θα παράξουμε περισσότερα με λιγότερα-, και στην ικνηλασιμότητα και την τοποθέτηση των προϊόντων μας στις αγορές και λοιπά. Φυσικά και στην κοινωνική συνοχή, για να επιστρέψει ο νέος, να γίνει ελκυστική η ύπαιθρος. Ευχαριστούμε πολύ, Πρόεδρε.

Και να περάσουμε σε δύο χαιρετισμούς από δύο σημαίνοντα πρόσωπα. Ξεκινάμε με το βιντεομήνυμα που μας έστειλε ο κύριος Οικονόμου από τις Βρυξέλλες. Ο κύριος Οικονόμου ήταν να συνδεθεί μαζί μας ζωντανά από το γραφείο του στο Υπουργείο, είναι αυτή τη στιγμή όμως στις Βρυξέλλες. Όπως είπαμε, αυτή τη στιγμή βρίσκεται εκεί, μαζί με τον κύριο Λιβανό και τον κύριο Μπαγινέτα, και εκπροσωπούν τη χώρα μας στις διαπραγματεύσεις για την αναθεώρηση της ΚΑΠ. Μέχρι λίγο πριν μπούμε στο studio, οι πληροφορίες που υπήρχαν, και να σας ενημερώσουμε ότι υπάρχει και ζωντανή συνεχής ροή πληροφόρησης στο yraithros.gr, ετοιμαζόντουσαν οι τρεις πλευρές που απαρτίζουν το λεγόμενο τρίλογο, δηλαδή η Προεδρεία που εκπροσωπεί τις κυβερνήσεις και τους Υπουργούς Γεωργίας, το Ευρωκοινοβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, να συναντηθούν, μήπως και εξομαλυνθούν οι διαφορετικές θέσεις που υπήρχαν μέχρι αργά εκθές το βράδυ. Να δούμε, λοιπόν, το βιντεομήνυμα που μας έκανε την τιμή να στείλει ο Υφυπουργός, ο κύριος Οικονόμου, από τις Βρυξέλλες.

Ιωάννης Οικονόμου

Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

(Βιντεοσκοπημένο μήνυμα)

Αγαπητοί φίλοι, χαίρομαι ιδιαίτερα που είμαι μαζί σας, έστω και με αυτόν τον τρόπο. Το Ψηφιακό Εργαστήριο της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ είναι ένα πολύ σημαντικό φόρουμ στο οποίο κουβεντιάζονται ουσιαστικά πράγματα για τον πρωτογενή τομέα και φυσικά εξάγονται και πολύτι-

μα συμπεράσματα. Θα προτιμούσα φυσικά να παρακολουθώ σε ζωντανό χρόνο τις εργασίες του φετινού φόρουμ. Βρίσκομαι όμως στις Βρυξέλλες σε μία σύνοδο η οποία κράτησε πολύ περισσότερο από ότι προγραμματιζόταν και αφορά το κλείσιμο της διαπραγμάτευσης για τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική. Μιας διαπραγμάτευσης στην οποία η ελληνική πλευρά έπαιξε και εξακολουθεί και μέχρι την ώρα που μιλάμε σήμερα να παίζει πολύ ουσιαστικό ρόλο με ένα και μόνο στόχο: η πράσινη μετάβαση στην Κοινή Αγροτική Πολιτική να γίνει με ρεαλισμό, να γίνει με τρόπο που να μπορεί να είναι εφαρμόσιμη χωρίς όρους και προϋποθέσεις που θα την καθιστούσαν πραγματικά ανεφάρμοστη και που εγκυμονούσαν μεγάλους κινδύνους για απώλεια εισοδήματος στους παραγωγούς μας, αλλά και για την άναρχη μετάβαση της αγροτικής παραγωγής στα νέα πρότυπα, στη νέα αρχιτεκτονική την οποία όλοι πιστεύουμε.

Με τις παρεμβάσεις μας, λοιπόν, φροντίζουμε να θωρακίσουμε τον πρωτογενή τομέα στη χώρα μας έτσι ώστε με ασφάλεια, αξιοποιώντας τις πρόνοιες και τις προβλέψεις της νέας ΚΑΠ, όσα θα εφαρμόσουμε και όσα θα γίνουν στο πλαίσιο μιας εθνικής πολιτικής να είναι προς όφελος των παραγωγών, να δίνουν προστιθέμενη αξία στα προϊόντα μας, να καθιστούν τον παραγωγικό τομέα, τον πρωτογενή τομέα, ατμομηχανή του παραγωγικού κλάδου και προφανώς να προστατεύουν και το περιβάλλον.

Έχοντας πει αυτά για τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική, θα ήταν αμέλεια να μην υπογραμμίσω το πόσο κεντρικό και πόσο κομβικό ρόλο θα παίξει και την επόμενη προγραμματική περίοδο η λειτουργία, η ενίσχυση της συνεργατικής λογικής, είτε των συνεταιρισμών, είτε των Ομάδων Παραγωγών. Χρειαζόμαστε ένα κρίσιμο μέγεθος προκειμένου να μπορέσουμε να εφαρμόσουμε πιο ουσιαστικά τις πρόνοιες και τις προτεραιότητες της νέας ΚΑΠ, της νέας πράσινης αρχιτεκτονικής. Χρειαζόμαστε ένα κρίσιμο μέγεθος που θα προσφέρει οικονομίες κλίμακος, που θα κάνει πιο ανταγωνιστικά, πιο ανθεκτικά και πιο εξωστρεφή τα συλλογικά σχήματα στη χώρα μας.

Στο πλαίσιο αυτό αποτελεί πρόκληση για εμάς, για την ελληνική κυβέρνηση –όχι μόνο στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ αλλά στην εφαρμογή, στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή της νέας εθνικής πολιτικής για τον πρωτογενή τομέα– και προτεραιότητα να διαμορφώσουμε τις προϋποθέσεις έτσι ώστε να έχουμε όσο το δυνατόν μεγαλύτερη παρέμβαση συνεργατικών σχημάτων στην αγροτική μας οικονομία. Και θα έλεγα σε όλη την αλυσίδα αξίας της αγροτικής οικονομίας, είτε αυτή ξεκινά από την παραγωγή, είτε ακολουθεί τα επόμενα στάδια μέχρι να φτάσει στον τελικό καταναλωτή. Και θεσμικά, με παρεμβάσεις που αφορούν και το Υπουργείο μας αλλά και με παρεμβάσεις άλλων συναρμόδιων Υπουργείων, και χρηματοδοτικά, αξιοποιώντας το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης αλλά και άλλα εργαλεία.

Είμαστε εδώ για να σχεδιάσουμε δράσεις που θα ενθαρρύνουν όλο και περισσότερους παραγωγούς, όλο και περισσότερες ομάδες να συμμετέχουν ενεργά στην αξιοποίηση των πόρων που είναι στη διάθεσή μας, από το Ταμείο Ανάκαμψης και από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, έτσι ώστε να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί, πιο εξωστρεφείς και πιο παραγωγικοί.

Με αυτές τις σκέψεις θέλω να ευχηθώ καλή επιτυχία στο φετινό φόρουμ. Είμαι βέβαιος ότι θα ακουστούν πολύ ουσιαστικά και χρήσιμα πράγματα. Είμαι βέβαιος ότι θα κατατεθούν ιδέες και προτάσεις τις οποίες θα πληροφορηθώ αμέσως μετά την ολοκλήρωση και του φετινού εργαστηρίου. Και εύχομαι πολύ σύντομα να μας δοθεί η δυ-

νατότητα να τα πούμε ζωντανά και από κοντά. Καλή επιτυχία στις εργασίες του συνεδρίου σας.

Νίκος Λάμπας: Να ευχαριστήσω θερμά εκ μέρους της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ τον Υφυπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, τον κύριο Οικονόμου. Ελπίζουμε να μας φέρει όλο το Υπουργείο μια καλή συμφωνία από τις Βρυξέλλες. Και βέβαια, όπως είπε και ο ίδιος, με την πρώτη ευκαιρία θα βρούμε έναν τρόπο να μιλήσουμε πιο αναλυτικά για αυτά που θα θέλαμε να μας παρουσιάσει ζωντανά εδώ.

Να συνεχίσουμε με τον επόμενο χαιρετισμό. Έχουμε την τιμή και τη χαρά να έχουμε μαζί μας το Γενικό Διευθυντή Αγροτικής Τραπεζικής στην Τράπεζα Πειραιώς, κύριο Αλεξάνδρου Αλκιβιάδη. Κύριε Αλεξάνδρου, καλημέρα. Διαβάσαμε και τη χθεσινή ανακοίνωσή σας για τις Οργανώσεις Παραγωγών και τη συνεργασία των αγροτών που βρίσκεται στο επίκεντρο της Τράπεζας Πειραιώς. Σας ακούμε με ενδιαφέρον. Έχετε το λόγο.

Αλκιβιάδης Αλεξάνδρου

Γενικός Διευθυντής Αγροτικής Τραπεζικής, Τράπεζα Πειραιώς

Κυρίες και Κύριοι καλημέρα. Δεδομένου ότι ο κύριος Αντωνιάδης και ο κύριος Υπουργός τοποθετήθηκαν σε πολύ πιο σημαντικά, πολύ πιο κραταιά ζητήματα, όπως αυτό το οποίο θα συζητήσουμε σήμερα, δηλαδή αυτό της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, εγώ θα κατέβω λίγο πιο χαμηλά και θα σας πω τις σκέψεις μας και τις δράσεις μας αναφορικά με το τι κάνει η Τράπεζα Πειραιώς στον χώρο της αγροτικής τραπεζικής και τι κάνει ειδικότερα στον χώρο των Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών.

Με αυτό, λοιπόν, το σκεπτικό θέλω πάρα πολύ να ευχαριστήσω τη GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ για αυτήν την πρόσκληση σε αυτό το πολύ διαφορετικό από όλα τα άλλα Εργαστήριο, που στοχεύει, πιστεύω, να αμιλεύσει την επόμενη ημέρα των Οργανώσεων Παραγωγών στη χώρα μας. Εκπροσωπώντας την Τράπεζα Πειραιώς, θέλω να σας πω πως μας χαρακτηρίζουν, μεταξύ άλλων, ως η τράπεζα του πρωτογενή τομέα και της ελληνικής αγροδιατροφής. Και έτσι αισθανόμαστε εμείς καθημερινά, ζώντας μέσα σε μια εξειδικευμένη Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Τραπεζικής, που είναι η μοναδική στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα και που αποτελείται από τρεις διακριτές διευθύνσεις.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Η μοναδική Τράπεζα με Εξειδικευμένη Επιχειρηματική Δομή
για τη συνολική υποστήριξη του Αγροτικού Τομέα

Αποτελείται από τη Διεύθυνση των Κέντρων Επιχειρηματικότητας του Αγροτικού Τομέα με αρμοδιότητα την ανάπτυξη και διαχείριση των σχέσεων με τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς, τις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών, τις Ομάδες Παραγωγών και τις Οργανώσεις τους αλλά και οποιαδήποτε άλλη εταιρική οντότητα υπάρχει στον αγροτικό τομέα, στην αγροτική οικονομία. Έχουμε τη Διεύθυνση της Λιανικής Αγροτικής Τραπεζικής με πλειάδα και παρουσία πολλών τραπεζικών γεωπόνων και γεωοικονομολόγων μέσα στην ομάδα μας που έχουν αποκτήσει εμπειρίες τόσο από την Αγροτική Τράπεζα, όσο και από άλλες ιδιωτικές τράπεζες, ή και από γεωτεχνικά γραφεία στα οποία έχουν συμμετάσχει στο παρελθόν.

Άρα βλέπουμε μια πυκνή εμπειρία, θα έλεγα, στον χώρο αυτό, που η αλήθεια είναι ότι εάν δεν την έχεις δεν μπορείς να παρακολουθήσεις, στον βαθμό που μπορεί μια τράπεζα, τα τεκταινόμενα στον χώρο αρμοδιότητάς μας. Και επίσης η Διεύθυνση Συμβολαιακής Τραπεζικής, στην οποία ο Χριστόδουλος [Αντωνιάδης], ο οποίος τοποθετήθηκε προηγουμένως, είναι εκείνος ο οποίος το 2013 με μια άλλη ομάδα πίσω στην Πειραιώς ανέπτυξε αυτήν την απλή μεν θεωρητικά σκέψη, αλλά πολύ σημαντική στην εφαρμογή της, που στοχεύει στην άρρηκτη και επαναλαμβανόμενη σύνδεση των αγροτών και κτηνοτρόφων παραγωγών με αγροτικούς συνεταιρισμούς και ιδιωτικές επιχειρήσεις στον χώρο της αγροδιατροφής

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Διασφαλίζοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη σε Συλλογικά
Αγροτικά Σχήματα με Ευρεία Γεωγραφική Κάλυψη

Αγροτικοί Συνεταιρισμοί

259

Εξυπηρετούμε στη
Βόρεια Ελλάδα

Ψηφιακό Εργαστήριο Οργανώσεις Παραγωγών:

Ένα ισχυρό εργαλείο βιωσιμότητας για τους παραγωγούς και τον πρωτογενή τομέα

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Διασφαλίζοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη σε Συλλογικά Αγροτικά Σχήματα με Ευρεία Γεωγραφική Κάλυψη

Αγροτικοί Συνεταιρισμοί

266

Εξυπηρετούμε στη
Νότια & Κεντρική Ελλάδα

Δεδομένου ότι πολλοί από εσάς που μας παρακολουθείτε είστε εταιρικές οντότητες, θέλουμε να θυμίσουμε ότι η Τράπεζα Πειραιώς συνεργάζεται με όλους τους συνεταιρισμούς της χώρας καλύπτοντας τις ανάγκες τόσο του μεγαλύτερου συνεταιρισμού της χώρας μας, όπως είναι η «Πίνδος» που πραγματοποιεί ετήσιες πωλήσεις στο εύρος των 300 εκατομμυρίων ευρώ, όσο και ενός άλλου, πολύ μικρού αλιευτικού αγροτικού συνεταιρισμού, που λέγεται «Άγριλος». Έχει έναν κύκλο εργασιών 3.000 ευρώ και βρίσκεται στην Άρτα, στον Δήμο του Νικολάου Σκουφά.

Την ίδια φιλοσοφία της πανελλαδικής κάλυψης υιοθετούμε στον χώρο των εταιρικών οντοτήτων της αγροδιατροφής συνεργαζόμενοι, παραδείγματος χάριν θα σας πω, με τον Αγροτικό Συνεταιρισμό Μανακίου στη Φλώρινα, ένα από τα βορειότερα σημεία της χώρας μας, όπως και με τους παραγωγούς κηπευτικών «Κουντούρας», στην Παλαιόχωρα στα Χανιά. Και ζητώ συγγνώμη για άλλους συνεταιρισμούς που δεν αναφέραμε αλλά θέλαμε λίγο να σας δείξουμε ότι πραγματικά θέλουμε να είμαστε και προσπαθούμε να είμαστε παντού.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Διασφαλίζοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη σε Συλλογικά Αγροτικά Σχήματα με Ευρεία Γεωγραφική Κάλυψη

Ομάδες & Οργανώσεις Παραγωγών

215

Προσεγγίζουμε σε
όλη τη χώρα

Μέσα σε αυτό το περιβάλλον που σας περιέγραφα αποφασίσαμε πέρσι να συγκεντρώσουμε, μεταξύ άλλων, την προσοχή μας σε ένα δυναμικό ρεύμα της αγοράς του πρωτογενούς τομέα που έχει συγκεντρώσει το βλέμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και που δεν είναι άλλο από αυτό των Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών. Το 2019 υπήρχαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση πάνω από 3.700 αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών και κάθε χρόνο αναγνωρίζονται περισσότερες. Οι περισσότερες αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών έχουν ικανοποιητικό αριθμό μελών, εκεί στο εύρος των χιλίων. Μην ξεχάσουμε βέβαια να αναφέρουμε ότι η Κοινή Αγροτική Πολιτική στηρίζει τα σχήματα αυτά τόσο κατά την ίδρυσή τους όσο και στα υπόλοιπα στάδια της δραστηριότητάς τους, όπως είναι η Κοινή Οργάνωση Αγοράς, τα επιχειρησιακά προγράμματα και το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης.

Να μην επαναλάβω και εγώ με τη σειρά μου ότι ο λόγος που θεωρούμε ότι Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών ήταν, είναι και θα είναι πετυχημένα σχήματα στον χώρο μας, είναι η λέξη συνεργασία ή συνένωση δυνάμεων. Τα αναφέρανε προηγουμένως οι προηγούμενοι κύριοι. Οπότε εμείς τι πιστεύουμε; Ότι αυτή

η συνεργασία ενισχύει εκείνες τις δραστηριότητες που μπορούν να ωφεληθούν τα μέλη τους δημιουργώντας προστιθέμενη αξία που δεν μπορούν να πετύχουν μόνοι τους, όπως η καλύτερη πρόσβαση στην αγορά μέσω συγκέντρωσης της προσφοράς και κοινής διανομής και εξασφαλίζοντας καλύτερη δυνατότητα διαπραγμάτευσης, κάτι πάρα πολύ σημαντικό, τόσο με τους αγοραστές των προϊόντων τους όσο και με τους προμηθευτές γεωργικών εισροών και γεωργικών μηχανημάτων. Επίσης αποκτούν ευκολότερα πρόσβαση σε προηγμένη τεχνολογία, εξελιγμένα μηχανήματα και συστήματα ποιότητας, που θα περιορίσουν το κόστος παραγωγής, ενισχύουν τη μεταποίηση των προϊόντων, αξιοποιούν μηχανισμούς διαχείρισης κινδύνων και έχουν πιο αποτελεσματική παραγωγή μέσω καλύτερης πρόσβασης σε αυτές τις τεχνικές γνώσεις. Οι παραγωγοί μπορούν να ευημερούν όταν κατανοούν πώς λειτουργεί η αγορά, όταν γνωρίζουν ποιες είναι οι απαιτήσεις της και ταυτόχρονα έχουν τις καλύτερες πληροφορίες για το προϊόν τους. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να προσφέρουν την απαιτούμενη ποιότητα προϊόντος και να παραδίδουν την ώρα που πρέπει με τον τρόπο που πρέπει.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Διασφαλίζοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη σε Συλλογικά Αγροτικά Σχήματα με Ευρεία Γεωγραφική Κάλυψη

Αγροτικοί Συνεταιρισμοί

525

 Εξυπηρετούμε σε
όλη τη χώρα

Ομάδες & Οργανώσεις Παραγωγών

215

 Προσεγγίζουμε σε
όλη τη χώρα

Ως αποτέλεσμα όλης αυτής της επιχειρηματικής λογικής και δεδομένης της υπόσχεσης της Τράπεζας Πειραιώς να υποστηρίζει όλα τα υγιή, μικρά και μεγάλα συνεργατικά μεγέθη στη χώρα έχουμε ξεκινήσει ακόμα πιο ενεργά να επικοινωνούμε και να επισκεπτόμαστε 215 Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών σε όλη τη χώρα. Τα οφέλη από αυτήν τη συνεργασία είναι πολλαπλά.

Είναι η κατάλληλη ώρα για την υποστήριξη τέτοιων σχημάτων και η χώρα μας φαίνεται να το έχει αντιληφθεί και επικεντρώνει τις προσπάθειές της για να το προωθήσει. Εμείς στην Τράπεζα Πειραιώς ήδη συνεισφέρουμε στον τομέα αυτό. Όσους από

εσάς δεν έχουμε προλάβει να συναντήσουμε, παρακαλούμε να μας συναντήσετε εσείς.

Ευχαριστούμε πάρα πολύ για την προσοχή και τη συζήτηση στο θέμα αυτό.

Νίκος Λάππας: Ευχαριστούμε πολύ τον κύριο Αλεξάνδρου, ο οποίος μας παρουσίασε όχι μόνο τις πρακτικές της Τράπεζας στην αγροδιατροφή αλλά και το πώς βλέπει ευρύτερα την πορεία στα χρόνια που έρχονται. Ευχαριστούμε πολύ.

Να περάσουμε σε ένα μικρό βίντεο και θα συνεχίσουμε αμέσως το πρόγραμμά μας.

Η κατάσταση πραγμάτων σε ΕΕ και Ελλάδα

Νίκος Λάμπας: Συνεχίζουμε, αγαπητοί φίλοι στο πρώτο μέρος του Εργαστηρίου με θέμα «Η κατάσταση πραγμάτων σε ΕΕ και Ελλάδα». Οι τρεις ομιλητές θα μας εισαγάγουν στο μεγάλο κάδρο των Οργανώσεων Παραγωγών και το ρόλο της ΚΑΠ και της βιωσιμότητας σε σχέση με τη λειτουργία των Οργανώσεων, και αντίστροφα.

Σε ζωντανή σύνδεση μαζί μας από τις Βρυξέλλες θα είναι ο κύριος Alexander Stein, εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Γενική Διεύθυνση Γεωργίας έχει ασχοληθεί επανειλημμένα με τις Οργανώσεις Παραγωγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και ο κύριος Stein θα μας παρουσιάσει το μεγάλο πλαίσιο για όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε μια πρόσφατη μελέτη που ανέθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσεγγίζονται δύο κυρίαρχα ζητήματα. Γιατί οι αγρότες της Ευρώπης συμμετέχουν με ευκολία ή δεν συμμετέχουν στις οργανώσεις παραγωγών στις διάφορες χώρες μέλη. Αυτό είναι το ερώτημα, ποια είναι τα κίνητρα και τα αντικίνητρα που λειτουργούν στον αγρότη για να γίνει ή όχι μέλος μιας Οργάνωσης Παραγωγών. Εξ' όσων εγώ γνωρίζω, είναι από τις πρώτες φορές που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσπάθησε να προσεγγίσει αυτό το ερώτημα αναθέτοντας μια μελέτη.

Μαζί μας εδώ στο studio, και την καλωσορίζω, είναι η κυρία Έλλη Τσιφόρου, Γενική Διευθύντρια της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ και θα μας παρουσιάσει την ελληνική κατάσταση πραγμάτων, πώς φτάσαμε εδώ που φτάσαμε, τι βρίσκεται μπροστά μας, τι ισχύει.

Θα συνδεθούμε επίσης με Μαδρίτη, με τον κύριο Falcón, εκπρόσωπο της εθνικής συνεταιριστικής οργάνωσης της Ισπανίας Cooperativas Agro-alimentarias. Ίσως θυμόμαστε, και αυτό είναι προς τιμήν των Ισπανών συναδέλφων που είναι και σήμερα εδώ, ότι οι Ισπανοί, από την πρώτη στιγμή που μπήκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και έγιναν και οι αλλαγές στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, συγκεντρώσανε χρήματα στα επιχειρησιακά τους προγράμματα για να αναπτύξουν τα logistics στην Ανατολική Ευρώπη, χώρους υποδοχής των οπωροκηπευτικών τους, με αποτέλεσμα να πιάνουν πολύ καλές θέσεις στις αγορές των χωρών αυτών. Σε πολλές από αυτές τις αγορές χωρών, είμαστε και ανταγωνιστές. Αντίθετα, εμείς στην Ελλάδα τα χρήματα των επιχειρησιακών συχνά τα διοχετεύαμε αλλού. Θα τα συζητήσουμε όλα αυτά, τα γνωρίζουμε ως προβλήματα και στόχος μας σήμερα είναι να μην μείνουμε στις περιγραφές αλλά να εξερευνήσουμε λύσεις.

Είμαστε έτοιμοι να ξεκινήσουμε με τον κύριο Stein. Καλημέρα, κύριε Stein. Πώς πορευόμαστε στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνολικότερα, πώς πορεύονται οι Οργανώσεις Παραγωγών; Ποια είναι, όπως είπαμε, τα εμπόδια που κάνουν κάποιον αγρότη να μπαίνει ή να μην μπαίνει ή οι διευκολύνσεις να μπαίνει ή να μην μπαίνει και να γίνεται μέλος σε μια Οργάνωση Παραγωγών; Παρακαλώ, έχετε τον λόγο.

Alexander Stein

**Αναλυτής πολιτικής - Αναλυτής αγορών,
Μονάδα διακυβέρνησης αγορών γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή**

Σας ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση. Θέλω να ευχαριστήσω και τους προηγούμενους ομιλητές που πάνω-κάτω έστειλαν το ίδιο μήνυμα που ήθελα και εγώ. Είναι καλό, λοιπόν, αφού όλοι συμφωνούμε στα γενικότερα πλεονεκτήματα των Οργανώσεων Παραγωγών και των σχημάτων αυτών.

Study on producer organisations (POs)

- How can POs be more effective and attract members
- How can POs be supported
- Literature review, interviews (with POs, members, other farmers, operators, authorities)
- Focus on F&V and pig meat in several MSs (not Greece)
- Inventory of POs
- Incentives and disincentives of farmers to join POs
- Economic efficiency and performance of POs
- Benefits of POs for members and operators in the chain

Όπως σας είπαμε, έχουμε κάνει μια μελέτη στις Οργανώσεις Παραγωγών για να δούμε πώς μπορούν να γίνουν πιο αποτελεσματικές και να προσελκύσουν μέλη και για να δούμε πώς μπο-

ρούμε να τους υποστηρίξουμε. Πριν ξεκινήσουμε, λοιπόν, θα ήθελα να πούμε τι είναι οι Οργανώσεις Παραγωγών.

Definition of producer organisations

- POs are entities that
 - have been formed and are controlled by producers
 - in a specific sector (horizontal cooperation)
 - to pursue objectives of the CMO Regulation
- POs strengthen the position of producers in the chain
- They can take various legal forms, incl. cooperatives
- Recognised POs benefit from certain derogations from EU competition rules
- Certain recognised POs (in F&V) can receive financial support through EU funds

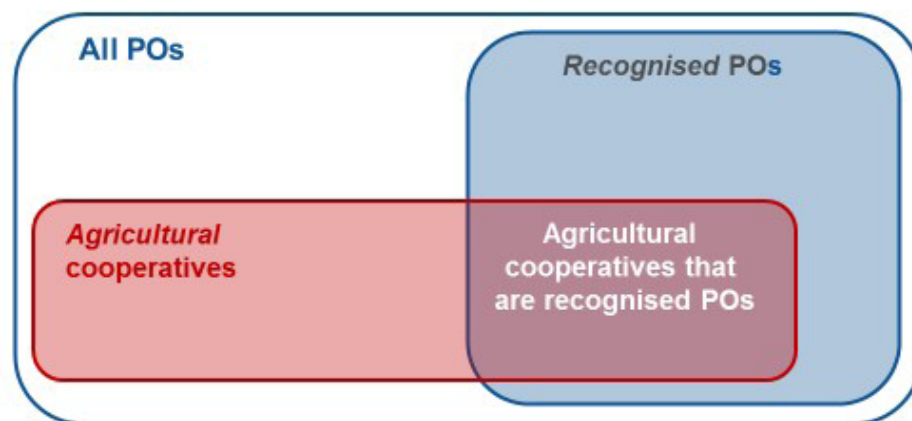

Οι Οργανώσεις Παραγωγών είναι ενότητες που έχουν ιδρυθεί και ελέγχονται από τους παραγωγούς. Έτσι, λοιπόν, οι Οργανώσεις Παραγωγών έχουν πολύ σημαντικό ρόλο να παίξουν για να προσπαθήσουν να ενισχύσουν τη θέση των παραγωγών στην αλυσίδα παραγωγής. Δεν είναι μόνο συνεταιρισμοί, που είναι μια παραδοσιακή μορφή συνεργασίας παραγωγών. Μπορούν

να λάβουν και άλλες μορφές. Είναι, επίσης, ένας αναγνωρισμένος θεσμός και έτσι, λοιπόν, έχουν συγκεκριμένα οφέλη σχετικά με τον ανταγωνισμό. Και κάποιες αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών μπορούν να λάβουν οικονομική ενίσχυση από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Overview of producer organisations

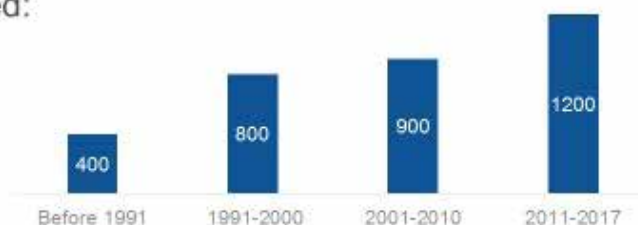

Πώς είναι οι διάφορες μορφές Οργανώσεων Παραγωγών; Βλέπουμε ότι όλες οι μορφές συνεργασίας μεταξύ των παραγωγών είναι Οργανώσεις Παραγωγών. Στη διαφάνεια βλέπετε τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς με κόκκινο χρώμα και με μπλε χρώμα

τις αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Και όμως υπάρχουν και κάποιες μορφές που πληρούν και τις δύο προϋποθέσεις. Απλά θέλω να διευκρινίσω ότι είναι δύο διακριτές έννοιες, για να αποφύγουμε τη σύγχυση.

Number of producer organisations

- There are estimated over 42,000 POs in the EU (half are coops, in Greece most)
- <10% of POs are recognised
- New recognitions of POs over time, rounded:
- EU: over 3,700 *recognised* POs (in 2020)
- Greece: about 425 recognised POs (F&V, olive oil, dairy), most after 2010

Οι αριθμοί των Οργανώσεων Παραγωγών έχουν αναφερθεί από τους προηγούμενους ομιλητές αλλά θέλω να τους αναφέρω μία ακόμη φορά με περισσότερες λεπτομέρειες από τα στοιχεία μας. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν πάνω από 42.000 Οργανώσεις Παραγωγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι μισές σχεδόν από αυτές είναι συνεταιρισμοί. Στην Ελλάδα οι Οργανώσεις Παραγωγών είναι κυρίως συνεταιρισμοί σύμφωνα με τη μελέτη μας. Από αυτούς λιγότερο από το 10% είναι αναγνωρισμένοι σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νο-

μοθεσία. Παρόλα αυτά, οι αναγνωρίσεις αυτές αυξάνονται με τον χρόνο, όπως βλέπετε και στο γράφημα στο κάτω μέρος της διαφάνειας. Αυτό σημαίνει, λοιπόν, ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι λίγο λιγότερο από 4.000 οι αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών. Στην Ελλάδα υπάρχουν περίπου 425 αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών, κυρίως στα γαλακτοκομικά, στο ελαιόλαδο και στα οπωροκηπευτικά και οι περισσότεροι από αυτούς έχουν αναγνωριστεί μετά το 2010.

Size of recognised POs

- Greece has more recognised POs per million farm holdings than the EU average
- PO numbers only tell part of the story: More farmers can be organised in fewer but bigger (stronger) POs
- In the EU, most recognised POs are not bigger than SMEs
- Companies up to a turnover of € 50 million are SMEs
- In 2017 in F&V, only 6% of all recognised POs had a turnover over € 50 million
- EU: 38% had fewer than 100 members, 90% under 1,000; in Greece POs are bigger

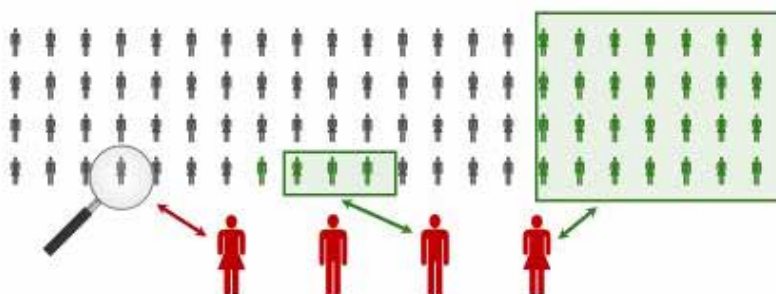

Η Ελλάδα, και πάλι σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, έχει περισσότερες Οργανώσεις Παραγωγών ανά εκατομμύριο γεωργικών εκμεταλλεύσεων από την υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά φυσικά οι αριθμοί από μόνοι τους δεν μας δίνουν πολλά στοιχεία. Μπορεί να είναι περισσότεροι οι παραγωγοί που συμμετέχουν, αλλά πάντα εξαρτάται και από το μέγεθός τους, πόση δύναμη έχουν, πόσο μπορούν να βοηθήσουν τα μέλη τους να έχουν μια καλύτερη διαπραγματευτική ισχύ. Έτσι, λοιπόν, δεν μας ενδιαφέρει μόνο ο αριθμός αλλά και το μέγεθος των Οργανώσεων Παραγωγών.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι περισσότεροι έχουν τζίρο πάνω από 50 εκατομμύρια ευρώ. Σημαίνει, λοιπόν, ότι εντέλει δεν είναι τόσο ισχυροί. Το 2017, για παράδειγμα, μόνο το 6% των αναγνωρισμένων Οργανώσεων Παραγωγών στα οπωροκηπευτικά είχαν τζίρο πάνω από 50 εκατομμύρια ευρώ. Πάνω από το 1/3 των αναγνωρισμένων Οργανώσεων Παραγωγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν πάνω από 1.500 μέλη. Στην Ελλάδα οι Οργανώσεις Παραγωγών είναι λίγο μεγαλύτερες από ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που αυτό είναι θετικό σημάδι, θα μπορούσαμε να πούμε.

Market power of farmers

- Farmers face few consolidated downstream operators
- Horizontal cooperation can help balance the asymmetry in

Τώρα, γιατί οι αγρότες, γιατί οι παραγωγοί θα πρέπει να συμμετέχουν σε Οργανώσεις Παραγωγών; Η απάντηση είναι πάρα πολύ απλή. Γιατί είναι πάρα πολλοί οι παραγωγοί αλλά λίγοι είναι αυτοί που έχουν τη δύναμη. Γιατί ο δευτερογενής τομέας έχει μεγαλύτερη δύναμη πια από τον πρωτογενή. Έτσι, λοιπόν, όταν δι-

απραγματεύονται με τον δευτερογενή τομέα, αν συμμετέχουν σε Οργανώσεις Παραγωγών, θα μπορούν να τους κοιτάνε στα μάτια, να έχουν την ίδια δύναμη με αυτούς και να έχουν και την ίδια διαπραγματευτική ισχύ.

Efficiencies of producer organisations

- Prices paid by POs can be higher than those paid by private firms, i.e. the relationship between PO membership and farm income can be positive
- POs in a market have a positive impact on its overall performance, and they often sell their products at lower prices than their competitors

Για παράδειγμα, οι τιμές που δίνουν οι Οργανώσεις Παραγωγών στα μέλη τους μπορεί να είναι πιο υψηλές από αυτές που μπορούν να πετύχουν μεμονωμένα οι παραγωγοί οι ίδιοι. Και οι Οργανώσεις

Παραγωγών μπορούν γενικά να δώσουν πολλά πλεονεκτήματα και στην αποδοτικότητα των αγροτών.

Greater concentration of supply

- More farmers in top production areas are members of recognised POs than elsewhere, e.g.:
 - In France, 90% of tomato producers in Brittany are members of recognised POs, while nation-wide in F&V only 50% of farmers are
 - In Poland, 40% of apple producers in Sandomierz are members of recognised POs, while at the national level less than 15% are

Ένα ακόμα παράδειγμα που θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί πώς θα το ερμηνεύσουμε είναι το εξής: στην Βρετάνη της Γαλλίας οι περισσότεροι αγρότες είναι μέλη αναγνωρισμένων Οργανώσεων Παραγωγών. Το 50%, λοιπόν, είναι οργανωμένοι. Στην Πολωνία το 40% των παραγωγών μήλων σε μια συγκεκριμένη πε-

ριοχή είναι μέλη αναγνωρισμένων Οργανώσεων Παραγωγών, ενώ σε εθνικό επίπεδο ο αριθμός αυτός πέφτει. Έχουμε, λοιπόν, αυτά τα ενδιαφέροντα παραδείγματα και το πώς κάποιες φορές οι αποδόσεις των αγροτών σχετίζονται με τη συμμετοχή τους σε Οργανώσεις Παραγωγών.

Prices paid by producer organisations

- In the apple sector in Poland, the price paid by POs to their members is on average 5 cents/kg above market prices
- In the pig meat sector in France, the price paid by major POs per live animal can be 180 EUR above the reference price from auctions
- Even if individual farmers get similar prices at auctions, there are costs of participating in auctions

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι τα μέλη των Οργανώσεων Παραγωγών έπαιρναν κάποια cent παραπάνω από την τιμή της αγοράς. Και στη Γαλλία στον τομέα του χοιρινού κρέατος οι Οργανώσεις Παραγωγών δίνουν περισσότερα λεφτά στους παραγωγούς που συμμετέχουν από αυτά που θα έπαιρναν από αλλού. Δεν θα πρέπει όμως

να ξεχνάμε ότι όσοι γεωργοί και κτηνοτρόφοι συμμετέχουν σε δημοπρασίες έχουν να αντιμετωπίσουν και αυτό το κόστος, το οποίο, εάν συμμετέχουν σε Οργάνωση Παραγωγών, το αναλαμβάνει η Οργάνωση.

Reasons to join producer organisations

- Greater bargaining power through joint selling:
 - lower transaction costs through larger volumes, marketing of baskets of complementary products, leaving fewer alternative suppliers for buyers
 - long-term contracts, advance payments, better prices, etc.
- Greater market knowledge (PO has time and expertise to study markets and new products)
- Access to more profitable sales channels and new markets (requiring certifications or a min. scale of production)
- Reputation of PO as reliable business partner

Λόγοι τώρα για τους οποίους οι παραγωγοί θα πρέπει να συμμετέχουν. Ότι έχουνε καλύτερη διαπραγματευτική ισχύ, όπως είπαμε. Δεν θέλω να σας κουράσω με λεπτομέρειες, αλλά όπως είδαμε και από τους αριθμούς, αν έχουμε μεγαλύτερη διαπραγματευτική ισχύ, θα έχουμε καλύτερους όρους πληρωμής και καλύτερες συνθήκες για τα μέλη μας στις διάφορες συμφωνίες που μπορούμε να κλείσουμε. Οι Οργανώσεις Παραγωγών έχουν καλύτερη γνώση της αγοράς, έχουν μεγαλύτερο τζίρο, μπορούν να προσλάβουν αναλυτές για να μελετήσουν νέα προϊόντα και νέες αγορές, που μπορούν να βοηθήσουν με τη σειρά τους τα μέλη τους να αναπτυχθούν.

Και οι Οργανώσεις Παραγωγών έχουν πρόσβαση σε άλλα κανάλια πώλησης και σε νέες αγορές. Ή, για παράδειγμα, μπορούν να αναλάβουν το κόστος μιας πιστοποίησης ή μπορούν να αναλάβουν να προμηθεύσουν κάποιον με ένα ελάχιστο αριθμό προϊόντων. Και φυσικά οι Οργανώσεις Παραγωγών είναι πιο αξιόπιστοι ως εταίροι για κάποιον, λόγω του μεγέθους και της φήμης τους.

Μπορούν, λοιπόν, να αποτελέσουν πλεονέκτημα για κάποιον αγοραστή σε σύγκριση με έναν μεμονωμένο παραγωγό. Αυτοί, λοιπόν, είναι οι λόγοι που οι παραγωγοί και οι αγρότες θα πρέπει να συμμετέχουν.

Reasons to join producer organisations

- Lower ex ante and ex post transaction costs (e.g. dealing with buyer opportunism and unfair trading practices or searching buyers)
- Production planning (to prevent 'overproduction')
- Less competitive pressure (given rules for the marketing of members' products by the PO)
- POs can invest in joint activities or facilities to add value (e.g. storage, processing)

Όλοι μαζί, όσοι συμμετέχουν σε Οργανώσεις Παραγωγών, μπορούν από κοινού να αποφασίσουν πόσο θέλουν να παράγουν.

Για παράδειγμα, αν ο γείτονάς μου είναι ο ανταγωνιστής μου, καταλαβαίνουμε ότι ανταγωνιζόμαστε. Αλλά αν ο γείτονάς μου συμμετέχει στην ίδια Οργάνωση Παραγωγών με εμένα, τώρα είναι

περισσότερο φίλος μου παρά ανταγωνιστής μου, για να το πούμε με πιο απλά λόγια. Επίσης, οι Οργανώσεις Παραγωγών μπορούν να επενδύσουν σε κοινές υποδομές. Είναι πιο εύκολο, λοιπόν, να χτιστεί μια μεγάλη αποθήκη.

Reasons to join producer organisations

- Risk sharing and risk management through POs (e.g. price pooling, insurance schemes, mutual funds)
- Crisis management (e.g. timing of sales, market withdrawals)
- Better access to bank loans and financial services
- Access to varieties protected by intellectual property for which a PO obtained the rights (e.g. Pink Lady)
- Technical support (for POs' standards & certifications)
- Time saving (POs take care of non-production tasks)

Μπορούν να λειτουργήσουν με οικονομίες της κλίμακας. Επίσης, οι Οργανώσεις Παραγωγών μπορούν να συμμετέχουν σε ασφαλιστικά σχήματα και να έχουν πρόσβαση σε καλύτερα δάνεια. Σε συγκεκριμένα είδη φρούτων και λαχανικών, όπως για παράδειγμα το μήλο pink lady, μπορούν να προστατεύσουν καλύτερα το

προϊόν τους και να δώσουν οι Οργανώσεις Παραγωγών στα μέλη τους καλύτερη υποστήριξη για να πάρουν τις πιστοποιήσεις που χρειάζονται. Ειδάλλως ο παραγωγός θα έπρεπε να τα κάνει όλα αυτά μόνος του.

Reasons to join producer organisations

- Joint procurement of inputs and machinery (e.g. prices, delivery services, payment terms, informed purchasing decisions)
- Sharing of knowledge and experience between producers (farming, markets, admin.)
- More freedom compared to other forms of 'collaboration' (e.g. contract farming)
- Generation of social capital and trust between members and within local communities

Καταλαβαίνετε, λοιπόν, ότι είναι πάρα πολλοί οι λόγοι για κάποιον παραγωγό να συμμετέχει σε μια Οργάνωση Παραγωγών. Για να έχει πιο χαμηλές τιμές στις γεωργικές εισροές, για παράδειγμα.

Επίσης, βοηθάει στην αύξηση της εμπιστοσύνης μεταξύ των γεωργών που συνορεύουν.

Reasons for *not* joining a PO

- Loss of entrepreneurial freedom, autonomy & control (esp. in bigger POs or those with exclusive sales rules)
- Lack of information on benefits and models of POs (farmers do not know good examples of POs)
- Orientation on perceived short-term benefits (e.g. higher prices on spot markets)
- Satisfaction with existing sales channels (efficient markets, trustworthy partners, proximity to consumers)
- Potential conflicts between members (especially in heterogeneous POs)

Όμως φυσικά υπάρχουν και μειονεκτήματα. Οι παραγωγοί που δεν αποτελούν μέλη των Οργανώσεων Παραγωγών ισχυρίζονται ότι δεν θέλουν να χάσουν τον έλεγχο, που αισθάνονται ότι χάνουν, αν συμμετέχουν σε μια μεγάλη Οργάνωση Παραγωγών. Ή πολλές φορές οι παραγωγοί δεν ξέρουν καλά παραδείγματα Οργανώσεων Παραγωγών. Δεν ξέρουν κάποιον φίλο τους που συμμετέχει ίσως.

Ή, για παράδειγμα, πιστεύουν ότι μπορούν να πετύχουν μια καλύτερη τιμή αν δράσουν μόνοι τους. Ή, πολύ απλά, οι παραγωγοί έχουν πελάτες, είναι πολύ ευχαριστημένοι με τον τρόπο που λειτουργούν την αγροτική τους επιχείρηση και δεν επιθυμούν να αλλάξει αυτό. Και φυσικά μπορεί να υπάρχουν αντικρουόμενα συμφέροντα μεταξύ των μερών μιας Οργάνωσης Παραγωγών.

Reasons for *not* joining a PO

- Access costs (e.g. investment costs, fees, PO standards)
- Lack of administrative support by national authorities
- Negative tax system for POs
- 'Failure' stories of POs (e.g. financial issues after audit)
- Efficiency concerns (POs as one more intermediary)
- Historic reasons (forced collectivism)
- Interest in keeping a low profile (vis-à-vis authorities)
- Subsidies *reduce* farmers' need to cooperate

Άλλοι λόγοι... Μπορεί να μην θέλουν να δεσμευτούν από τα πρότυπα των Οργανώσεων Παραγωγών. Μπορεί να μη θέλουν να πληρώσουν τη συνδρομή τους στην οργάνωση αυτή. Μπορεί οι εθνικές αρχές να μην παρέχουν την απαραίτητη στήριξη στις Οργανώσεις Παραγωγών ή να μη δίνουν φορολογικά κίνητρα. Κάποιες φορές έχουμε δει ότι έχουν φορολογικά μειονεκτήματα αν συμμετέχουν σε Οργανώσεις Παραγωγών, παρά πλεονεκτήματα. Ή οι παραγωγοί δεν θεωρούν ότι εκπροσωπούνται με καλό τρόπο. Δεν θεωρούν ότι εκπροσωπεί η οργάνωση με σωστό τρόπο τα συμφέροντά τους. Ίσως όχι στην Ελλάδα, αλλά στην Ανατολική Ευρώπη, στις πρώην χώρες του υπαρκτού κομμουνισμού και σοσιαλισμού,

υπάρχουν κάποιες ίσως ακόμη μνήμες που δεν επιτρέπουν στους παραγωγούς αυτούς να συμμετέχουν σε Οργανώσεις Παραγωγών. Κάποιοι δεν θέλουν να συμμετάσχουν επειδή θέλουν να κρατάνε ένα χαμηλό προφίλ θα λέγαμε. Θέλουν να μην βρίσκονται στο προσκήνιο. Και πλέον, καθώς λαμβάνουν όλοι επιχορηγήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση, μπορούν με τη βοήθεια αυτών των επιχορηγήσεων να τα βγάλουν πέρα. Έτσι δεν αισθάνονται την ανάγκη να συμμετέχουν σε μια οργάνωση παραγωγών, σε ένα συνεργατικό σχήμα. Φυσικά όλοι ξέρουμε ότι, παρά τις επιδοτήσεις, αν συνεργάζονταν όλοι μαζί οι παραγωγοί, θα μπορούσαν να έχουν ακόμα μεγαλύτερο κέρδος.

Impact on other operators

- POs can offer buyers a more stable, timely and traceable supply of agricultural products in required quantities and qualities from a single interlocutor
- Sourcing from fewer suppliers helps buyers stabilise the prices they pay and reduces transaction costs
- POs can better work with customers to adapt agricultural products to their requirements
- Buying from POs whose members are linked to a specific rural area can help downstream operators meet consumer demand for local products

Όμως οι Οργανώσεις Παραγωγών δεν βοηθούν μόνο τους ίδιους τους παραγωγούς, αλλά και άλλα μέρη της αλυσίδας. Μπορούν να ωφελήσουν και τους αγοραστές, καθώς θα έχουν πιο σταθερά προϊόντα, η παράδοση θα γίνεται έγκαιρα, παρά αν ο ίδιος ο αγοραστής

θα έπρεπε να πάει σε διάφορους μικρούς παραγωγούς μόνος του χωρίς να διασφαλίζει σταθερή τιμή. Καθώς οι Οργανώσεις Παραγωγών είναι μεγαλύτερες οντότητες μπορούν να συνεργαστούν καλύτερα με τους αγοραστές και μπορούν να προσαρμοστούν καλύτερα

στις ανάγκες της αγοράς. Επίσης, οι Οργανώσεις Παραγωγών μπορούν να βοηθήσουν τους αγοραστές να καταφέρουν τη λεγόμενη

ικνηλασιμότητα, να καταλάβουν, δηλαδή, ότι όντως τα προϊόντα που πωλούνται προέρχονται από την τοπική αγορά.

Reasons for seeking recognition as PO

- Access to EU funding (operational programmes in F&V)
- Visibility and reputation vis-à-vis other operators and authorities
- Legal certainty and exemption from competition rules

Όλα αυτά που είπαμε ισχύουν για όλες Οργανώσεις Παραγωγών, αναγνωρισμένες ή μη. Ο λόγος για τον οποίο θα πρέπει να θέλουν να αναγνωριστούν οι οργανώσεις είναι ότι αν αναγνωριστούν θα μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση της Ευρω-

παϊκής Ένωσης, να αυξηθεί η φήμη τους, να μπορούν να είναι καλύτερα αναγνωρίσιμοι, να έχουν μεγαλύτερη ορατότητα στην αγορά τους, να εξαιρούνται από τους κανονισμούς του ανταγωνισμού και να έχουν καλύτερες συνθήκες.

Internal success factors for POs

- Capital to invest in vertical integration (adding value)
- Adequate size that allows realising economies of scale while keeping administrative costs in check
- Governance structure that reflects members' needs
- Homogeneous membership (age, farm structure, values...)
- A strong and professional management
- Resources to fund research & innovation projects
- Future growth strategies (e.g. cost leadership, innovation)

Οι Οργανώσεις Παραγωγών, λοιπόν, θα έχουν αρκετό κεφάλαιο έτσι ώστε να επενδύσουν και να βοηθήσουν τους παραγωγούς που συμμετέχουν. Θα μπορούν να διαπραγματευτούν καλύτερα, να οργανώσουν οικονομίες κλίμακος και αν όλα τα μέλη έχουν τον ίδιο ορίζοντα, έχουν τον ίδιο σχεδιασμό θα είναι καλύτερα για την Οργάνωση Παραγωγών. Και φυσικά, αν έχουν κάποιον επικε-

φαλής επαγγελματία, μπορούν να τα πάνε καλύτερα. Μπορούν να χρηματοδοτήσουν την έρευνα για να γίνουν πιο επιτυχημένοι. Τους βοηθάει να έχουν και ένα όραμα, πού θέλουν να πάνε στο μέλλον, αν θέλουν να προχωρήσουν σε μαζική παραγωγή, αν θέλουν να προχωρήσουν σε επενδύσεις στην καινοτομία, αν θέλουν να βρουν νέες αγορές.

External success factors for POs

- national history of agricultural cooperation
- collaborative partnerships with buyers
- cooperation among POs
- access to effective extension services
- good social relationships (trust) in rural areas

Επίσης, υπάρχουν κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου υπάρχει παράδοση στους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς και εν μέσω αυτής της κατάστασης οι Οργανώσεις Παραγωγών μπορούν να προχωρήσουν καλύτερα. Ακόμα μια καλή ιδέα είναι να συνεργαστούν με-

ταξύ τους οι Οργανώσεις Παραγωγών. Αυτό θα τους βοηθήσει να τα πάνε καλύτερα. Και γενικά αν υπάρχει καλύτερη εμπιστοσύνη μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων, όλων των εμπλεκόμενων της περιοχής αυτό μπορεί να βοηθήσει όλους όσοι ζουν σε αυτή την αγροτική περιοχή.

Conclusions

- Altogether, there are over 40,000 POs in the EU, about half of which are cooperatives
- While relatively low, the number of recognised POs is increasing each year
- More than half of all recognised POs are in F&V
- POs strengthen farmers' bargaining position, add value to their business, and provide intangible benefits
- Other operators and local stakeholders also benefit
- Several internal and external factors contribute to the success of POs

Συμπερασματικά, λοιπόν, υπάρχουν ήδη αρκετές χιλιάδες Οργανώσεις Παραγωγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν είναι όλες αναγνωρισμένες. Οι περισσότερες από τις αναγνωρισμένες είναι στον τομέα των οπωροκηπευτικών. Και οι Οργανώσεις Παραγωγών δίνουν πλεονεκτήματα όχι μόνο στους παραγωγούς που συμμετέχουν, αλλά σε όλους τους άλλους που εμπλέκονται στην αλυσίδα παραγωγής τροφίμων.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την προσοχή σας.

Νίκος Λάμπας: Ευχαριστούμε πολύ τον κύριο Stein για την ιδιαίτερα σημαντική και τεκμηριωμένη εισήγηση. Και θεωρώ ότι εκεί

βρήκαμε πολλοί τους εαυτούς μας, κάποιοι και τις πρακτικές μας, τις καλές μας πρακτικές και τις λανθασμένες μας πρακτικές. Μιλάμε πάντα για τον χώρο των οργανώσεων των παραγωγών.

Τώρα από τη μεγάλη εικόνα όλης της Ευρωπαϊκής Ένωσης που με πολύ εύληπτο τρόπο μας παρουσίασε ο κύριος Stein, περνάμε σε δύο παραδείγματα. Τι κάνουμε στην Ελλάδα, τι κάνουμε στην Ισπανία. Ξεκινάμε με την Ελλάδα. Δίπλα μου είναι η κυρία Τσιφόρου Έλλη. Είναι η Γενική Διευθύντρια της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Έλλη, έχεις τον λόγο να μας παρουσιάσεις πώς πορευτήκαμε εμείς και πού βρισκόμαστε σήμερα και λίγο-πολύ πώς βλέπει και η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ την εξέλιξη των πραγμάτων. Ευχαριστούμε.

Έλλη Τσιφόρου

Γενική Διευθύντρια GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Να καλημερίσω και από την πλευρά μου και να καλωσορίσω και εγώ εκ μέρους της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ και τους εξαιρετικούς ομιλητές που μας έκαναν την τιμή να αποδεχθούν την πρόσκληση να τοποθετηθούν στο σημερινό Εργαστήριο, αλλά και τους συμμετέχοντες.

Να αναφέρω ότι είχαμε πάνω από 600 εγγραφές. Τι δείχνει αυτό; Κατ' αρχάς μας ικανοποιεί, αλλά και δείχνει το πολύ υψηλό

ενδιαφέρον που υπάρχει και τη σημασία του ζητήματος της συνεργασίας που αγγίζουμε σήμερα μέσα από το πρίσμα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και της στήριξης που παρέχει στις Οργανώσεις Παραγωγών διαχρονικά και θα συνεχίσει να παρέχει και στο μέλλον.

Όπως είπες, Νίκο, και στην εκκίνηση, είναι ένα μέλλον το οποίο κρίνεται σήμερα, κρίνεται αυτές τις ημέρες. Είμαστε στην τέταρτη συνεχή ημέρα διαπραγμάτευσης για την ΚΑΠ. Από ότι μαθαίνουμε από τα μηνύματα που λαμβάνουμε από τις Βρυξέλλες φαίνεται ότι ο δρόμος θα είναι μακρύς ακόμα. Θα συνεχιστεί και όλο το Σαββατοκύριακο με το γνωστό μπρα ντε φερ μεταξύ των συννομοθετών. Να πούμε ότι η διαπραγμάτευση αυτή έχει κορυφαία σημασία, γιατί η ΚΑΠ, το υπενθυμίζω για άλλη μια φορά, από το 1962 που θεσπίστηκε μέχρι σήμερα, είναι η μόνη κοινή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και κάθε φορά που έχουμε διαπραγμάτευση για την ΚΑΠ είναι ένα ορόσημο, όχι μόνο για τους ευρωπαίους γεωργούς, για την ευρωπαϊκή γεωργία, αλλά για την Ευρωπαϊκή Ένωση συνολικά. Και θα ήθελα να πω, πριν μπω στην ομιλία μου, ότι οι γεωργοί σε αυτή την εποχή των υψηλών προκλήσεων και των υψηλών απαιτήσεων χρειάζονται όσο ποτέ άλλοτε τη στήριξη αλλά και την κατανόησή μας και η συνεργασία είναι μια από τις βασικές μορφές αυτής της στήριξης.

Περιεχόμενα Εισήγησης**Α' ΜΕΡΟΣ | Η στήριξη της ΚΑΠ στις ΟΠ****Β' ΜΕΡΟΣ | Κατάσταση Πραγμάτων στην Ελλάδα**

- Θεσμικό πλαίσιο αναγνώρισης
- Αριθμός ΟΠ, Τομείς δραστηριοποίησης, Νομική μορφή
- Αξιοποίηση στήριξης ΚΑΠ (1ος & 2ος πυλώνας)

Γ' ΜΕΡΟΣ | Συμπεράσματα/Ερωτήματα/Σκέψεις για το μέλλον

 Διαμορφώνουμε το
σάρκο του Αγροτικού
Τομέα

Περνάω, λοιπόν, στην παρουσίασή μου η οποία χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος, θα ξαναμπώ λίγο στη μεγάλη εικόνα για να δώσω κάποιες διευκρινίσεις σε σχέση με τη στήριξη της ΚΑΠ στις Οργανώσεις Παραγωγών, που θα μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε και το τι έχουμε εφαρμόσει στην Ελλάδα στη συνέχεια. Στο δεύτερο μέρος θα περάσουμε στο κύριο αντικείμενο της εισήγησής μου που αφορά την κατάσταση πραγμάτων στην Ελλάδα,

όσον αφορά το τι προβλέπεται στο θεσμικό πλαίσιο αναγνώρισης, τον αριθμό των Οργανώσεων Παραγωγών που έχουμε σήμερα στη χώρα, τους τομείς τους οποίους δραστηριοποιούνται, τη νομική τους μορφή και πώς έχουμε αξιοποιήσει τη στήριξη που παρέχει η ΚΑΠ για αυτά τα σχήματα. Και βέβαια ένα τρίτο μέρος με κάποια συμπεράσματα, ερωτήματα για προβληματισμό και σκέψεις για το μέλλον.

Διαχειριζόμαστε το
αόριο του Αγροτικού
Τομέα

Α' ΜΕΡΟΣ

Η στήριξη της ΚΑΠ στις ΟΠ

Να δούμε, λοιπόν, το πρώτο μέρος, τη διαχρονική στήριξη της ΚΑΠ στις Οργανώσεις Παραγωγών. Στην, πυκνή ομολογώ, διαφά-

νεια βλέπετε κάποια ορόσημα που θεωρώ ότι είναι σημαντικό να αναφερθούν.

Από το 1972 αναφέρονται οι Οργανώσεις Παραγωγών ρητά στην νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένα στην Κοινή Οργάνωση Αγοράς σπουροκηπευτικών, στην οποία τότε έπαιζαν ένα ρόλο ρυθμιστών της αγοράς. Θυμίζουμε ότι ήταν μια εποχή που η ΚΑΠ ήταν παρεμβατική στην αγορά και οι Οργανώσεις Παραγωγών έπαιζαν πολύ μεγάλο ρόλο στα σπουροκηπευτικά, που ήταν και ένας τομέας ο οποίος στην αρχική σύνθεση της Ένωσης των Έξ είχε πολύ υψηλό όγκο και πολύ υψηλή αξία. Οπότε για αυτό γίνονταν και αυτές οι παρεμβάσεις. Τότε διαχειριζόνταν τις αποσύρσεις οι Οργανώσεις Παραγωγών. Το '96 υλοποιείται η σπουδαία πρωτοβουλία να εισαχθούν τα επιχειρησιακά προγράμματα πάλι στον τομέα των σπουροκηπευτικών, τα οποία είναι μια πιο εξελιγμένη μορφή στήριξης, με συνυπεύθυνους τους παραγωγούς που δημιουργούν επιχειρησιακά ταμεία τα οποία χρηματοδοτούν κατά 50% και με 50% χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το 2002 τα προγράμματα εργασίας του ελαιόλαδου που έχουν μια διαφορετική φιλοσοφία από τα σπουροκηπευτικά. Εστιάζουν κυρίως στην ποιότητα, στην παρακολούθηση της αγοράς και στην ικνηλασιμότητα. Εκεί μπορούν να είναι επιλέξιμες και οι Διεπαγγελματικές Οργανώσεις, αλλά εδώ μιλάμε για τους παραγωγούς. Το 2007 με την ενιαία Κοινή Οργάνωση Αγοράς, όταν 21 τομείς ενώθηκαν σε μία νομοθεσία, πάλι είχαμε συγκεκριμένες προτάσεις και εξελίξεις στα επιχειρησιακά των σπουροκηπευτικών. Μπήκε η περιβαλλοντική διάσταση, η οποία είναι και υποχρεωτική, αλλά και υποχρέωση για τα κράτη-μέλη να καταστρώνουν εθνική στρατηγική για τον τομέα των σπουροκηπευτικών και για βιώσιμα επιχειρησιακά προγράμματα. Το 2013 άλλη μια "επανάσταση", άλλο ένα σημαντικό ορόσημο. Άνοιξε η δυνατότητα μέσω της ενιαίας ΚΟΑ αναγνώρισης αλλά και χρηματοδοτικής στήριξης των Οργανώσεων Παραγωγών από τον δεύτερο πυλώνα σε όλους τους τομείς παραγωγής. Το 2017 έχουμε πολύ ση-

μαντικές εξελίξεις όσον αφορά τις δυνατότητες παρεκκλίσεων από το Δίκαιο του Ανταγωνισμού για τις αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών. Το ανέφερε και ο κύριος Stein. Και το μέλλον που βρίσκεται μπροστά μας, τι θα εφαρμοστεί μετά το 2023. Είναι στο τραπέζι αυτή τη στιγμή η αρχική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το 3%

του φακέλου του πρώτου πυλώνα κάθε κράτους-μέλους να μπορεί να διατεθεί για την ανάπτυξη επιχειρησιακών προγραμμάτων της φιλοσοφίας των προγραμμάτων των οπωροκηπευτικών και σε άλλους τομείς. Είναι μια σπουδαία εξέλιξη την οποία θα πρέπει κάθε χώρα, κάθε υπουργείο να σκεφτεί πολύ σοβαρά.

Η λογική της στήριξης της ΚΑΠ σήμερα

Οι δραστηριότητες των Οργανώσεων Παραγωγών και των Ενώσεών τους (συγκέντρωση της προσφοράς & διάθεση των προϊόντων των μελών τους στην αγορά)

«**συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ που ορίζονται στο άρθρο 39 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), καθώς ενισχύουν τη θέση των γεωργών στην εφοδιαστική αλυσίδα τροφίμων, της οποίας επίσης μπορούν να βελτιώσουν τη λειτουργία**»

Αιτ. Σκέψη 52, Κανονισμός (ΕΕ) 2017/2393 (Κανονισμός Omnibus)

Διακρίνονται τα
αγόρια του Αγροτικού
Τομέα

Να δούμε σήμερα ποια είναι η λογική της στήριξης της ΚΑΠ. Επέλεξα εδώ να σας δείξω την αιτιολογική σκέψη του κανονισμού, του λεγόμενου Omnibus. Ήταν η ενδιάμεση αναθεώρηση της ΚΑΠ που εφαρμόζουμε σήμερα. Το λέει πολύ ρητά: οι Οργανώσεις Παραγωγών με τις δραστηριότητές τους, και οι Ενώσεις τους βέβαια, συγκεντρώνοντας την προσφορά, διαθέτοντας τα προϊόντα των μελών τους στην αγορά συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της

ΚΑΠ που ορίζονται στο άρθρο 39 της συνθήκης και ενισχύουν τη θέση των γεωργών στην εφοδιαστική αλυσίδα τροφίμων, της οποίας επίσης μπορούν να βελτιώσουν τη λειτουργία. Διπλός ο ρόλος δηλαδή. Και ενισχύουν την διαπραγματευτική ισχύ των παραγωγών, που είναι μια πραγματικότητα ότι χρειάζεται, αλλά και μπορούν να βελτιώσουν τη λειτουργία της αλυσίδας συνολικά.

Μεγέθη εφοδιαστικής αλυσίδας αγροτικών προϊόντων & τροφίμων στην Ελλάδα (2018)

Μέγεθος	Μονάδα	Αγροτικός τομέας	Βιομηχανία τροφίμων, ποτών & καπνού	Γενεράς εμπόρευσ προϊόντων	Λιανικό εμπόριο προϊόντων	Υπηρεσίες τροφίμων, ποτών
Απασχόληση	(άτομα)	506.641	136.856	65.920	174.121	431.629
Προστιθέμενη αξία	(ισολ. €)	4.574	3.650	1.389	1.975	492
Επιχειρήσεις	(πληθυσμ.)	484.950*	16.288	12.642	37.254	78.962

- Σημαντικό το μέγεθος της εφοδιαστικής αλυσίδας τροφίμων, ποτών & καπνού της χώρας (1.315.167 απασχολούμενοι - 29% απασχόλησης, 14,3 δις ευρώ - 9% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας)
- **Ανισορροπία στην παραγωγική πλευρά:** μεγάλος αριθμός/πολυτεμαχισμός εκμεταλλεύσεων, αυξανόμενη συγκέντρωση μεγάλων αλυσίδων λιανικής πώλησης τροφίμων, αθέμιτες εμπορικές πρακτικές (Επιτροπή Ανταγωνισμού, Ενδιάμεση έκθεση στον κλάδο των supermarkets, 13.4.2020 : μ.ο. προθεσμίας εξόφλησης προμηθευτών κλάδου +30% πενταετία 2014-2018, μ.ο. 12 μεγαλύτερων επιχειρήσεων κλάδου 133 ημέρες)

Διακρίνονται τα
αγόρια του Αγροτικού
Τομέα

Να κάνω μια παρένθεση εδώ από την ευρωπαϊκή εικόνα και να έρθω στην Ελλάδα για να δείξουμε κάποια ενδιαφέροντα μεγέθη σε σχέση με την εφοδιαστική αλυσίδα αγροτικών προϊόντων και τροφίμων. Κατ' αρχάς ποιοι είναι οι παίκτες της αλυσίδας. Προφανώς ο αγροτικός τομέας στη βάση, η βιομηχανία τροφίμων, ποτών και καπνού, το χονδρικό εμπόριο προϊόντων, το λιανικό εμπόριο προϊόντων και οι υπηρεσίες που σχετίζονται με τα τρόφιμα και τα ποτά. Βλέπετε τα νούμερα. Τα μεγέθη συνολικά της εφοδιαστικής αλυσίδας είναι πολύ σημαντικά σε επίπεδο συμβολής στην απασχόληση και στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία της χώρας. Ωστόσο και στην Ελλάδα, όπως και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, υπάρχει ανισορροπία, ασυμμετρία είναι η λέξη που χρησιμοποίησε ο κύριος Stein και είναι η πιο σωστή, εις βάρος της παραγωγικής πλευράς γιατί έχουμε κατ' αρχάς έναν πολύ μεγάλο αριθμό εκμεταλλεύσεων, ένα πλήθος γεωργικών επιχειρήσεων, πολυτεμαχισμό του κλήρου. Πάνω από 6 εκατομμύρια αγροτεμάχια στην Ελλάδα για 650.000

γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Αυξανόμενη συγκέντρωση των μεγάλων αλυσίδων λιανικής πώλησης τροφίμων. Πολλές φορές, δυστυχώς, αθέμιτες εμπορικές πρακτικές εις βάρος των παραγωγών. Να πούμε ένα πολύ ενδιαφέρον στοιχείο της Επιτροπής Ανταγωνισμού από την τελευταία της έκθεση για τον κλάδο των σούπερ μάρκετ: το 2020 η πιο δημοφιλής αθέμιτη εμπορική πρακτική ήταν η καθυστέρηση της εξόφλησης των προμηθευτών. Η προθεσμία εξόφλησης, λοιπόν, σύμφωνα με την Επιτροπή Ανταγωνισμού αυξήθηκε κατά 30% την πενταετία 2014-2018, ενώ ο μέσος όρος εξόφλησης για τις 12 μεγαλύτερες επιχειρήσεις του κλάδου του λιανεμπορίου είναι 133 ημέρες. Είναι πάρα πολύ μεγάλος ο αριθμός. Εδώ ήρθαμε και ενσωματώσαμε την οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και έγινε νόμος του κράτους πριν από λίγους μήνες. Ωστόσο, είναι εξαιρετικά χρήσιμη η οδηγία, όμως ακόμα πιο χρήσιμη είναι η ενδυνάμωση των παραγωγών μέσω των συνεργατικών σχημάτων για τα οποία μιλάμε σήμερα.

Στήριξη της ΚΑΠ

1ος Πυλώνας – Κανονισμός 1308/2013 Ενιαία ΚΟΑ

Θεσμική στήριξη

- Πλαίσιο αναγνώρισης (προϋποθέσεις, δραστηριότητες, επιδιωκόμενοι σκοποί)
- Δυνατότητα παρεκκλίσεων από το δίκαιο του ανταγωνισμού (Αρ.152 1 (α), Αρ. 222 ή επέκτασης κανόνων σε άλλες επιχειρήσεις για περιορισμένη χρονική περίοδο (Αρ. 164)
- Συμβατικές διαπραγματεύσεις τιμής στον τομέα γάλακτος/γαλακτοκομικών προϊόντων (Αρ.149)

Χρηματοδοτική στήριξη

- Επιχειρησιακά Προγράμματα Οπωροκηπευτικών (3-5 έτη)
- Προγράμματα στήριξης Οργανώσεων Ελαιοκομικών Φορέων (ΟΕΦ) (3 έτη)

Διαπραγματεύσεις με τις αλυσίδες του Αγροτικού Τομέα

ΟΠ/ΕΟΠ

Gaia

Πώς στήριζει η ΚΑΠ τις Οργανώσεις Παραγωγών; Πρώτος πυλώνας. Ο κανονισμός της ενιαίας ΚΟΑ. Κατ' αρχάς θεσμικός τύπος στήριξης, αν επιτρέπεται να το θέσω έτσι. Θέτει το πλαίσιο αναγνώρισης, τις προϋποθέσεις, τις δραστηριότητες, τους επιδιωκόμενους στόχους των Οργανώσεων Παραγωγών και των Ενώσεών τους. Οι δυνατότητα παρεκκλίσεων από το Δίκαιο του Ανταγωνισμού με ορισμένες προϋποθέσεις ή επέκτασης των κανόνων για περιορισμένη χρονική περίοδο σε περιπτώσεις κρίσεων στις

αγορές και τα λοιπά. Η δυνατότητα αντιπροσωπευτικότητας, διαπραγμάτευσης της τιμής, αυτό είναι κάτι που ισχύει ειδικότερα στον τομέα του γάλακτος. Αυτές είναι οι θεσμικού τύπου παρεμβάσεις. Και ασφαλώς η χρηματοδοτική στήριξη με κορυφαία τα επιχειρησιακά προγράμματα των οπωροκηπευτικών τα οποία μπορεί να εκτείνονται από 3 σε 5 έτη. Και τα προγράμματα στήριξης των ΟΕΦ, τα οποία αναφέρω γιατί είναι πολύ σημαντικά και για την χώρα μας.

Στήριξη της ΚΑΠ

2ος Πυλώνας – Κανονισμός 1305/2013 Αγροτική Ανάπτυξη (Άρθρο 27)

Χρηματοδοτική στήριξη για τη διευκόλυνση της σύστασης Ομάδων Παραγωγών (Ομ.Π.) και Οργανώσεων Παραγωγών (ΟΠ) σε όλους τους τομείς (προσαρμογή στην αγορά, από κοινού διάθεση, κοινά κανόνες παραγωγής, προώθηση/επικοινωνία, καινοτομία κ.α.)

• Αναγνώριση βάσει επιχειρηματικού σχεδίου σε Ομ.Π. και ΟΠ ΜΜΕ.
Φθίνουσα κατ' αποκοπή ενίσχυση σε 5 ετήσιες δόσεις από την ημερομηνία αναγνώρισης (βάσει αξίας της ετήσια διατεθείσας στο εμπόριο παραγωγής)

Δεύτερος πυλώνας. Μέσω του Κανονισμού της Αγροτικής Ανάπτυξης, η βάση είναι το άρθρο 27, παρέχεται χρηματοδοτική στήριξη για να διευκολυνθεί η σύσταση Ομάδων Παραγωγών και Οργανώσεων Παραγωγών σε όλους τους τομείς. Εδώ να κάνουμε μια διευκρίνιση. Οι Ομάδες Παραγωγών είναι ένα κληροδότημα της ΚΟΑ, της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς των οπωροκηπευτικών του 2007. Τι έλεγε τότε ο κανονισμός; Ότι για τα νέα κράτη-μέλη που μπήκαν στην Ένωση μετά, για τα νησιά του Αιγαίου, για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές της Ένωσης προβλεπόταν η στήριξη αυτών των δομών, των Ομάδων Παραγωγών, που είναι προσωρινές μετα-

βατικές δομές, πιο μικρές συνήθως, οι οποίες είναι ένα βήμα ώστε να φτάσουμε στην πιο εξελιγμένη μορφή που είναι η Οργάνωση Παραγωγών. Αυτή είναι μια χρήσιμη εννοιολογική διευκρίνιση. Τι παρέχει, λοιπόν, ο δεύτερος πυλώνας ως στήριξη; Βάσει επιχειρηματικού σχεδίου, Ομάδες Παραγωγών και Οργανώσεις Παραγωγών που είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορούν να λάβουν μια φθίνουσα κατ' αποκοπή ενίσχυση σε πέντε ετήσιες δόσεις από την ημερομηνία αναγνώρισής τους, βάσει της αξίας της ετήσιας διατεθείσας στο εμπόριο παραγωγής.

Β' ΜΕΡΟΣ

Κατάσταση πραγμάτων στην Ελλάδα

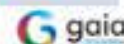

Ψηφιακό Εργαστήριο Οργανώσεις Παραγωγών:

Ένα ισχυρό εργαλείο βιωσιμότητας για τους παραγωγούς και τον πρωτογενή τομέα

Θεσμικό πλαίσιο αναγνώρισης: νομική μορφή, συγκρότηση, σκοποί			
	Ομ.Π.	ΟΠ	ΕΟΠ
Νομική Μορφή	Αυτοτελείς νομικές οντότητες του συνεταιριστικού ή εμπορικού δικαίου ή σαφώς οριζόμενα μέρη αυτών ή νομικά πρόσωπα του αστικού δικαίου, με πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα.	Αυτοτελείς νομικές οντότητες του συνεταιριστικού ή εμπορικού δικαίου ή σαφώς οριζόμενα μέρη αυτών	Αυτοτελείς νομικές οντότητες του συνεταιριστικού ή εμπορικού δικαίου ή σαφώς οριζόμενα μέρη αυτών
Συγκρότηση	Με πρωτοβουλία παραγωγών, φυσικών ή/και νομικών προσώπων, που ασκούν αγροτική δραστηριότητα, παράγουν ομοειδή προϊόντα & δεν είναι μέλη άλλης Ομ.Π. για το ίδιο προϊόν	Με πρωτοβουλία παραγωγών, φυσικών ή/και νομικών προσώπων, που ασκούν αγροτική δραστηριότητα, παράγουν ομοειδή προϊόντα και δεν είναι μέλη άλλης ΟΠ για το ίδιο προϊόν	Με πρωτοβουλία αναγνωρισμένων ΟΠ
Σκοποί	Κοινοτικό δίκαιο (Κανονισμός 1305/2013 Αγροτικής Ανάπτυξης)	Κοινοτικό δίκαιο (Κανονισμός 1305/2013 Ένια ΚΟΑ)	Κοινοτικό δίκαιο (Κανονισμός 1308/2013 Ένια ΚΟΑ)

Πάμε να δούμε τώρα την Ελλάδα. Ξεκινάω από το θεσμικό πλαίσιο αναγνώρισης που είναι η Υπουργική Απόφαση 397 με την τροποποίησή της του 2017. Στη διαφάνεια βλέπουμε, κατ' αρχάς, ως προς τη νομική μορφή, τη συγκρότηση και τους σκοπούς. Το κέντρο είναι οι Οργανώσεις Παραγωγών. Δίπλα έχω βάλει και τις Ομάδες και τις Ενώσεις για να το μελετήσετε στη συνέχεια, αλλά η ροή βασίζεται επάνω στις Οργανώσεις Παραγωγών. Η νομική μορφή, λοιπόν. Είναι αυτοτελείς νομικές οντότητες είτε του συνεταιριστικού, είτε του εμπορικού δικαίου ή οριζόμενα σαφώς μέρη αυτών. Όσον αφορά στη συγκρότηση. Συγκροτούνται, με πρωτο-

βουλία των παραγωγών, φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ασκούν αγροτική δραστηριότητα και παράγουν ομοειδή προϊόντα και δεν είναι μέλη άλλης Οργάνωσης Παραγωγών για το ίδιο προϊόν. Όσον αφορά στους σκοπούς των Οργανώσεων Παραγωγών, ορίζονται στο Κοινοτικό Δίκαιο στον Κανονισμό 1308/2013. Οι σκοποί αυτοί ξεκινούν από τη συγκέντρωση της προσφοράς, τον προγραμματισμό της παραγωγής, την εμπορία, δράσεις για το περιβάλλον και το κλίμα, δράσεις κοινή αποθήκευσης και προμήθειας εισροών. Είναι ένα πολύ μεγάλο πλέγμα σκοπών που μπορούν να επιδιώκουν οι Οργανώσεις Παραγωγών.

Θεσμικό πλαίσιο αναγνώρισης: αριθμός μελών/εμπορευθείσα αξία			
	Ομ.Π.	ΟΠ	ΕΟΠ
Μέλη/Εμπορευθείσα Αξία	Τουλάχιστον 5 φυσικά ή/και νομικά πρόσωπα μέλη παραγωγού	Κατ' ελάχιστον 20 μέλη για όλους τους τομείς προϊόντων με ελάχιστη αξία εμπορευθείσας παραγωγής 250.000€ Κατ' ελάχιστον 10 μέλη για βιολογική παραγωγή, νησιωτικές (εκτός Κρήτης και Εύβοιας) και ορεινές περιοχές με ελάχιστη αξία εμπορευθείσας παραγωγής 100.000€	Τουλάχιστον δύο (2) αναγνωρισμένες ΟΠ

Πάμε να δούμε τώρα τι προβλέπει το εθνικό θεσμικό πλαίσιο όσον αφορά τον αριθμό των μελών και την εμπορευθείσας αξία. Κατ' ελάχιστο 20 μέλη για όλους τους τομείς προϊόντων με ελάχιστη αξία εμπορευθείσας παραγωγής 250.000 ευρώ ως προϋπόθεση για να αναγνωριστεί μια Οργάνωση Παραγωγών. Βλέπουμε στο πλάι ότι στην Ομάδα Παραγωγών δεν ισχύει κάτι τέτοιο, η εμπορευθείσα αξία δηλαδή. Έχουμε μόνο πέντε φυσικά ή νομι-

κά πρόσωπα ως μέλη που είναι προϋπόθεση. Υπάρχουν κάποιες εξαιρέσεις όσον αφορά τις Οργανώσεις Παραγωγών που πρέπει να έχουν δέκα μέλη σε ό,τι αφορά την βιολογική παραγωγή, τις νησιωτικές, εκτός της Κρήτης και της Εύβοιας, περιοχές και τις ορεινές περιοχές όπου εκεί ισχύει επίσης η αξία εμπορευθείσας αξίας παραγωγής 100.000 ευρώ.

Όσον αφορά τις υποχρεώσεις και τα δικαιολογητικά που πρέπει να παρουσιάσει μια Οργάνωση Παραγωγών που θέλει να λάβει αναγνώριση, η υποχρεωτικότητα του καταστατικού λειτουργίας όπου περιγράφει προφανώς τους κανόνες λειτουργίας, τη διαδικασία εφαρμογής τους. Η υποχρέωση διακίνησης του 80% της παραγωγής των μελών μέσω της Οργάνωσης Παραγωγών εφόσον ασκούν εμπορική δραστηριότητα. Είναι μια σημαντική παράμετρος η οποία ήρθε με την τροποποίηση της Υπουργικής Απόφασης.

Κάτι άλλο πολύ σημαντικό. Πρέπει να λειτουργούν δημοκρατικά. Αυτό το τονίζω γιατί πολλές φορές υποτιμάται είτε από τον νομοθέτη, είτε σε κάποιες περιπτώσεις στην πράξη. Η δημοκρατική λειτουργία των Οργανώσεων Παραγωγών είναι μια απαραίτητη παράμετρος η οποία είναι ισοδύναμη με την οικονομική παράμετρο. Γιατί; Το εξήγησε και ο κύριος Stein. Οι Οργανώσεις

Παραγωγών συγκροτούνται με πρωτοβουλία των παραγωγών. Οι παραγωγοί πρέπει να είναι παρόντες, να έχουν λόγο σε όλες τις αποφάσεις της Οργάνωσης. Αυτό είναι και το νόημα και το πνεύμα της συνεργασίας.

Επίσης μια άλλη σημαντική προϋπόθεση που δείχνει τη δεσμευτικότητα που πρέπει να υπάρχει όταν συνεργάζονται παραγωγοί σε ένα τέτοιο σχήμα, είναι το ένα έτος ελάχιστης διάρκειας της συμμετοχής των μελών.

Και κάτι άλλο που είναι σημαντικό, που τώρα έχει αρχίσει σιγά-σιγά να εφαρμόζεται. Χρειάζεται λίγο να καταβάλουμε περισσότερες προσπάθειες εκεί και χρειάζονται και υποστήριξη τα συλλογικά σχήματα. Διακριτή, λογιστική ή και διοικητική διαχείριση για τις Οργανώσεις Παραγωγών που είναι μέλη συνεταιρισμών ή άλλων οργανώσεων του Εμπορικού Δικαίου.

Οργανώσεις Παραγωγών (ΟΠ) & Ενώσεις Οργανώσεων Παραγωγών (ΕΟΠ) στην Ελλάδα (2019/2020)

Τομείς γεωργικής δραστηριότητας	Πλήθος (αριθμός)	Μέλη (αριθμός)	Αγροτικών συνεταιρισμών		Άλλης νομικής μορφής	
			Πλήθος	Μέλη	Πλήθος	Μέλη
Οπωροκηπευτικών	132	17.473	121	16.561	11	912
Ελαιόλαδο & ελιάς	86	11.960	79	11.293	7	667
Γάλακτος γαλακτοκομικών	20	1.026	19	988	1	38
Βαμβάκι	4	166	4	166	0	0
Σιτηρών	2	319	2	319	0	0
Ρύζι	2	49	2	49	0	0
Λοιποί τομείς	7	2.825	7	2.825	0	0
Σύνολο	253	33.838	234	32.221	19	1.617

Πηγή: Επιμέλεια Έκδοσης GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Πάμε να δούμε τώρα τα νούμερα. Πάμε να δούμε πόσες Οργανώσεις Παραγωγών και Ενώσεις Οργανώσεων Παραγωγών έχουμε στην Ελλάδα για το διάστημα 2019-2020. Εδώ να διευκρινίσω ότι αυτά είναι δικά μας στοιχεία τα οποία συλλέξαμε, και συνεχίζουμε να συλλέγουμε, ως GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Δεν υπάρχει κάπου δημοσιευμένη αυτή η πληροφορία. Άρα την παρουσιάζουμε με κάθε επιφύλαξη. Χτίσαμε επάνω στη μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2019 με τα στοιχεία που έδωσε τότε το Υπουργείο και με κάποια δική μας έρευνα φτάσαμε σε αυτό το αποτέλεσμα. Θεωρώ ότι είναι προσεγγιστικό αλλά αντιπροσωπευτικό.

Λοιπόν, τι βλέπουμε εδώ; Βλέπουμε κατ' αρχάς ότι έχουμε 253 αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών. Σε σχέση με το νούμερο της Επιτροπής που ήταν στοιχεία του 2017 είναι περίπου μια αύξηση του 6%. Σε ποιους τομείς; Οι περισσότερες ασφαλώς στον παραδοσιακά πιο οργανωμένο τομέα, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και σε όλη την Ευ-

ρωπαϊκή Ένωση, τον τομέα των οπωροκηπευτικών. 132 Οργανώσεις 1 εκ των οποίων είναι Ένωση Οργανώσεων Παραγωγών. Ακολουθεί ο τομέας του ελαιόλαδου και της ελιάς με 86 Οργανώσεις, ο τομέας του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων με 20 Οργανώσεις και μετά το βαμβάκι, τα σιτηρά, το ρύζι και λοιποί τομείς όπου έχουμε κανό και οίνο, αν δεν κάνω λάθος. Ένα άλλο συνολικό νούμερο: τα μέλη συνολικά στις αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών. Πάνω από 33.000, σχεδόν 34.000 οργανωμένοι παραγωγοί-μέλη. Όσον αφορά τη νομική μορφή, βλέπουμε ότι οι περισσότεροι, πάνω από το 92% αν το πάρουμε σε επίπεδο ποσοστού, είναι αγροτικοί συνεταιρισμοί. Και βλέπουμε ότι είναι και πολύ υψηλός ο αριθμός των μελών. Είναι πιο μεγάλες οι οργανώσεις εκεί. Το ανέφερε και ο κύριος Stein στα στοιχεία που μας μετέφερε μέσω της ευρωπαϊκής μελέτης. Και οι άλλες νομικές μορφές, σε μειοψηφία, 19. Η πιο δημοφιλής νομική μορφή, πέραν των Αγροτικών Συνεταιρισμών, είναι οι ΙΚΕ- αλλά έχουμε και ΑΕ.

Ομάδες Παραγωγών (Ομ.Π.) στην Ελλάδα (2019/2020)

Τομείς γεωργικής δραστηριότητας	Πλήθος (αριθμός)	Μέλη (αριθμός)	Αγροτικών συνεταιρισμών		Άλλης νομικής μορφής	
			Πλήθος	Μέλη	Πλήθος	Μέλη
Σιτηρών	69	840	14	522	55	318
Οπωροκηπευτικών	43	996	32	875	11	120
Γάλακτος γαλακτοκομικών	40	321	9	165	31	161
Ρύζι	29	219	1	14	28	205
Βαμβάκι	29	510	9	308	20	202
Ελαιόλαδο και ελιάς	13	204	7	137	6	67
Λοιποί τομείς	67	934	21	586	46	348
Σύνολο	290	4.023	93	2.607	197	1.421

Πηγή: Επιμέλεια Έκδοσης GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

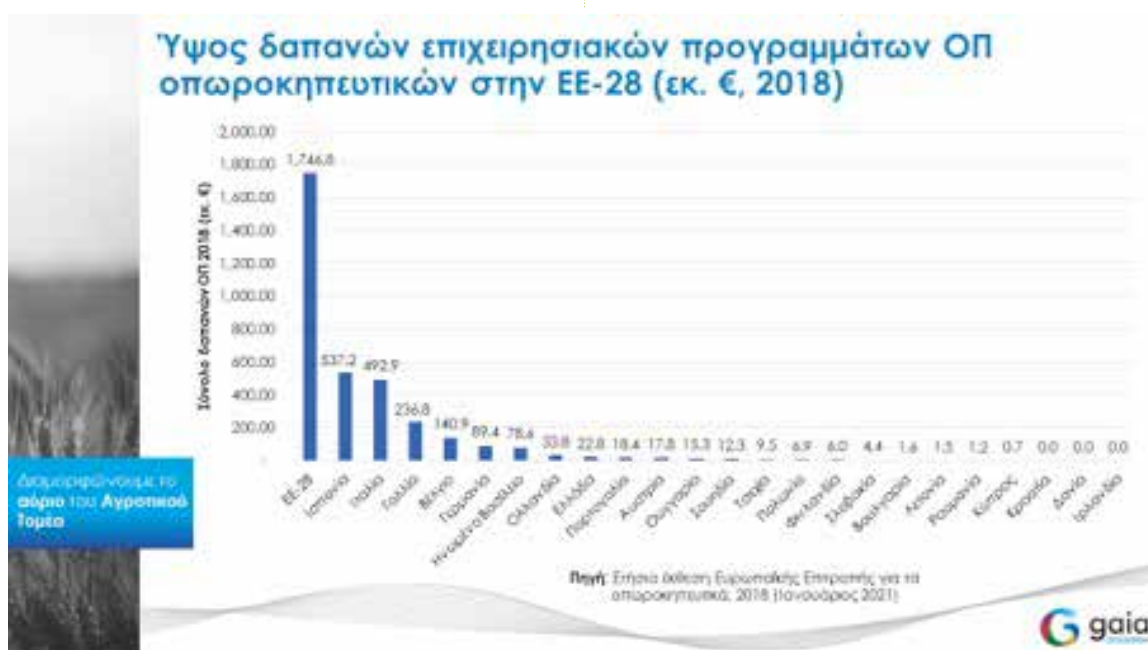
Αυτή είναι, λοιπόν, η γενική εικόνα. Να σας δώσω και μια εικόνα των Ομάδων Παραγωγών. Πάλι με την ίδια λογική τις καταγράψαμε. 290 στο σύνολο. Εκεί πρώτα έχουμε τα σιτηρά, μετά τα οπωροκηπευτικά, το γάλα, το ρύζι, το βαμβάκι, το ελαιόλαδο και την ελιά και μετά τους λοιπούς τομείς. 4.023 παραγωγοί-μέλη, βλέπουμε εδώ

αυτό που σας ανέφερα και προηγουμένως, πιο μικρά σχήματα. Εδώ στη νομική μορφή υπερισχύει η ΙΚΕ με 197 περιπτώσεις. Οι συνεταιρισμοί είναι λιγότεροι με 93 περιπτώσεις αλλά εδώ και πάλι παρατηρούμε ότι τα μέλη στους συνεταιρισμούς είναι πολυπληθέστερα από ότι στις άλλες νομικές μορφές και αυτό προφανώς εξηγείται.

Πάμε να δούμε τώρα στο δεύτερο μέρος πώς έχουμε αξιοποιήσει τη στήριξη της ΚΑΠ μέχρι σήμερα, είτε στον πρώτο πυλώνα, είτε στον δεύτερο πυλώνα. Θα ξεκινήσω με τον πρώτο πυλώνα εστιάζοντας στα επιχειρησιακά προγράμματα των οπωροκηπευτικών και στις επιδόσεις των Οργανώσεων Παραγωγών του τομέα των οπωροκηπευτικών γιατί είδαμε και τα αριθμητικά στοιχεία. Πρόκειται πανευρωπαϊκά και εθνικά, υπενθυμίζω, για τον πιο οργανωμένο τομέα. Τα επιχειρησιακά προγράμματα των οπωροκηπευτικών είναι και η πιο ολοκληρωμένη μορφή στήριξης. Εδώ δεν έχω να σας δείξω νούμερα για το πόσα επιχειρησιακά προγράμματα έχουμε σήμερα στην Ελλάδα. Τα μόνα

στοιχεία που έχουμε μέχρι στιγμής, γιατί είμαστε στη διαδικασία εκπόνησης της μελέτης που αναφέρθηκε και προηγουμένως και θα ολοκληρωθεί μέσα στο καλοκαίρι είναι οι εγκρίσεις που είχαμε για το 2021. Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει είτε τροποποιήσεις υφιστάμενων επιχειρησιακών προγραμμάτων, είπαμε ότι είναι τριετή έως πενταετή, είτε νέες εγκρίσεις. Αυτός ο αριθμός για το 2021 είναι 81 εγκρίσεις. Υπάρχουν βέβαια περισσότερα επιχειρησιακά προγράμματα. Είναι αυτά που ήδη τρέχουν και δεν έχουν ζητήσει τροποποίηση. Αυτόν τον αριθμό δυστυχώς δεν έχω να σας τον δείξω σήμερα, αλλά το αναφέρω για να έχετε μια προσεγγιστική εικόνα.

Τι σας δείχνω όμως σε αυτό το διάγραμμα; Εδώ, με στοιχεία της Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα οπωροκηπευτικά, του 2018 είναι τα στοιχεία, το ύψος των δαπανών των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανώσεων Παραγωγών οπωροκηπευτικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 28, συμπεριλαμβανομένου και του Ηνωμένου Βασιλείου. Βλέπετε την Ελλάδα το 2018. Το ύψος της απορρόφησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων ήταν στα 22,8 εκατομμύρια ευρώ. Πρώτη είναι η Ισπανία, ακολουθεί η Ιταλία, τρίτη η Γαλλία και μετά Βέλγιο, Γερμανία, Ολλανδία.

Να δούμε τώρα τι στόχους επιλέγουν οι παραγωγοί στα επιχειρησιακά προγράμματα είτε στην Ελλάδα, είτε στην Ισπανία και την Ιταλία. Έχω βάλει τους φίλους Ισπανούς και Ιταλούς επειδή είμαστε πολύ κοντά στο παραγωγικό προφίλ ανεξάρτητα αν δεν έχουμε τα ίδια μεγέθη, παράγουμε σχεδόν τα ίδια προϊόντα και νομίζω ότι είναι χρήσιμες πάντα οι συγκρίσεις. Εδώ τι βλέπουμε; Και αυτή είναι μια εικόνα που έχουμε για την Ελλάδα διαχρονικά από το 2013 μέχρι και σήμερα. Οι Οργανώσεις Παραγωγών επενδύουν κυρίως για τη βελτίωση της εμπορίας. Το ίδιο βλέπουμε και στην περίπτωση της Ισπανίας, και για τον προγραμματισμό της παραγωγής τους με τις περιβαλλοντικές δράσεις να έπονται, των οποίων η παρουσία να πω ότι είναι υποχρεωτική με βάση τον κανονισμό. Οι δράσεις για το περιβάλλον, για τον εξορθολογισμό της παραγωγής με κατεύθυνση προς πιο φιλικές παραγωγικές μεθόδους είναι υποχρέωση είτε με την επιλογή υποχρεωτικά δύο δράσεων περιβαλλοντικών, είτε με το 10% του επιχειρησιακού προγράμματος που πρέπει να είναι αφιερωμένο στο περιβάλ-

λον. Και να αναφέρω ότι στη μελλοντική ΚΑΠ, τουλάχιστον στα στοιχεία που έχουμε από την αρχική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η υποχρεωτικότητα περιβαλλοντικών και κλιματικών δράσεων στα επιχειρησιακά προγράμματα των οπωροκηπευτικών θα είναι στο μέλλον 20%. Διπλασιάζεται το ποσό και αυτό είναι ένα μήνυμα, ένα πολιτικό μήνυμα. Είναι μια κατεύθυνση που προφανώς ακουμπάει τους μεγάλους οριζόντιους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Σύμφωνα με τα τελευταία νούμερα που είδα στη διαπραγμάτευση, είμαστε μεταξύ 15% και 20%. Πιστεύω ότι κάπου εκεί θα καθοριστεί το τελικό ποσοστό. Και επίσης θα υπάρχει και υποχρεωτικότητα, ένα 5%, να αφιερώνεται στην έρευνα και στην καινοτομία. Αυτές οι δράσεις ισχύουν για όλες τις χώρες, όχι μόνο για την Ιταλία, Ελλάδα και Ισπανία που παρουσιάζουμε εδώ. Είναι οι λιγότερο δημοφιλείς. Και εκεί βάζει η Κομισιόν την υποχρεωτικότητα και αυτό είναι ένα μήνυμα. Συνδέεται πάλι με τους μεγάλους οριζόντιους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας και της μελλοντικής ΚΑΠ.

Να δούμε τώρα ένα αρκετά σημαντικό διάγραμμα που δείχνει ποια είναι τα μερίδια της εμπορευθείσας αξίας των Οργανώσεων Παραγωγών των οπωροκηπευτικών σε ορισμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτά είναι στοιχεία της μελέτης που εκπόνησε η Κομισιόν το 2019. Ο μέσος όρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι το 38%. Η Ελλάδα βρίσκεται στο 10%, στις χαμηλότερες βαθμίδες.

Τι σημαίνει αυτό; 10% της εμπορευθείσας αξίας των Οργανώσεων Παραγωγών των οπωροκηπευτικών της χώρας έχουν μερίδιο στην αγορά. Μόνο 10%. Ενώ ο μέσος όρος είναι 38%. Η πρωτοπόρος Τσεχία είναι στο 84%, η Γαλλία στο 75%, η Ιρλανδία στο 73%, η Ισπανία στο 71%, η Ιταλία στο 68%. Πολύ μεγάλη απόκλιση.

Και άλλο ένα σημαντικό νούμερο από την πολύ πρόσφατη επίσημη έκθεση του Ιανουαρίου του 2021 της επιτροπής για τα οπωροκηπευτικά, με στοιχεία του 2018 βέβαια. Εδώ τι βλέπουμε; Βλέπουμε μία σύγκριση. Πώς μεταβλήθηκε η εμπορευθείσα αξία των Οργανώσεων Παραγωγών των οπωροκηπευτικών στην ΕΕ των 27

αυτή τη φορά μεταξύ πενταετίας 2013-2017 σε σχέση με το 2018. Τι βλέπουμε εδώ; Το έχουμε τονίσει με πράσινο. Μείον 23% για την Ελλάδα. Είναι πάρα πολύ μεγάλη η μείωση. Είναι σημαίνουσα η μείωση όταν βλέπουμε σχεδόν παντού αύξηση και μάλιστα πολύ μεγάλη αύξηση.

Β' ΜΕΡΟΣ

Αξιοποίηση στήριξης ΚΑΠ

2^{ος} Πυλώνας: Σχεδιασμός & υλοποίηση Μέτρου 9
Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ)

Να έρθω τώρα να εστιάσω στο δεύτερο πυλώνα και στην στήριξη που παρέχεται στις Οργανώσεις Παραγωγών και στις Ομάδες

Παραγωγών στην συγκεκριμένη περίπτωση μέσω του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και συγκεκριμένα του Μέτρου 9.

Σχεδιασμός μέτρου

Δικαιούχοι

ΟΠ και Ομ.Π. (ΜΜΕ). Ελάχιστος αριθμός μελών για τις **Ομ.Π.** φυτικής παραγωγής είναι **10**, για τις ομάδες ζωικής παραγωγής **5** και για τις **ΟΠ** όπως προβλέπεται στο εθνικό θεσμικό πλαίσιο

Προτεραιότητα/μοριοδότηση στις Ομ.Π. & ΟΠ που αποτελούνται εξολοκλήρου ή εν μέρει από γεωργούς νεαρής ηλικίας, κτηνοτροφικού τομέα, σε ορεινές και νησιωτικές περιοχές, που συμμετέχουν σε γεωργοπεριβαλλοντικές δράσεις κ.α.

Επιχειρηματικό σχέδιο

2 Ομάδες Στόχων: Ομάδα Α (εμπορία, παραγωγή) Ομάδα Β (προβολή & προώθηση, κατάρτιση/συνεργασία/συμβουλευτικές υπηρεσίες κ.α.). Τουλάχιστον ένας στόχος από κάθε Ομάδα. Σαφείς και μετρήσιμοι, με ελάχιστα όρια και περιγραφή των ενεργειών για την επίτευξη αυτών (π.χ. τουλάχιστον 10% αύξηση του όγκου παραγωγής κατά μ.ο. για την πενταετία)
Διοικητικές κυρώσεις (μείωση χρηματοδότησης ή απένταξη) εάν υπάρχουν αποκλίσεις (20% - 25% αντίστοιχα)

Χρηματοδότηση

- Αρχική δημόσια δαπάνη 25.000.000 €.
- Ποσοστά στήριξης: σε 5 δόσεις (κατ' αποκλιση ενίσχυσης) υπολογίζονται ως ποσοστά επί της εμπορευθείσας αξίας και βαίνει φθίνουσα (10%,8%,6%,4%,2%). Η ετήσια στήριξη έως 100.000 €.

Είπα κάποια και στην αρχή. Πώς σχεδιάστηκε το μέτρο. Οι δικαιούχοι, είπαμε, είναι Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών. Για τις Ομάδες Παραγωγών εδώ υπάρχει μια απόκλιση σε σχέση με το θεσμικό πλαίσιο. 10 ενώ 5 λέει το θεσμικό πλαίσιο για την ζωική παραγωγή, 10 για τη φυτική παραγωγή και για την ζωική παραγωγή 5, και για τις Οργανώσεις Παραγωγών με ελάχιστα μέλη εμπορευθείσα αξία όπως προβλέπεται πάλι στο εθνικό πλαίσιο που σας παρουσίασα προηγουμένως.

Προτεραιότητα και μοριοδότηση δίνεται στις Ομάδες και τις Οργανώσεις εκείνες που αποτελούνται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει από γεωργούς νεαρής ηλικίας, στις Οργανώσεις και τις Ομάδες του κτηνοτροφικού τομέα που βρίσκονται σε ορεινές και νησιωτικές περιοχές, που συμμετέχουν σε γεωργοπεριβαλλοντικές δράσεις

και τα λοιπά. Βάσει επιχειρηματικού σχεδίου δίνεται η στήριξη με δύο ομάδες στόχων. Υποχρεωτικότητα επιλογής ενός στόχου από κάθε ομάδα. 10% τουλάχιστον, εδώ δείχνω κάποια στοιχεία ενδεικτικά ότι οι στόχοι είναι σαφείς και μετρήσιμοι με ελάχιστα όρια και περιγραφή των ενεργειών που πρέπει να γίνονται για να επιτευχθούν. Παραδείγματος χάριν, τουλάχιστον 10% αύξηση του όγκου της παραγωγής κατά μέσο όρο στην πενταετία. Αυτό θα ελεγχθεί. Παρακολουθείται αλλά θα ελεγχθεί στο τέλος και με διοικητικές κυρώσεις όπου έχουμε αποκλίσεις.

Η χρηματοδότηση. Η αρχική δαπάνη ήταν 25 εκατομμύρια ευρώ και τα ποσοστά στήριξης είναι σε 5 δόσεις, φθίνουσα από το 10% μέχρι το 2% στο τελευταίο έτος. Και ετήσια στήριξη πλαφόν 100.000 ευρώ ανά δικαιούχο.

Κάποια στοιχεία για το πώς έχει πάει το μέτρο μέχρι σήμερα. Με βάση την απόφαση ένταξης, γιατί είχαμε και απεντάξεις έκτοτε, το 2019 λοιπόν με την απόφαση ένταξης είχαμε 190 δικαιούχους με υπερδέσμευση. Είχαμε 38 εκατομμύρια και κάτι συνολική δαπάνη. 190 Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών, 138 Ομάδες, 52 Οργανώσεις. Οι περισσότερες έχουν ως υπερκείμενο νομικό πρόσωπο αγροτικό συνεταιρισμό, μετά ακολουθεί η ΙΚΕ. Με βάση τα στοιχεία της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΠΑΑ μέχρι την 1η Δεκεμβρίου ου είχαν καταβληθεί 10 περίπου εκατομμύρια ευρώ για το πρώτο

και κάποιες φορές δεύτερο έτος της πενταετίας. Και στο πινακάκι πιο κάτω σας δείχνω με βάση την απόφαση ένταξης σε ποιους τομείς είχαμε Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών. Βλέπουμε ότι οι περισσότεροι ήταν στο γάλα με αρκετές στο αιγοπρόβιο γάλα, στα οπωροκρηπυτικά, στο βαμβάκι, στο ρύζι, στα σιτηρά και στον ελαιοκομικό τομέα. Είναι πολύ νωρίς να κάνει κανείς μια αποτίμηση του μέτρου. Μόλις ξεκίνησε να εφαρμόζεται. Το παρακολουθούμε και θα επανέλθουμε με περισσότερα στοιχεία σε επόμενες εκδηλώσεις και μελέτες μας.

Πάμε να δούμε τώρα στο τρίτο μέρος συμπεράσματα, ερωτήματα και κάποιες σκέψεις για το μέλλον. Κάποια βασικά συμπερά-

σματα που προκύπτουν από αυτά που σας είπα προηγουμένως.

Βασικά συμπεράσματα

- Χαμηλό επίπεδο οργάνωσης παραγωγών σε ΟΠ
- Έλλειμμα οργάνωσης ΟΠ σε ΕΟΠ
- Χαμηλό συνολικό επίπεδο επιδόσεων στην αγορά για τις αναγνωρισμένες ΟΠ του τομέα οπωροκηπευτικών

Διαμορφώνουμε το
σύριο του Αγροτικού
Τομέα

Κατ' αρχάς ένα βασικό συμπέρασμα είναι ότι υπάρχει ένα χαμηλό επίπεδο οργάνωσης των παραγωγών σε Οργανώσεις Παραγωγών. Μιλάμε για τις Οργανώσεις Παραγωγών της ΚΑΠ αυτή τη στιγμή. Δεν μιλάμε συνολικά για τα συλλογικά σχήματα. Έλλειμμα επίσης οργάνωσης Οργανώσεων Παραγωγών σε Ενώσεις Οργανώσεων Παραγωγών. Με βάση τα στοιχεία μας στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή έχουμε μόνο τρεις Ενώσεις Οργανώσεων Παραγωγών, μία στα οπωροκηπευτικά και δύο στο ελαιόλαδο. Και εδώ είναι ένα έλλειμμα, και για αυτό το τονίζω, γιατί οι Ενώσεις Οργανώσεων Παραγωγών μπορούν να παίξουν και μπορούν να επεκταθούν και σε

όλη την ελληνική περιφέρεια για ένα προϊόν. Μπορούν να παίξουν καταλυτικό ρόλο στην οικονομική μεγέθυνση και στη διεύθυνση στην αγορά των Ελλήνων παραγωγών. Και επίσης τα διαγράμματα που σας έδειξα για τα οπωροκηπευτικά, όχι για να στοχοποιήσω τον τομέα αλλά είπαμε και προηγουμένως, το επαναλαμβάνω και τώρα, είναι ο πιο οργανωμένος τομέας και στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα, άρα είναι ενδεικτικός. Πολύ χαμηλό συνολικό επίπεδο επιδόσεων στην αγορά για τις αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών του τομέα των οπωροκηπευτικών.

Ερωτήματα

ΣΕ ΘΕΣΙΜΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ | Σχεδιάζουμε σωστά:

Στρατηγική: έχουμε θέσει **στρατηγικούς στόχους** για τη στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης ΟΠ και γενικότερα των συλλογικών σχημάτων:

Π.χ. στην **Ισπανία** οριζόντιος στρατηγικός στόχος είναι η μεγέθυνση

Θεσμικό πλαίσιο αναγνώρισης: πώς αντιμετωπίζουμε την υποχρέωση εμπορικής δραστηριότητας των ΟΠ και πώς παρακολουθούμε/διασφαλίζουμε την εφαρμογή της:

Π.χ. στην **Ιταλία** υπάρχει υποχρέωση τουλάχιστον 50% με εξαίρεση τα οπωροκηπευτικά 100%, εκτός εάν δοθούν ειδικές εξαιρέσεις από την ΟΠ, τα βιολογικά 75% και το ελαιόλαδο 25%

Διαμορφώνουμε το
σύριο του Αγροτικού
Τομέα

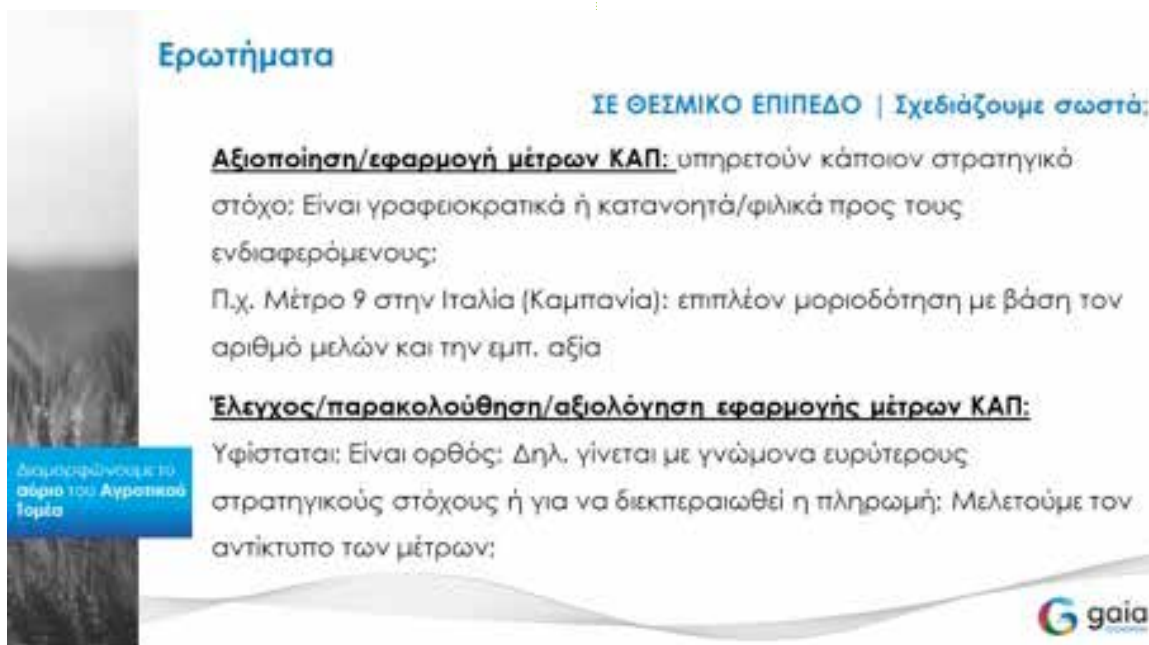

Και κάποια ερωτήματα για να προβληματιστούμε. Σε τρία επίπεδα θα θέσω τα ερωτήματα. Σε θεσμικό επίπεδο, σε οικονομικό επίπεδο και σε κοινωνικό επίπεδο.

Σε θεσμικό επίπεδο. Το ερώτημα ομπρέλα: σχεδιάζουμε σωστά; Ως προς τη στρατηγική, έχουμε θέσει στρατηγικούς στόχους για τη στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης οργανώσεων παραγωγών και γενικότερα των συλλογικών σχημάτων; Το ανοίγω εδώ το ερώτημα. Παραδείγματος χάριν, στην Ισπανία, ο Gabriel θα μας τα πει στη συνέχεια, ένας οριζόντιος στρατηγικός εθνικός στόχος και για τις εθνικές συνεταιριστικές οργανώσεις αλλά και με νόμο του κράτους είναι η μεγέθυνση. Είναι αυτό που κατέγραψε και η Έκθεση Πισσαρίδη, είναι αυτό που είπε και ο κύριος Stein, το μέγεθος μετράει. Προφανώς πρέπει να έχει κανείς μέγεθος για να μπορέσει να έχει οικονομική ανάπτυξη και διεισδύσει στις αγορές.

Δεύτερο. Στο επίπεδο του σχεδιασμού πάλι, το θεσμικό πλαίσιο

αναγνώρισης. Πώς αντιμετωπίζουμε την υποχρέωση εμπορικής δραστηριότητας των Οργανώσεων Παραγωγών και πώς παρακολουθούμε και διασφαλίζουμε την εφαρμογή της. Τι θέλω να πω εδώ; Στην Ιταλία, για παράδειγμα, εμείς είδαμε προηγουμένως στο εθνικό θεσμικό πλαίσιο, λέει ότι υπάρχει δεσμευτικότητα παράδοσης 80% των προϊόντων των παραγωγών στην οργάνωση **εφόσον** ασκούν εμπορική δραστηριότητα. Στην Ιταλία υπάρχει υποχρέωση για όλες τις οργανώσεις. Δηλαδή, όλες οι οργανώσεις θεωρούνται ότι πρέπει να ασκούν εμπορική δραστηριότητα υποχρεωτικά, συνεπώς οι παραγωγοί να δίνουν τα προϊόντα τους και να τα διοχετεύουν στην αγορά μέσω της οργάνωσης. Υπάρχει, λοιπόν, στην Ιταλία υποχρεωτικότητα 50%, με κάποιες εξαιρέσεις για τα οπωροκηπευτικά που είναι στο 100%. Το λέει και ο Κανονισμός αυτό, εκτός και αν δοθούν ειδικές εξαιρέσεις από την Οργάνωση Παραγωγών. Στα βιολογικά υπάρχει 75% υποχρεωτικότητα παράδοσης και στο ελαιόλαδο 25%. Ανοιχτό ερώτημα και αυτό. Είναι μια επιλογή.

Ερωτήματα

ΣΕ ΘΕΣΜΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ | Σχεδιάζουμε σωστά:

Αξιοποίηση/εφαρμογή μέτρων ΚΑΠ: υπηρετούν κάποιον στρατηγικό στόχο: Είναι γραφειοκρατικά ή κατανοητά/φιλικά προς τους ενδιαφερόμενους;
Π.χ. Μέτρο 9 στην Ιταλία (Καμπανία): επιπλέον μοριοδότηση με βάση τον αριθμό μελών και την εμπ. αξία

Έλεγχος/παρακολούθηση/αξιολόγηση εφαρμογής μέτρων ΚΑΠ:
Υφίσταται: Είναι ορθός: Δηλ. γίνεται με γνώμονα ευρύτερους στρατηγικούς στόχους ή για να διεκπεραιωθεί η πληρωμή: Μελετούμε τον αντίκτυπο των μέτρων;

Διαμορφώνουμε το σώμα του Αγροτικού Τομέα

Σε θεσμικό επίπεδο, συνεχίζω, αξιοποίηση και εφαρμογή των μέτρων της ΚΑΠ. Υπηρετούν κάποιο στρατηγικό στόχο τα μέτρα στο σχεδιασμό τους; Είναι γραφειοκρατικά; Άλλο σημαντικό ερώτημα. Είναι κατανοητά; Είναι φιλικά προς τους ενδιαφερόμενους; Το είπε και ο κύριος Stein. Πολλές φορές αποθαρρύνονται γιατί τους αποθαρρύνει η γραφειοκρατία των μέτρων από το να μουν και να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες που τους δίνει η ΚΑΠ. Εδώ δίνω ένα παράδειγμα στρατηγικής επιλογής, πέρα από το γενικό της Ισπανίας που ανέφερα προηγουμένως. Το Μέτρο 9, για παράδειγμα, στην Ιταλία. Εκεί έχουμε περιφερειακά ΠΑΑ. Στην περιφέρεια της Καμπανίας, το είδα με πολύ ενδιαφέρον, έδινε παραδείγματος χάριν, και εδώ πάλι το μέγεθος μετράει, επιπλέον μοριοδότηση στις ορ-

γανώσεις που είχαν περισσότερα μέλη και μεγαλύτερη εμπορευθείσα αξία με μια διαβάθμιση. Όσο πιο πολλά μέλη έχεις, όσο μεγαλύτερη αξία έχεις πάνω από αυτή που προβλέπει το εθνικό σου θεσμικό πλαίσιο, τόσο περισσότερο μοριοδοτείσαι. Και πάλι εδώ το μέγεθος ως στρατηγική επιλογή.

Και τέλος, στο θεσμικό επίπεδο στο σχεδιασμό, ελέγχουμε, παρακολουθούμε, αξιολογούμε την εφαρμογή των μέτρων της ΚΑΠ; Είναι ένα πολύ βασικό στοιχείο το οποίο πολύ συχνά φοβάμαι ότι το ξεχνάμε και είναι πολύτιμο κάθε φορά που έχουμε μια νέα προγραμματική περίοδο και που σχεδιάζουμε, όπως τώρα σχεδιάζουμε το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΑΠ, να δούμε τι κάναμε τις προηγούμενες περιόδους όχι αριθμητικά, ποιοτικά.

Ερωτήματα

ΣΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ | Παρέχουμε κίνητρα:

- **Μέτρα ΠΑΑ:** μοριοδοτούνται οι οργανωμένοι παραγωγοί; Μοριοδοτούνται οι ΟΠ ή είναι απλά επιλέξιμες; Εάν μοριοδοτούνται, τίθενται κάποια κριτήρια διαφοροποίησης π.χ. ανάλογα με το μέγεθος των ΟΠ (αρ. μελών, εμπ. αξία);
- **Αναπτυξιακός Νόμος 4399/2016:** δεν περιλαμβάνει τη νομική οντότητα των ΟΠ και των ΕΟΠ
- **Φορολογικά κίνητρα:** Νόμος 4646/2019 τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν ΑΣ, ΟΠ, Ομ.Π. φορολογούνται με συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%). Κίνητρα για μεμονωμένους οργανωμένους παραγωγούς;
- **Πόροι Ταμείου Ανάκαμψης:**

Σε οικονομικό επίπεδο. Τα μέτρα του ΠΑΑ. Εδώ σχετίζεται με αυτά που είπα προηγουμένως. Μοριοδοτούνται, για παράδειγμα, οι οργανωμένοι παραγωγοί; Υπάρχουν κάποιες τέτοιες περιπτώσεις. Μοριοδοτούνται οι Οργανώσεις Παραγωγών ή είναι απλά επιλέξιμες; Εάν μοριοδοτούνται, τίθενται κάποια κριτήρια διαφοροποίησης, παραδείγματος χάριν, ανάλογα με το μέγεθος, τον αριθμό μελών δηλαδή και την εμπορευθείσα αξία, όπως σας είπα προηγουμένως για την Ιταλία; Η εικόνα που έχουμε με τα μέτρα που έχουν προκηρυχθεί από το ΠΑΑ και τα στοιχεία που έδωσε η ομάδα, η δική μας, της GAIA που τρέχει την εξυπηρέτηση των παραγωγών στο ΠΑΑ, τι μας δείχνει; Έχουμε δει ανακολουθίες. Κάποιες φορές μοριοδοτούνται οι Οργανώσεις Παραγωγών αλλά λίγο, 3,4 μόρια στα 100. Κάποιες φορές όχι. Κάποιες φορές δεν είναι καν επιλέξιμες. Τι δείχνει αυτό; Δείχνει ότι υπάρχει εκεί η πρόθεση αλλά δεν υπάρχει η σαφής κεντρική στρατηγική στόχευση.

Μια άλλη παρατήρηση. Προσέξαμε ότι στον αναπτυξιακό νόμο δεν αναφέρεται η νομική οντότητα των Οργανώσεων Παραγωγών και των Ενώσεων Οργανώσεων Παραγωγών. Αναφέρονται οι συνεταιρισμοί ασφαλώς, καθώς και οι Ομάδες Παραγωγών, που εξηγήσαμε προηγουμένως τι είδους οντότητες είναι. Είναι ένα έλλειμμα.

Φορολογικά κίνητρα. Εδώ υπάρχει ο νόμος του 2019 όπου λέει ότι συνολικά για τα κέρδη όλων των συλλογικών σχημάτων φορολογία είναι στο 10%. Είναι ένα θετικό κίνητρο. Ήταν στο 13%, πήγε στο 10%. Είναι πολύ θετικό. Βάζω ένα ερώτημα: θα θέλαμε να δώσουμε κίνητρα επιπλέον στους μεμονωμένους οργανωμένους παραγωγούς; Και ασφαλώς, πώς θα αξιοποιήσουμε τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης. Είναι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της στήριξης σήμερα και στο μέλλον.

Ερωτήματα

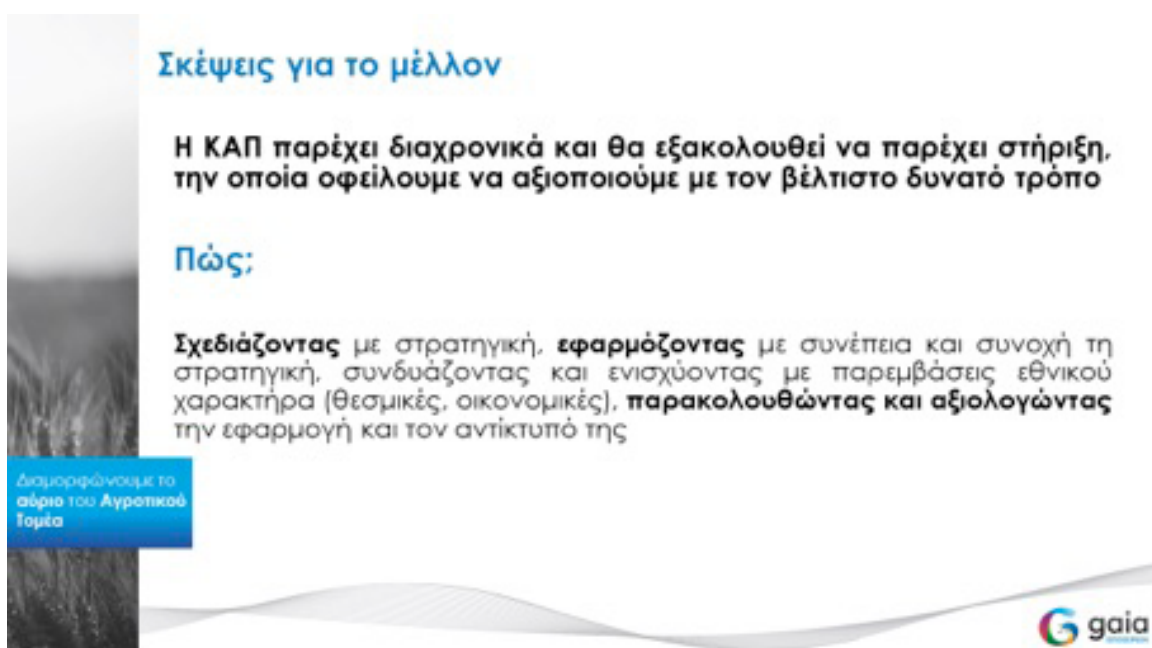
ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ | Πως φροντίζουμε να καλύψουμε το έλλειμμα γνώσης, κουλτούρας συνεργασίας και επιχειρηματικότητας:

- Γνωρίζουν οι παραγωγοί/νέοι παραγωγοί τα οφέλη της συνεργασίας και τις δυνατότητες στήριξής τους από την ΚΑΠ;
- Δίνεται προτεραιότητα στην εκπαίδευση/μεταφορά γνώσης σε σχέση με τη συνεργασία και την επιχειρηματικότητα;

Στο κοινωνικό επίπεδο, γιατί η συνεργασία είναι και μια αμιγώς κοινωνική διαδικασία. Πώς φροντίζουμε να καλύψουμε το έλλειμμα γνώσης, κουλτούρας συνεργασίας και επιχειρηματικότητας που διαπιστώνουμε στον αγροτικό κόσμο της χώρας; Νομίζω όλοι θα συμφωνήσουμε εδώ. Με δύο ερωτήματα που αφορούν όλους τους παραγωγούς, με έμφαση και στους νέους παραγωγούς, θυμίζουμε εξάλλου τον στόχο της ανανέωσης των γενεών και τα πολύ δυσάρεστα πρόσφατα στοιχεία που είχαμε το 2019, που είδαμε 30% παραγωγών ηλικίας κάτω των 35 ετών να εγκαταλείπουν το επάγγελμα. Δύο ερωτήματα λοιπόν. Πώς θα προσελκύσουμε νέους παραγωγούς και πώς θα

προσελκύσουμε νέους οργανωμένους παραγωγούς και συνεταιρισμένους παραγωγούς; Γνωρίζουν τα οφέλη της συνεργασίας και τις δυνατότητες στήριξής τους από την ΚΑΠ; Το είπε και ο κύριος Stein σαν ένα από τα συμπεράσματά του για το τι αποθαρρύνει από τη συνεργασία τους παραγωγούς από το να συνεργάζονται. Επίσης, δίνουμε προτεραιότητα στη γνώση, στην εκπαίδευση σε σχέση με τη συνεργασία και την επιχειρηματικότητα; Το επιχειρείν απαιτεί μια γνώση και είναι μια γνώση πολύτιμη για τους παραγωγούς για να μπορέσουμε να έχουμε καλύτερη επίδοση στα συλλογικά σχήματα.

Σκέψεις για το μέλλον

Η ΚΑΠ παρέχει διαχρονικά και θα εξακολουθεί να παρέχει στήριξη, την οποία οφείλουμε να αξιοποιούμε με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο

Πώς;

Σχεδιάζοντας με στρατηγική, εφαρμόζοντας με συνέπεια και συνοχή τη στρατηγική, συνδυάζοντας και ενισχύοντας με παρεμβάσεις εθνικού χαρακτήρα (θεσμικές, οικονομικές), παρακολουθώντας και αξιολογώντας την εφαρμογή και τον αντίκτυπο της

Διαμορφώνουμε το
σύριο του Αγροτικού
Τομέα

Κλείνοντας, θα μοιραστώ κάποιες σκέψεις για το μέλλον και συμπεράσματα γενικά. Η ΚΑΠ παρέχει διαχρονικά και θα εξακολουθεί να παρέχει στήριξη την οποία εμείς οφείλουμε να αξιοποιούμε με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο. Πώς; Σχεδιάζοντας με στρατηγική, εφαρμόζοντας με συνέπεια και συνοχή τη στρατηγική, συνδυάζοντας, ενισχύοντας, συμπληρώνοντας όπου

χρειάζεται με παρεμβάσεις εθνικού χαρακτήρα, είτε θεσμικές, οικονομικές, φορολογικές και τα λοιπά. Και ασφαλώς παρακολουθώντας και αξιολογώντας την εφαρμογή και τον αντίκτυπο της για να βελτιωνόμαστε στη συνέχεια και λαμβάνοντας προφανώς και την άποψη των άμεσα ενδιαφερόμενων, των δικαιούχων.

Σκέψεις για το μέλλον

Ποια στρατηγική για τις Οργανώσεις Παραγωγών:

- Οι ΟΠ είναι **οικονομικές οντότητες** που μπορούν να ενισχύσουν τη διαπραγματευτική ισχύ, το εισόδημα, την ανθεκτικότητα των παραγωγών στις κρίσεις (οικονομικές, γεωπολιτικές, υγειονομικές)
- Όμως σήμερα και στο μέλλον, η οικονομική τους ανάπτυξη και επίδοση συνδέεται με **περιβάλλον / κλίμα / ποιότητα / ασφάλεια / ιχνηλασιμότητα**: απαιτήσεις Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (Στρατηγική από το αγρόκτημα στο πιάτο), μελλοντικής ΚΑΠ, αλλά και απαιτήσεις της αγοράς/καταναλωτών/κοινωνίας

διαμορφώνουμε το
σύγγραφο του Αγροτικού
Τομέα

Και ολοκληρώνω με την τελευταία διαφάνεια. Ποια είναι η στρατηγική συγκεκριμένα για τις Οργανώσεις Παραγωγών; Οι Οργανώσεις Παραγωγών, όπως είδαμε, είναι οικονομικές οντότητες που μπορούν να ενισχύσουν την διαπραγματευτική ισχύ, το εισόδημα, την ανθεκτικότητα των παραγωγών στις κρίσεις, είτε είναι οικονομικές, είτε είναι γεωπολιτικές. Το ρωσικό εμπόριο θυμίζω τα τελευταία χρόνια και τις δυστοκίες

και την κρίση που προκάλεσε και στην Ελλάδα. Άρα είναι οικονομικές οντότητες. Σήμερα και στο μέλλον όμως η οικονομική τους ανάπτυξη και επίδοση συνδέεται με το περιβάλλον, με το κλίμα, με την ποιότητα, με την ασφάλεια, με την ιχνηλασιμότητα που είναι και απαιτήσεις της ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της μελλοντικής ΚΑΠ αλλά είναι και απαιτήσεις της αγοράς, είναι των καταναλωτών, είναι της κοινωνίας.

Σκέψεις για το μέλλον

Ποια στρατηγική για τις Οργανώσεις Παραγωγών:

- Οι ΟΠ **χρειάζονται τη γνώση και την καινοτομία** για να διασφαλίσουν την οικονομική τους ανάπτυξη στη νέα εποχή, αλλά είναι ταυτόχρονα **προνομιακές οντότητες για τη διάδοση της γνώσης και της καινοτομίας** που αποτελούν το κλειδί για τον πράσινο και ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής γεωργίας
- Οι ΟΠ είναι πολύτιμα εργαλεία **οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής βιωσιμότητας** για τους παραγωγούς και την ελληνική γεωργία συνολικά

διαμορφώνουμε το
σύγγραφο του Αγροτικού
Τομέα

Οι Οργανώσεις Παραγωγών, λοιπόν, χρειάζονται τη γνώση και την καινοτομία για να διασφαλίσουν την οικονομική τους ανάπτυξη στη νέα αυτή εποχή που είναι ήδη εδώ, αλλά είναι ταυτόχρονα και προνομιακές οντότητες για τη διάδοση της γνώσης και της καινοτομίας που αποτελούν το κλειδί για τον πράσινο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής γεωργίας. Είναι άλλο να πηγαίνει κανείς να κάνει διάχυση γνώσης σε ένα μεμονωμένο παραγωγό και άλλο σε ένα συλλογικό σχήμα όπου υπάρχει και η έννοια της εμπιστοσύνης που είναι πολύ σημαντική.

Και τέλος, και να έρθω εδώ και στον τίτλο του Εργαστηρίου που δεν ήταν τυχαία επιλεγμένος. Προφανώς οι Οργανώσεις Παραγωγών

είναι πολύτιμα εργαλεία οικονομικής αλλά και περιβαλλοντικής και κοινωνικής βιωσιμότητας για τους παραγωγούς και για την ελληνική γεωργία συνολικά.

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας και με χαρά θα είμαι και θα μείνω μαζί σας και για τη συζήτηση στη συνέχεια.

Νίκος Λάμπας: Ευχαριστούμε και εμείς την κυρία Τσιφόρου. Ευχαριστούμε, Έλλη. Συγκρατώ ένα-δύο σημεία. Θα τα συζητήσουμε βέβαια μετά και τον επόμενο ομιλητή μας. Σημείωσα ότι στη χώρα μας παρά το γεγονός ότι οι Ομάδες και τα επιχειρησιακά λειτουργούν 30 περίπου χρόνια, ως πούμε στα οπωροκηπευτικά, σή-

μερα μόλις το 10% της αξίας των οπωροκηπευτικών περνάει μέσα από τις Ομάδες στη χώρα μας. Και μάλιστα όσο περνάει ο χρόνος η τάση είναι να μειώνεται αυτό το ποσοστό. Το δεύτερο που συγκρατώ είναι ότι σε σύγκριση με τις άλλες χώρες διαθέτουμε πολλές, αλλά μικρές Οργανώσεις και Ομάδες με μικρό οικονομικό εκτόπισμα. Αν το προεκτείνουμε, βλέπουμε ότι, για παράδειγμα, στα οπωροκηπευτικά που υπάρχουν μικρές, όπως είπαμε, Ομάδες, οι τιμές προϊόντων από ό,τι δείχνουν τα στοιχεία εξαγωγής των προϊόντων μας είναι ιδιαίτερα χαμηλές. Σημαίνει ότι έχουμε ένα ευρύτερο πρόβλημα στην Ελλάδα που αφορά στο μικρό μέγεθος. Οι αγρότες μας, οι εκμεταλλεύσεις, είναι συγκριτικά μικρότερες. Οι Ομάδες Παραγωγών είναι πολλές αλλά μικρότερες. Όμως το ίδιο ισχύει και για τις επιχειρήσεις του υπόλοιπου ιδιωτικού τομέα, γιατί οι Ομάδες και οι Οργανώσεις είναι δομές του ιδιωτικού τομέα. Η κυρία Τσιφόρου έθεσε αρκετά ερωτήματα προς διερεύνηση και γνωρίζω πως για κάποια από αυτά η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ήδη επεξεργάζεται απαντήσεις.

Πριν συνεχίσουμε, να σας ενημερώσω πώς ήδη καταφθάνουν και αρκετά δικά σας ερωτήματα, από όλους εσάς που μας παρακολουθείτε, είτε για πιο πρακτικά, είτε για πιο μεγάλα και οραματικά θα έλεγα ζητήματα. Θα θέσουμε τα ερωτήματα αργότερα και θα δώσουμε και απαντήσεις.

Και περνάμε στον επόμενο ομιλητή μας που θα ολοκληρώσει αυτή την ενότητα. Είναι ο κύριος Gabriel Trenzado Falcón. Είναι από την Cooperativas Agro-alimentarias de España. Θα μας παρουσιάσει την κατάσταση πραγμάτων στην Ισπανία. Συχνά αναφέρουμε στην Ελλάδα το παράδειγμα της Ισπανίας στο συγκεκριμένο ζήτημα, στην οργάνωση των παραγωγών, στις ομάδες, και γενικότερα στη συνεταιριστική παρέμβαση. Πείτε μας, λοιπόν, ποια είναι η εικόνα, ποια είναι η προοπτική, ποιες είναι οι τάσεις; Καλημέρα, έχετε το λόγο.

Gabriel Trenzado Falcón

Διευθυντής Τομεακών Υπηρεσιών, Ευρωπαϊκές & Διεθνείς Σχέσεις, Cooperativas Agro-alimentarias de España

Καλημέρα σας. Κατ' αρχάς ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκληση σε αυτό το πολύ ενδιαφέρον Εργαστήριο. Οι Οργανώσεις Παραγωγών είναι μια πολύ σημαντική συζήτηση ειδικά στις μεσογειακές χώρες όπου είμαστε αρκετά ανταγωνιστικοί στον πρωτογενή τομέα. Όπως είπε και ο συντονιστής, είμαστε προσανατολισμένοι προς την αγορά. Αλλά πρέπει φυσικά να γίνουν πολλά. Πρέπει να κάνουμε περισσότερα από αυτά που ήδη γίνονται. Πολλά από αυτά που ήθελα να πω έχουν ήδη ειπωθεί. Πολλά έχουν ήδη ειπωθεί για τις Οργανώσεις Παραγωγών. Εγώ στην παρουσίασή μου θα προσπαθήσω να εξηγήσω τι συμβαίνει στην Ισπανία χωρίς να επαναλάβω αυτά που είπε ο κύριος Stein και η κυρία Τσιφόρου.

What is a producer organization (PO)?

- ✶ A recognition made under EU regulation.
- ✶ It could be recognized under several legal forms:
 - Agri-Coops, Ltd Companies,
- ✶ However, they all should be (art. 152 R. CMO Regulation)
 - Created by farmers.
 - Democratically governed by farmers.
 - For the benefit of farmers.
- ✶ Several kind of POs... EU Regulation remains unclear.
 - PO and Fruit&Vegetables.
 - PO on Dairy.
 - Producing Groups in Rural Development.

Ξεκινώντας όμως από τα βασικά. Πολλές φορές όταν συζητάμε για τις Οργανώσεις Παραγωγών χανόμαστε στους ορισμούς και στις λεπτομέρειες. Πρέπει πάντα να ξέρουμε ακριβώς τι είναι μια Οργάνωση Παραγωγών. Το είπε και ο κύριος Stein. Είναι μια αναγνώριση βάσης του ενωσιακού δικαίου. Και όποιος ξέρει λίγα πράγματα για αυτό, θα ξέρει ότι έχουμε αυτή την αναγνώριση γιατί υπάρχουν πολλές διαφορετικές οντότη-

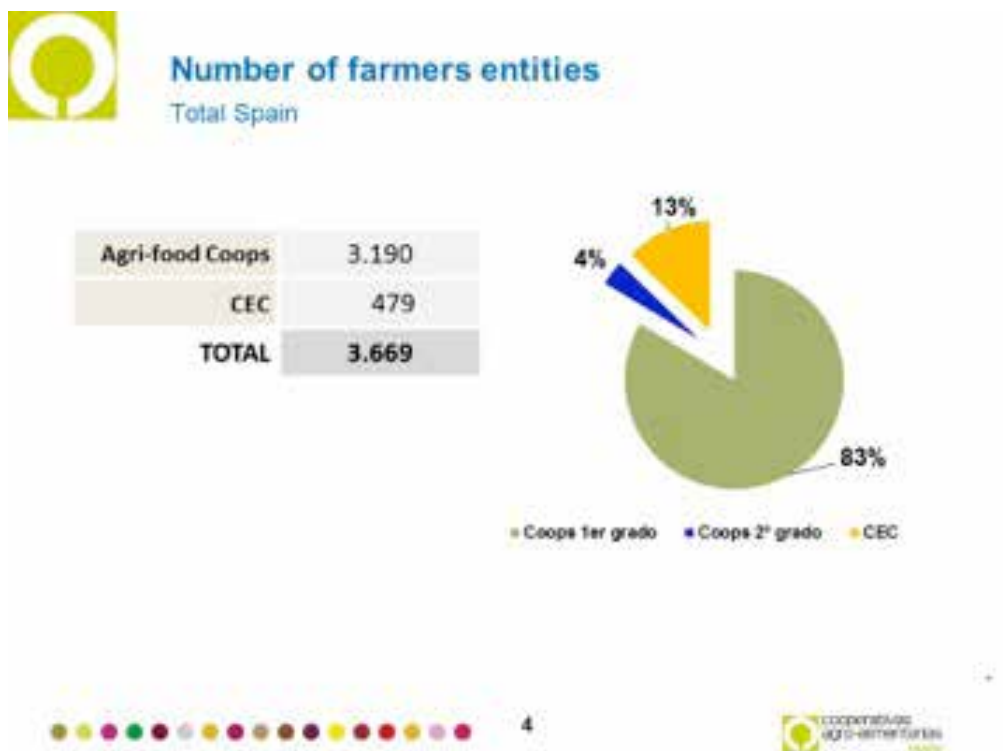
τες. Έχουμε αυτή την αναγνώριση γιατί μπορεί να υπάρχουν νομικές μορφές, όπως είναι οι συνεταιρισμοί, οι ΙΚΕ, οι ΕΠΕ και λοιπά. Όλες αυτές οι νομικές μορφές για να αναγνωριστούν ως Οργανώσεις Παραγωγών πρέπει να πληρούν τρία κριτήρια: να έχουν δημιουργηθεί από αγρότες, να υπάρχει δημοκρατική διακυβέρνηση από αγρότες και να είναι προς το όφελος των αγροτών.

Ο ευρωπαϊκός κανονισμός είναι λίγο ασαφής ως προς αυτό το σημείο. Έχουμε τις Οργανώσεις Παραγωγών που είναι λίγο διαφορετικές για τα οπωροκηπευτικά, διαφορετικές για τα γαλακτοκομικά και λοιπά. Και φυσικά πίσω από όλους αυτούς τους ορισμούς υπάρχει πάντα ο ίδιος στόχος. Ο παραγωγός αυτή τη στιγμή λειτουργεί ατομικά. Πρέπει να βελτιώσει τη θέση του στην αλυσίδα αξίας. Πρέπει να ενισχύσει την διαπραγματευτική του αξία και να γίνει και πιο αποτελεσματικός. Σε αυτό βοηθάει η οργάνωση. Πάντα αυτός είναι ο στόχος. Αν δεν υφίσταται αυτός ο στόχος, τότε θα έχουμε μεν οργανώσεις αλλά χωρίς θετικά αποτελέσματα.

Για εμάς, για τον φορέα που εκπροσωπώ, η Οργάνωση Παραγωγών είναι ένας συνεταιρισμός. Αποδεχόμαστε ότι υπάρχουν και άλλες νομικές μορφές αλλά πρέπει σε κάθε περίπτωση να ελέγχεται από αγρότες, να εκπροσωπεί τους αγρότες. Πρέπει να υπάρχει οικονομική ενσωμάτωση μεταξύ των αγροτών και της οργάνωσης. Εκείνοι είναι οι μέτοχοι, ας πούμε, σε αυτή την οργάνωση. Δεν είναι λόμπι η Οργάνωση Παραγωγών,

δεν είναι φορέας εκπροσώπησης, δεν είναι εργαλείο για να πάρουμε ευρωπαϊκές επιδοτήσεις. Πολλές φορές πίσω από τις συζητήσεις και τα προβλήματα βλέπουμε ότι υπάρχει αυτό το σκεπτικό. Και βλέπουμε ότι όταν δεν λειτουργεί σωστά μια Οργάνωση Παραγωγών ίσως είναι επειδή έχει χάσει αυτό το βασικό στόχο.

Τι συμβαίνει στην Ισπανία; Στην Ισπανία έχουμε πάρα πολλούς συνεταιρισμούς στον αγροδιατροφικό τομέα. Η Οργάνωση Παρα-

γωγών αποτελεί μια αναγνώριση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι περισσότερες από αυτές τις οργανώσεις σε εμάς είναι συνεταιρισμοί.

Έχουμε τον κανόνα, έχουμε την περίπτωση των οπωροκηπευτικών από την δεκαετία του 1990. Μετά έχουμε τις οργανώσεις γαλακτοκομικών και μετά έχουμε δημιουργήσει και μια νέα αναγνώρι-

ση βάσει του Ισπανικού Δικαίου προκειμένου να ενθαρρύνουμε και να βελτιώσουμε το μέγεθος αυτών των οργανισμών.

Fruit and Vegetables POs

- ✳ 468 FVPOs.
- ✳ Most of them Coops.
- ✳ 256 M€. EU financing.
- ✳ Main measures used:
 - Production planning.
 - Marketing investments.
 - Quality improvement

	Cooperativas	CCAA	Provincia	Participación PM 2016 (%)	Cifra de Negocios total (M€)	Empleados
1	ANECCOOP	C. VALENCIANA	2	619	650	118
2	UNIOCA	ARAGONIA	2	282	282	41
3	GRUPO AN	NAVARRA	2	206	511	1.289
4	ONUBAFRUIT	ANDALUCIA	2	206	253	46
5	VICASOL	ARAGONIA	1	188	207	3.185
6	MURCEVERDE	ANDALUCIA	2	160	160	1.340
7	CASO	ARAGONIA	1	155	171	945
8	SANTA MARÍA DE LA RABOSA	ARAGONIA	1	123	147	525
9	GRANADA LA PALMA	ARAGONIA	1	115	149	1.080
10	ALIMER	REGION DE MURCIA	1	106	180	848
				2.101	2.671	9.541

Όσον αφορά τα οπωροκηπευτικά. Ξέρετε ότι στην Ισπανία είναι ένας από τους μεγαλύτερους τομείς μας. Έχουμε μεγάλη δύναμη στην Ευρώπη. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, λίγο διαφορετικά από αυτά που είπε η Έλλη [Τσιφόρου], έχουμε περίπου 468 Οργανώσεις Παραγωγών στα οπωροκηπευτικά. Οι περισσότερες είναι συνεταιρισμοί, έχουν αυτή τη νομική μορφή. Αυτή τη στιγμή λαμβά-

νουν χρηματοδότηση 256 εκατομμυρίων ευρώ και τα βασικά μέτρα που αξιοποιούνται υπέρ των αγροτών, που αυτός είναι ο στόχος, είναι φυσικά ο προγραμματισμός της παραγωγής, η επένδυση στο μάρκετινγκ και η βελτίωση της ποιότητας. Εμείς είμαστε ο μεγαλύτερος τέτοιος συνεταιριστικός φορέας στην Ισπανία, η οργάνωση που εκπροσωπώ.

Dairy PO

[illegible]

- ✖ 10 dairy POs.
- ✖ The figure of the PO in this sector has not brought anything new to what an agri-food cooperative already does for its members.
- ✖ None of them have succeeded in carrying out so-called collective bargaining.
- ✖ *When you don't trade you are not in the market and you don't negotiate.*

Έχουμε και τις Οργανώσεις Παραγωγών γαλακτοκομικών. Μόνο 10 τέτοιους έχουμε στην Ισπανία, 10 τέτοιες Οργανώσεις. Είπα και πριν ότι εξαρτάται πώς ορίζουμε την οργάνωση παραγωγών. Και από αυτόν τον ορισμό εξαρτώνται οι στόχοι και τα αποτελέσματα. Δημιουργήθηκαν αυτές οι οργανώσεις γαλακτοκομικών για να βοηθήσουν στις τιμές. Δεν χρειάζεται να είναι οικονομική οντότητα η οργάνωση παραγωγών γαλακτοκομικών. Έχουμε 10

αναγνωρισμένες στην Ισπανία, οι περισσότερες είναι συνεταιρισμοί. Αλλά ποτέ αυτές δεν διαπραγματεύτηκαν εκ μέρους των παραγωγών γιατί δεν εμπορεύονται. Και κατά τη γνώμη μου, όποιος δεν εμπορεύεται δεν είναι κομμάτι της αγοράς. Αν σκεφτόμαστε την Οργάνωση Παραγωγών ως φορέα εκπροσώπησης δεν θα καταφέρουμε ποτέ τίποτα στην αγορά. Αυτή είναι η γνώμη μου.

Πάμε τώρα στο, ξεκάθαρα, ισπανικό πλαίσιο. Το 2013 θεσπίστηκε ένας νόμος που αφορά στη Συνεταιριστική Ενσωμάτωση, ο λεγόμενος νόμος LICA. Είναι ο νόμος που προωθεί τη συνεργασία,

την κλιμάκωση τέτοιων συνεργατικών προσπαθειών. Αυτές οι Ενώσεις, αυτοί οι Συνεταιρισμοί, αυτές οι Οργανώσεις πρέπει να είναι υπέρ των αγροτών.

Cooperative Integration Act (LICA): How? Law 13/2013

- **SIZE: Larger and stronger co-operatives in the markets**
 - More efficient and with greater bargaining power.
 - Generators of higher value and employment
 - Able to seize opportunities in different and distant markets
- To contribute to **the improvement of the income of integrated agricultural producers and to the sustainability of agri-food activity and the maintenance and development of our rural areas.**

Ψηφιακό Εργαστήριο Οργανώσεις Παραγωγών:

Ένα ισχυρό εργαλείο βιωσιμότητας για τους παραγωγούς και τον πρωτογενή τομέα

Βάσει αυτού του νόμου επιδιώκονταν να δημιουργηθούν μεγαλύτεροι και πιο δυνατοί συνεταιρισμοί στην αγορά που θα ήταν πιο αποτελεσματικοί με μεγαλύτερη διαπραγματευτική ισχύ. Θα δημιουργούν μεγαλύτερη αξία, περισσότερες θέσεις εργασίας και θα έχουν τη δυνατότητα να αδράξουν ευκαιρίες και από την αγορά του εξωτερικού.

Φυσικά ένας άλλος επιδιωκόμενος στόχος είναι να βελτιωθεί το εισόδημα των παραγωγών, η βιωσιμότητα του αγροδιατροφικού κλάδου και η ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών και της υπαίθρου. Γιατί οι άνθρωποι που έχουν ένα καλό εισόδημα, που υποστηρίζονται δεν φεύγουν από τη γη τους. Στηρίζουν τις επιχειρήσεις τους, μένουν εκεί και βοηθούν και την ύπαιθρο.

Who can be recognised as an EAP

RD 550/2014

- > Cooperatives, first or further
- > SATs
- > Cooperative groups
- > POs recognised under the CAP
- > Other civil or commercial entities + 50% of their capital from cooperatives, POs or SATs

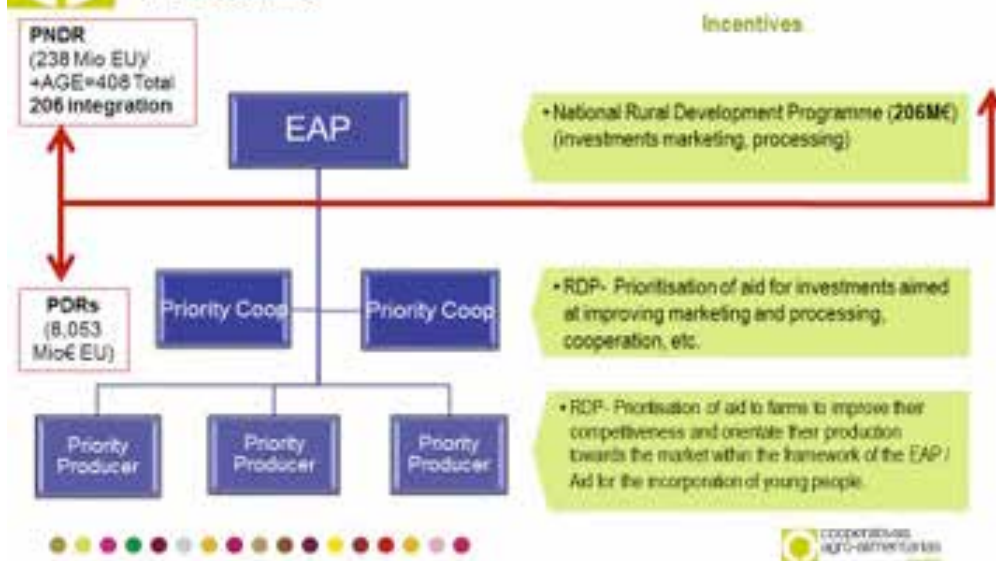
Ποιος μπορεί να αναγνωριστεί ως τέτοια οργάνωση βάσει του ισπανικού δικαίου; Οι λεγόμενες Συνεργατικές Οντότητες Προτεραιότητας [Entidades Asociativas Prioritarias], έτσι τις λέμε στην Ισπανία. Μπορεί να είναι ένας συνεταιρισμός, μπορεί να είναι μια ομάδα συνεταιρισμών, μπορεί να είναι μία οργάνωση παραγωγών

βάσει της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής αλλά και οποιαδήποτε άλλη αστική εμπορική οντότητα όπου το 50% του κεφαλαίου του να ανήκει σε συνεταιρισμό, σε οργάνωση παραγωγών ή σε οργάνωση τύπου SAT [Sociedades Agrarias de Transformación], όπως τις λέμε στην Ισπανία.

Expected aid and benefits

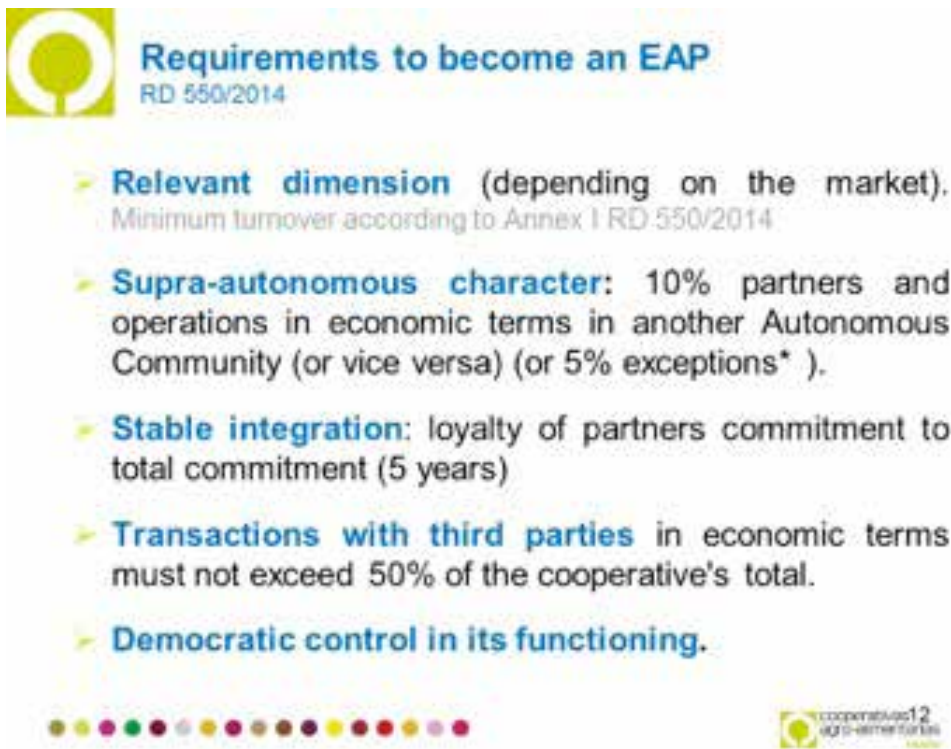
Basic scheme

Ποια είναι τα πλεονεκτήματα που αναμένονται; Τα βλέπετε εδώ στο διάγραμμα της διαφάνειας. Έχουμε αυτόν το νόμο του 2013, και μετά από τον νόμο έπρεπε να δημιουργηθούν τα εργαλεία, οι συγκεκριμένες πολιτικές. Γιατί αν δεν υπάρχουν εργαλεία και πολιτικές, τότε καμία οργάνωση, κανένας συνεταιρισμός δεν θα νοιαστεί να αναγνωριστεί. Οπότε δημιουργήσαμε και έναν άλλον νόμο που αποτελεί το εργαλείο προκειμένου να επενδυθεί δημόσιο χρήμα σε αυτές τις δραστηριότητες. Και το εργαλείο αυτό είναι

το Εθνικό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης στο οποίο δίνονται 206 εκατομμύρια ευρώ.

Έχουμε και τα περιφερειακά προγράμματα και εξαρτάται από τις περιφερειακές κυβερνήσεις πώς θα επενδύσουν τα δικά τους χρήματα. Άρα υπάρχει ένα εθνικό πλαίσιο, ένα εθνικό πρόγραμμα και υπάρχουν και τα επιμέρους περιφερειακά προγράμματα. Επένδυση σε εθνικό επίπεδο και επένδυση και σε περιφερειακό επίπεδο.

Requirements to become an EAP
RD 550/2014

- **Relevant dimension** (depending on the market).
Minimum turnover according to Annex I RD 550/2014
- **Supra-autonomous character:** 10% partners and operations in economic terms in another Autonomous Community (or vice versa) (or 5% exceptions*).
- **Stable integration:** loyalty of partners commitment to total commitment (5 years)
- **Transactions with third parties** in economic terms must not exceed 50% of the cooperative's total.
- **Democratic control** in its functioning.

cooperatives12
and co-operatives

Ποιες είναι οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για να πάρει κάποιος αυτή τη χρηματοδότηση; Πρέπει να έχει ένα συγκεκριμένο μέγεθος. Έχουμε θέσει δηλαδή έναν ελάχιστο τζίρο, έναν ελάχιστο κύκλο εργασιών που πρέπει να τον έχει μια οργάνωση προκειμένου να λάβει τέτοιου είδους οικονομική στήριξη. Πρέπει να πω ότι οι απαιτήσεις αυτές είναι αρκετά αυστηρές. Δεν μπορεί η οποιαδήποτε είδους οντότητα να τις πληροί. Εμείς τις πληρούμε και ήμασταν υπέρ αυτών των αυστηρών προϋποθέσεων γιατί ξέρουμε ότι πρέπει να καταπολεμηθεί αυτός ο ατομικισμός που υπάρχει στον αγροτικό τομέα και να δημιουργήσουμε μεγάλες ισχυρές οργανώσεις. Πρέπει οι οργανώσεις αυτές να έχουν υπεραυτόνομο χαρακτήρα. Πρέπει να έχουν και δραστηριότητα και αγρότες πέρα από την τοπική περιφέρεια. 10% των μελών πρέπει να προέρχεται έξω από την περιφέρεια της οργάνωσης. Και πρέπει να υπάρχει και σταθερή ενσωμάτωση. Δηλαδή να υπάρχει μια δέσμευση των μελών στην οργάνωση αυτή. Δεν θέλουμε απλά να μπαίνουν για να παίρνουν την επιδότηση και να φεύγουν. Χρειαζόμαστε μια δέ-

σμευση των μελών για πέντε χρόνια προκειμένου να δημιουργούνται ισχυρά θεμέλια για το μέλλον.

Επίσης μια άλλη προϋπόθεση, είναι ο περιορισμός της συμμετοχής τρίτων μερών. Το μέγιστο ποσοστό συμμετοχής σε μια τέτοια οργάνωση από μέλη ή από φορείς που δεν είναι αγρότες πρέπει να είναι 50%. Δεν πρέπει να ξεπερνά αυτό το 50%. Το 50% πρέπει να είναι στα χέρια των αγροτών και πρέπει να υπάρχει δημοκρατική διακυβέρνηση.

Measures to improve the cooperative dimension:

1. Training and information.
2. Investments in physical assets.
3. Cooperation (environmental projects).

Ποια είναι τα βασικά μέτρα που προβλέπονται στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης; Φυσικά η εκπαίδευση και η ενημέρωση. Και το πιο βασικό μέτρο είναι η επένδυση σε εξοπλισμό, σε περιουσιακά στοιχεία. Το τρίτο είναι η συνεργασία που χρόνο με το χρόνο γίνεται όλο και πιο σημαντική ειδικά σε ό,τι έχει να κάνει με την πε-

ριβαλλοντική διάσταση των εκάστοτε έργων. Όλοι πρέπει να εντασ-
σώμαστε και να δουλεύουμε υπέρ της κυκλικής οικονομίας. Άρα η
συνεργασία χρόνο με τον χρόνο αποκτά όλο και ευρύτερη σημα-
σία. Αυτή τη στιγμή όμως το focus έχει να κάνει με την επένδυση σε
εγκαταστάσεις και υποδομές.

Results

At the moment **11 EAPs** are recognised:

1. DCOOP (multi-sectoral)
2. GROUP AN (multisectoral)
3. EA GROUP (milk and meat sheep)
4. IBERCOM (Iberian pigs)
5. OVIARAGÓN (milk and meat sheep)
6. CONSORTIUM FOR THE PROMOTION OF SHEEP (milk and meat sheep)
7. COVAP (Vertical integration: animal feed, milk, pigs, beef cattle)
8. COBADU (Vertical integration: animal feed and beef)
9. UNIÓN CORPORACIÓ ALIMENTÀRIA (nuts and dried fruit)
10. COTÉCNICA (Pet food)
11. CAPSA (Milk and dairy products)

Βλέπετε σε αυτή τη διαφάνεια τα αποτελέσματα που έχουμε αυτή τη στιγμή. Μέχρι στιγμής έχουμε 11 EAP [Entidades Asociativas Prioritarias], όπως σας τις όρισα πριν. Αυτές οι 11 οντότητες αντιστοιχούν πάνω-κάτω στο 12% του συνολικού κύκλου εργασιών από τα οπωροκηπευτικά στην Ισπανία και έχουν γίνει πλέον πραγματικοί παίκτες στην αγορά, παράγοντες της αγοράς.

Υπάρχει υψηλό ποσοστό επένδυσης και πρέπει να πω ότι έχουν υπάρξει και περιπτώσεις ενώσεων, περιπτώσεις οργανώσεων που επεκτείνονται και πέρα της Ισπανίας. Νομίζω ότι αυτό που σας παρουσίασα είναι ένα πολύ ενδιαφέρον εργαλείο για έναν συνεταιρισμό που τον ενθαρρύνει να συνεργαστεί προκειμένου να υπάρχει κοινό όφελος για όλα τα μέλη.

Results

At the moment **11 EAPs** are recognised:

1. DCOOP (multi-sectoral)
2. GROUP AN (multisectoral)
3. EA GROUP (milk and meat sheep)
4. IBERCOM (Iberian pigs)
5. OVIARAGÓN (milk and meat sheep)
6. CONSORTIUM FOR THE PROMOTION OF SHEEP (milk and meat sheep)
7. COVAP (Vertical integration: animal feed, milk, pigs, beef cattle)
8. COBADU (Vertical integration: animal feed and beef)
9. UNIÓ CORPORACIÓ ALIMENTÀRIA (nuts and dried fruit)
10. COTÉCNICA (Pet food)
11. CAPSA (Milk and dairy products)

Και ολοκληρώνω μιλώντας για το στρατηγικό όραμά μας, τόσο για τους συνεταιρισμούς, όσο και για τις Οργανώσεις Παραγωγών. Για εμάς ένα από τα βασικά στοιχεία προκειμένου να ενθαρρύνουμε τις Οργανώσεις Παραγωγών είναι να αυξήσουμε το μέγεθος των συνεταιρικών επιχειρηματικών σχημάτων. Για να έχει πραγματικά διαπραγματευτική ισχύ και δύναμη στην αγορά πρέπει η οργάνωση να έχει στην ουσία ίδιο μέγεθος ή αντίστοιχο μέγεθος με τον ενδιάμεσο και με τον τελικό πελάτη. Θέλω να πω ότι βασικά ο όρος «οργάνωση παραγωγών» ισχύει για την Ευρωπαϊκή Ένωση γιατί πρέπει να ενώσει πραγματικότητες από διαφορετικές χώρες.

Στην Ισπανία όμως οι βασικές προϋποθέσεις για μια Οργάνωση Παραγωγών είναι οι βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν και οι συνεταιρισμοί, οι αγροτικοί συνεταιρισμοί. Δηλαδή να δημιουργούνται από αγρότες, να είναι προς όφελος των αγροτών και να υπάρχει δημοκρατική διακυβέρνηση από αγρότες. Βάσει της νέας Κοινής Γεωργικής Πολιτικής θέλουμε να υπάρξουν τομεακές επεμβάσεις στη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική του 2023-2027 και να υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες για τους παραγωγικούς τομείς να εκμεταλλευτούν τα εργαλεία που δίνονται και τα κεφάλαια που δίνονται από τα επιχειρησιακά προγράμματα. Δηλαδή να έχουν 50% χρηματοδότηση από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Φυσικά δεν είναι χρήματα που δίνονται χωρίς δεσμεύσεις. Πρέπει να κάνεις κάτι και εσύ όταν τα λαμβάνεις προκειμένου να αναπτύξεις τη δραστηριότητά σου και κατά τη γνώμη μου αυτό είναι πολύ καλό. Πρέπει να υπάρχουν αυτές οι προϋποθέσεις προκειμένου να υπάρχει υπευθυνότητα και λογοδοσία από τους παραγωγούς. Και φυσικά πρέπει να ανταπεξέλθουμε στις απαιτήσεις της αγοράς και στο νέο μοντέλο βιώσιμης παραγωγής και πρέπει να το κάνουμε πιο αποτελεσματικά από ό,τι συμβαίνει μέχρι στιγμής. Και φυσικά στον τομέα των οπωροκηπευτικών έχει ήδη αποδειχθεί ότι οι Οργανώσεις Παραγωγών

βοηθούν στον πολλαπλασιασμό των θετικών αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται με το δημόσιο χρήμα, με τα δημόσια κεφάλαια που επενδύονται. Άρα είναι πολύ θετικό το αποτέλεσμα και για την ύπαιθρο γενικότερα και για τους αγρότες.

Κάπου εδώ θα ολοκληρώσω, γιατί έχουν ειπωθεί ήδη πολλά. Είμαι φυσικά ανοιχτός να απαντήσω σε ερωτήσεις. Θέλω πραγματικά να απαντήσω και σε όσα σας δημιουργούν φόβο αλλά και στα ελπιδοφόρα μηνύματα. Είναι ένα πολύ ενδιαφέρον εργαλείο που βοηθάει τους συνεταιρισμούς και πρέπει πάντα να κάνουμε το ίδιο πράγμα, να είμαστε ανοιχτοί. Και θέλω να πω ότι η οργάνωση παραγωγών είναι ένα εργαλείο. Η απόφαση είναι του αγρότη αν θα ενταχθεί σε ένα σχήμα ή όχι. Δεν μπορείς να είσαι με το ένα πόδι έξω και με το ένα πόδι μέσα. Ή είσαι μέσα ή έξω, ή βλέπεις τα οφέλη ή όχι. Ευχαριστώ.

Νίκος Λάμπας: Ευχαριστούμε, Gabriel, και εμείς. Και εσύ και η Έλλη ήσασταν ιδιαίτερα αναλυτικοί σε αυτά που είπατε και τα επιχειρήματά σας.

Κατ' αρχήν να κάνω μια παρένθεση, φαίνεται ότι οι διαπραγματεύσεις στην ΚΑΠ είναι σε αδιέξοδο. Σταμάτησαν οι διαπραγματεύσεις. Αυτή είναι η εικόνα που έχουμε τόσο εγώ όσο και η κυρία Τσιφόρου από τις Βρυξέλλες. Πολλοί πιστεύαν ότι θα κλείναμε αυτή την εβδομάδα τη διαπραγμάτευση, ωστόσο μετατίθεται η συζήτηση για το τέλος του Ιουνίου. Θα έχουμε περισσότερη πληροφόρηση όταν επιστρέψουμε από το σύντομο διάλειμμά μας.

Δεχόμαστε πολλά ερωτήματα από το κοινό. Θα θέσω ένα περίπου στον καθένα σας αρχικά και θα επανέλθουμε. Σχολιάζει κάποιος φίλος λοιπόν, ότι η συμμετοχή στις Οργανώσεις Παραγωγών είναι ένα διαρθρωτικό, δομικό ζήτημα μίας οικονομίας, μιας κοινωνίας και απαιτείται χρόνος. Από την άλλη πλευρά, έχουμε την πίεση και ανάγκη παρακολούθησης των πραγμάτων. Καταλήγει στο ερώτημα, που απευθύνεται στον κύριο Stein, εάν υπάρχουν

στη σκέψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ιδέες ή πολιτικές που θα επιταχύνουν τη συμμετοχή κάποιου αγρότη ή αγρότισσας σε μια οργάνωση; Κάποτε έγινε, αναφέρω ένα παράδειγμα, συζήτηση ώστε όταν μια οργάνωση ελέγχει ένα ελάχιστο ποσοστό παραγωγής ενός προϊόντος να μπορεί να παίζει πιο ρυθμιστικό ρόλο στις αγορές. Υπάρχουν τέτοιες ιδέες στο μυαλό σας;

Alexander Stein: Σας ευχαριστώ πολύ. Όσον αφορά τις πολιτικές για να διευκολύνουν ή να επιταχύνουν τη συμμετοχή των αγροτών στις Οργανώσεις Παραγωγών, αυτό που έχουμε προς το παρόν είναι ότι μπορούν να λάβουν χρηματοδότηση οι Οργανώσεις Παραγωγών αν είναι στον τομέα των οπωροκηπευτικών ή μπορούν φυσικά να επωφεληθούν και από τους κανονισμούς περί ανταγωνισμού. Όλα αυτά θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους αγρότες να συμμετέχουν, τους παραγωγούς να συμμετέχουν. Όπως είπατε, οι διαπραγματεύσεις για τη νέα ΚΑΠ έχουν αναβληθεί, οπότε δεν μπορώ να σας πω τι θα γίνει με τη νέα ΚΑΠ, με το νέο πλαίσιο. Αλλά αυτό που ίσως θα γίνει είναι ότι τα κράτη-μέλη θα έχουν περισσότερη ελευθερία για να κάνουν εθνικές παρεμβάσεις εκτός από τον τομέα των οπωροκηπευτικών. Και αυτό ίσως θα ενθαρρύνει τη μεγαλύτερη συμμετοχή των παραγωγών σε Οργανώσεις Παραγωγών. Αν τα κράτη-μέλη επιλέξουν να κάνουν κάτι τέτοιο ή να δώσουν χρήματα από τις άμεσες ενισχύσεις τους σε τέτοιες παρεμβάσεις, θα λέγαμε, εθνικής φύσεως, αυτό είναι κάτι που εγώ δεν μπορώ να το προεξοφλήσω.

Νίκος Λάμπας: Ευχαριστούμε πολύ για την απάντηση.

Ένα ερώτημα του κοινού που απευθύνεται στον κύριο Gabriel Falcón: «Φαίνεται ότι η επόμενη ΚΑΠ μετά την αναθεώρηση θα δώσει σημαντικά ποσά στον πρώτο πυλώνα. Πιστεύετε θα επιτρέψει σημαντικά ποσά του πρώτου πυλώνα να πάνε σε επιχειρησιακά προγράμματα όλων των προϊόντων, δηλαδή και άλλων προϊόντων πέρα των οπωροκηπευτικών, του ελαιόλαδου και λοιπά που ξέραμε; Εσείς σαν οργάνωση έχετε κάποιο σχέδιο προς αυτή την κατεύθυνση;». Έχετε να σχολιάσετε κάτι σχετικά; Υπάρχει κάποιο σχέδιο στην Ισπανία για μια γενικευμένη είσοδο των Οργανώσεων και των Ομάδων μέσω επιχειρησιακών και σε άλλα προϊόντα με τη νέα ΚΑΠ; Έχετε κάτι στα σκαριά ή είναι νωρίς;

Gabriel Trenzado Falcón: Έχουμε πολλά πράγματα στο μυαλό μας, πολλές ιδέες, γιατί, όπως σας εξήγησα, από τα τελευταία προγράμματα έχουμε μέτρα για να προωθήσουμε τα μεγαλύτερα μεγέθη των Οργανώσεων Παραγωγών. Αλλά εντέλει τα ίδια τα μέλη θα πρέπει να αποφασίσουν αν θα κάνουν αίτηση σε αυτά τα τομεακά προγράμματα. Δεν είμαι όμως σίγουρος αν η ερώτηση ήταν τι πιστεύει ο τομέας μας. Μπορώ να σας πω ότι όλοι οι τομείς θέλουν να κάνουν αίτηση σε κάτι τέτοιο γιατί έχουν δει ότι οι άμεσες ενισχύσεις δεν είναι αρκετές.

Θέλουμε, λοιπόν, να δώσουμε ένα τρόπο για να έχουμε πρόοδο. Έχουμε όμως ένα στρατηγικό σχέδιο για να μεγαλώσουν τα μεγέθη των συνεταιρισμών μας, αλλά θα πρέπει να δουλέψουμε προς την κατεύθυνση της βιωσιμότητας του συστήματος για να ενθαρρύνουμε τους καταναλωτές μας και όλο τον τομέα γενικότερα που ενδιαφέρεται για αυτά τα ζητήματα. Έχουμε το 50% που είναι στα χέρια των Οργανώσεων Παραγωγών και θα ήθελαν να το κά-

νουν. Αυτό είναι το μέλλον κατά τη γνώμη μου και αυτό θα είναι το μέλλον της πολιτικής, γιατί είναι το μόνο πραγματικό οικονομικό εργαλείο που έχουμε στα χέρια μας για τον αγροδιατροφικό τομέα προς το παρόν.

Νίκος Λάμπας: Ευχαριστούμε και τον κύριο Gabriel Falcón.

Μία δέσμη ερωτήσεων αγγίζουν την κυρία Τσιφόρου. Οι ερωτήσεις έχουν να κάνουν, για παράδειγμα, με το Μέτρο 9. «Θα προκηρυχθεί ξανά Μέτρο 9; Θα ενταχθούν οι δράσεις του Μέρους 9 στο ΠΑΑ;». Και άλλα βέβαια ευρύτερα ζητήματα. Νομίζω αυτό είναι το βασικό Έλλη, έτσι δεν είναι; Έχουμε δύο-τρεις ερωτήσεις για αυτό το ζήτημα αλλά σε κάποιες από αυτές δεν νομίζω πως μπορείτε να απαντήσετε. Ίσως ο Υπουργός θα μπορούσε να απαντήσει. Έλλη, θα θέλαμε ωστόσο ένα σχόλιο σου για το τρέχον Μέτρο 9. Ανέφερες και πριν ότι μελετάται αυτή τη στιγμή το πώς λειτουργήσει το Μέτρο 9 μέχρι στιγμής. Και λίγο-πολύ θα βγάλετε και κάποια πρώτα συμπεράσματα. Μπορούμε να πούμε κάτι;

Έλλη Τσιφόρου: Νίκο, ναι, είναι πολύ νωρίς. Μόλις άρχισε να εφαρμόζεται το Μέτρο. Να θυμίσω προκηρύχθηκε το 2018. Η απόφαση αναγνώρισης βγήκε το 2019, τον Ιούλιο του 2019, αν δεν κάνω λάθος. Άρα είναι στο ξεκίνημά του γι' αυτό και δεν μπορέσαμε να δώσουμε και κάποια ποιοτικά στοιχεία αποτίμησης του πώς έχει πάει. Όπως γνωρίζουμε όλοι τώρα βρισκόμαστε στη μετάβαση προς τη νέα ΚΑΠ, είναι αυτή η διετία μέχρι το 2023 που θα ξεκινήσει η νέα ΚΑΠ, οπότε –σωστά ανέφερες– δεν έχω κάποια ενημέρωση, ότι θα ξανανοίξει το μέτρο. Υποθέτω, εκτός και αν κάποιος φίλος που μας παρακολουθεί από το Υπουργείο θέλει να γράψει κάποια πληροφορία αν την έχει, υποθέτω ότι είναι δύσκολο. Αναλόγως με το τι θα αποφασιστεί, όπως είπε και ο κύριος Stein, στην πολιτική συμφωνία για την ΚΑΠ που ελπίζουμε να έρθει όσο πιο σύντομα γίνεται. Αυτό θα δείξει τι θα εφαρμόσουμε στην επόμενη πλέον προγραμματική περίοδο μετά το '23.

Να κάνω και ένα τελευταίο σχόλιο επειδή βλέπω και ένα νέο ερώτημα που δίνει αφορμή να τοποθετηθώ πάνω σε αυτά που είπε και ο Gabriel [Falcón]. Ρωτάει: «Πώς μπορεί να αντιμετωπίσει ο συνεταιρισμός ή η Ομάδα Παραγωγών κάποιον ο οποίος είναι δύναμη στην αγορά;». Νομίζω ότι οριζόντια από όλα αυτά που είπαμε σήμερα κατά κάποιο τρόπο δίνεται η απάντηση. Συμφωνώ πλήρως με τον Gabriel για τη σημασία του μεγέθους. Νομίζω και ο Alexander έκανε σχετική αναφορά κατά την παρουσίασή του, στα συμπεράσματα της οικονομικής μεγέθυνσης. Άρα μέγεθος για να μπορέσουμε να έχουμε δύναμη στην αγορά.

Πώς προκύπτει το μέγεθος; Προκύπτει προφανώς από τη συνεργασία, από μια ουσιαστική συνεργασία που σημαίνει δέσμευση των παραγωγών στην ομάδα, στην οργάνωση, στο συνεταιρισμό, διοχέτευση των προϊόντων στην αγορά μέσω του συλλογικού σχήματος. Πρέπει να έχουν εμπορική δραστηριότητα τα συλλογικά σχήματα. Κοινές επενδύσεις αξιοποιώντας όλα τα διαθέσιμα εργαλεία. Και στήριξη με γνώση, με καινοτομία. Τη γνώση την ανοίγω σε μια πολύ μεγάλη βεντάλια. Η γνώση είναι και να γνωρίζω πώς λειτουργώ μια επιχείρηση. Και αυτό είναι μια γνώση, αυτό που έλεγα πριν για την επιχειρηματικότητα. Χρειάζεται αυτή η γνώση στους παραγωγούς, χρειάζεται η καινοτομία. Η καινοτομία είναι ένας καταλύτης που μπορεί πολύ πιο γρήγορα να οδηγήσει στην οικονομι-

κή μεγέθυνση αλλά και στη βιωσιμότητα. Το είπε ο Gabriel, το είπα και εγώ πριν, συμφωνούμε όλοι σε αυτό. Οικονομία, περιβάλλον, κοινωνία, δηλαδή η ομπρέλα της βιωσιμότητας, πάνε μαζί και είναι καταλύτες για την οικονομική μεγέθυνση των συνεταιρισμών, για την ανάπτυξη των συλλογικών σχημάτων, όλων των συλλογικών σχημάτων, και για να έχουν καλύτερη τύχη στις αγορές και να κοιτούν στα μάτια, μου άρεσε πολύ αυτή η έκφραση του κυρίου Stein, τους εταίρους τους στην εφοδιαστική αλυσίδα τροφίμων.

Νίκος Λάμπας: Κάνει ένας φίλος μια ενδιαφέρουσα ερώτηση που μόλις ήρθε. «Φαίνεται να μην επαρκούν τα κίνητρα, τα οικονομικά κίνητρα. Με ποιες πολιτικές και επιλογές, ευρωπαϊκές ή εθνικές, θα μπορούσε να σχηματιστεί μια ενεργή συνεταιριστική κουλτούρα;» Το ζήτημα της συνεταιριστικής κουλτούρας είναι στα πιο σημαντικά ζητήματα, όπως αυτά τα αποτύπωσε η μελέτη της Κομισιόν που μας παρουσίασε ο κύριος Stein, ότι η συνεταιριστική κουλτούρα λειτουργεί ως καταλύτης σε μια κοινωνία και στη συμμετοχή των αγροτών σε ένα αγροτικό συνεταιρισμό. Δηλαδή, δεν είναι τυχαίο ότι στις χώρες που έχουν πολύ γερούς συνεταιρισμούς οι πολίτες συμμετέχουν σε συλλογικά σχήματα και σε άλλα πράγματα. Αλλά επειδή πραγματικά σε εμάς αυτό είναι ένα κρίσιμο ζήτημα, δεν ξέρω αν θα θέλατε να κάνετε ένα γρήγορο σχόλιο και οι τρεις σας πριν κλείσουμε. Ο κύριος Stein, ο κύριος Falcón και η κυρία Τσιφόρου. Είναι ένα μεγάλο ζήτημα το πώς μπορεί να καλλιεργηθεί η συνεταιριστική κουλτούρα.

Έλλη Τσιφόρου: Και τα κίνητρα που χρειάζονται ενδεχομένως στον ευρωπαϊκό και τον εθνικό σχεδιασμό.

Νίκος Λάμπας: Δεν ξέρω αν θα θέλατε να κάνετε ένα σχόλιο, κύριε Stein, να ξεκινήσουμε με εσάς. Αναφέρεται η κουλτούρα στην έκθεσή σας.

Alexander Stein: Ναι, σας ευχαριστώ. Πράγματι είναι σημαντική η κουλτούρα, αλλά δεν ξέρω αν μπορεί η χρηματοδότηση να δημιουργήσει απαραίτητα και κουλτούρα. Σημασία έχει το reach-out, το να εξηγούμε τα πλεονεκτήματα. Αν ο συνεταιρισμός είναι καλός ή κακός για τους αγρότες, είναι κάτι που πρέπει οι ίδιοι τελικά να κατανοήσουν και να το αγκαλιάσουν. Και όπως έδειξα και στην παρουσίασή μου, για να είναι πετυχημένες οι Οργανώσεις Παραγωγών πρέπει να υπάρχει εμπιστοσύνη προς την οργάνωση. Δεν έχει να κάνει δηλαδή μόνο με την παροχή εξωτερικών κινήτρων και με τον «εξαναγκασμό» των παραγωγών να συμμετέχουν σε οργανώσεις. Αυτό δεν θα είναι αποτελεσματικό αν και εκείνοι δεν το αγκαλιάσουν από μέσα. Είναι λίγο δύσκολη ερώτηση. Δεν μπορούμε να εξαναγκάσουμε κάποιον να υιοθετήσει μια συγκεκριμένη κουλτούρα ή να συμμετέχει σε μια οργάνωση παραγωγών. Αυτό που μπορούμε να κάνουμε είναι να θέσουμε το πλαίσιο όπως κάναμε. Και πάλι σημειώνω ότι τρέχουν ακόμα οι διαπραγματεύσεις οπότε δεν μπορώ να σχολιάσω πάνω σε κάποια πράγματα. Αλλά ξαναλέω ότι είναι κάτι που πρέπει και οι ίδιοι οι παραγωγοί να το κατανοήσουν και να το κάνουν.

Νίκος Λάμπας: Ευχαριστούμε τον κύριο Stein. Να ενημερώσω μόνο τους δύο επόμενους ομιλητές να είναι λίγο σύντομοι κα-

θώς έχουμε ξεπεράσει τον προβλεπόμενο χρόνο.

Ρωτάει ένας φίλος τον κύριο Gabriel Falcón, «εάν τα μέλη των οργανώσεων στην Ισπανία γνωρίζουν και τον κοινωνικό αντίκτυπο που έχει η λειτουργία των οργανώσεων ή μόνο στέκονται στα οικονομικά οφέλη». Ένα σύντομο σχόλιο για αυτό παρακαλώ, Gabriel. Ευχαριστώ. Σε ακούμε.

Gabriel Trenzado Falcón: Φυσικά και το συνειδητοποιούν. Και μην ξεχνάτε ότι αυτός που συμμετέχει σε έναν συνεταιρισμό είναι ο ιδιοκτήτης μιας εκμετάλλευσης, μιας αγροτικής επιχείρησης και κατανοεί ότι θα ήταν διαφορετική η κατάστασή του αν δεν συμμετείχε. Όταν έχουμε ισχυρούς συνεταιρισμούς, ισχυρές οργανώσεις αυτό είναι επειδή τα μέλη, δηλαδή οι ιδιοκτήτες των εκμεταλλεύσεων, τις κάνουν δυνατές. Φυσικά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να εκπαιδεύουμε. Πρέπει να τους εκπαιδεύουμε, να τους κάνουμε να κατανοήσουν ότι εξαρτάται από εκείνους αν θα γίνουν μέλη ή όχι. Αλλά από τη στιγμή που θα γίνουν έχουν μια ευθύνη γιατί είναι ιδιοκτήτες, είναι μέτοχοι του συνεταιρισμού. Δεν ξέρω κανέναν ιδιοκτήτη που δεν θέλει να πετύχει η εταιρεία του. Το ίδιο ισχύει και για τους συνεταιρισμούς. Φυσικά υπάρχουν καλές και κακές εταιρίες και το ίδιο ισχύει και για τις Οργανώσεις Παραγωγών και για τους συνεταιρισμούς. Όταν έχουμε αποτυχημένες Οργανώσεις Παραγωγών, αυτό αποτελεί κακό παράδειγμα για αυτό πρέπει να είμαστε πάρα πολύ προσεκτικοί.

Νίκος Λάμπας: Έλλη ένα τελικό σύντομο σχόλιο και από εσένα.

Έλλη Τσιφόρου: Νομίζω ότι ειπώθηκαν πάρα πολλά και πολύ σημαντικά που μας βοηθούν να βγάλουμε συμπεράσματα και να δώσουμε απαντήσεις. Θα έλεγα από την πλευρά των παραγωγών, ποιες είναι βασικές έννοιες; Η ελευθερία της επιλογής, το να συνεταιριστώ, να συνεργαστώ είναι μια ελεύθερη επιλογή, η οποία όμως απαιτεί ευθύνη, δεύτερη έννοια κλειδί, και απαιτεί και δέσμευση. Αυτά είναι τα τρία στοιχεία που χρειάζονται από την πλευρά των παραγωγών. Και η γνώση που έρχεται να τους δώσει τα εργαλεία εκείνα τα οποία θα τους βοηθήσουν να αναπτυχθούν και προφανώς η στήριξη που υπάρχει. Τώρα, στο πώς σχεδιάζουμε τη στήριξη. Υπάρχουν άπειρες επιλογές. Έχουμε πάρα πολλά και διαφορετικά παραδείγματα. Δεν υπάρχει ένα κλειδί της επιτυχίας. Υπάρχουν χώρες οι οποίες δεν έχουν καν νομοθετικό πλαίσιο για τις οργανωμένες δομές. Η Δανία είναι μια τέτοια περίπτωση και έχει πάρα πολύ επιτυχημένους συνεταιρισμούς. Τα πάντα είναι θέμα στρατηγικής και η στρατηγική είτε αυτή χαράσσεται από μια συνεταιριστική επιχείρηση, μια οργάνωση παραγωγών, είτε χαράσσεται από το κράτος, είναι και εκεί θέμα επιλογής και γνώσης της κατάστασης και ενός στόχου τον οποίο θέλουμε να ακολουθήσουμε.

Νίκος Λάμπας: Άρα, λοιπόν, πρέπει να χαράξουμε και εμείς μια στρατηγική στα μέτρα τα δικά μας. Θα κάνουμε ένα πεντάλεπτο διάλειμμα και συνεχίζουμε με το δεύτερο μέρος. Ευχαριστούμε θερμά τους ομιλητές μας.

Προκλήσεις, ευκαιρίες, προοπτικές

Νίκος Λάμπας: Επανήλθαμε αγαπητοί φίλοι, κυρίες και κύριοι. Προτού περάσουμε στο δεύτερο μέρος της συζήτησής μας να κάνουμε μόνο μια μικρή παρένθεση, γιατί το συζητήσαμε και πριν, να επιβεβαιώσουμε λοιπόν ότι πραγματικά έχουν διακοπεί οι συνομιλίες για την αναθεώρηση της ΚΑΠ στις Βρυξέλες. Αυτή τη στιγμή δίνονται συνέχεια συνεντεύξεις στο Ευρωκοινοβούλιο. Οι υπουργοί και η Κομισιόν θα δώσουν συνέντευξη. Το σίγουρο είναι ότι εμείς θέλουμε μια καλή συμφωνία σαν χώρα και σαν αγροδιατροφή, παρά μια οποιαδήποτε συμφωνία, θα δούμε.

Προχωράμε στο δεύτερο και τελευταίο μέρος. Στο πρώτο μέρος παρουσιάστηκε η «μεγάλη» εικόνα των πραγμάτων γενικότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και ειδικότερα στην Ελλάδα και στην Ισπανία. Στο δεύτερο μέρος θα παρουσιαστούν καλές πρακτικές και προοπτικές στήριξης για τις Οργανώσεις Παραγωγών της χώρας, από ανθρώπους, ας μου επιτραπεί η έκφραση, που είναι πιο κοντά στη γραμμή του πυρός. Θα συνδεθούν ζωντανά μαζί μας ο κύριος Ιωάννης Κράββαρης, Πρόεδρος του ιστορικού Συνεταιρισμού της Ζαγοράς, και ο κύριος Νικόλαος Αθανασόπουλος, Πρόεδρος ΟΕΦ του επιτυχημένου συνεταιρισμού «Ελαιώνας» στην Πελοπόννησο στους Γαργαλιάνους. Από την πλευρά της Τράπεζας Πειραιώς, ο κύριος Γεώργιος Αβατάγγελος, Διευθυντής Κέντρων Επιχειρηματικότητας Αγροτικού Τομέα, και ο κύριος Σπύρος Μπέτας, Επικεφαλής Κέντρου Αγροτικών Επιχειρήσεων & Οργανισμών Κεντρικής & Δυτικής Ελλάδας. Τέλος, ο επικεφαλής υπηρεσιών ευφυούς γεωργίας της NEUROPUBLIC AE, με χαρακτηριστικό παράδειγμα το σύστημα gaiasense, κύριος Φώτης Χατζηπαπαδόπουλος.

Ξεκινάμε, λοιπόν, με τον Πρόεδρο του Συνεταιρισμού της Ζαγοράς, ένας από τους πιο εμβληματικούς συνεταιρισμούς της χώρας μας με ιστορία πλέον των 100 χρόνια ετών. Έχουμε λάβει ερωτήματα για το τι μπορούμε να κάνουμε για να οικοδομήσουμε και να εμπεδώσουμε τη συνεταιριστική αντίληψη και κουλτούρα. Σίγουρα, ένα από τα πολλά που πρέπει να κάνουμε είναι να μελετήσουμε την παράδοση που υπάρχει σε κάποιες εμβληματικές περιπτώσεις όπως είναι η Ζαγορά.

Καλησπέρα Πρόεδρε, έχετε τον λόγο.

Ιωάννης Κράββαρης

Πρόεδρος Αγροτικού Συνεταιρισμού Ζαγοράς Πηλίου

Καλή σας μέρα. Αξιότιμες κυρίες και κύριοι διοργανωτές, συνομιλητές, συνάδελφοι και συνεργάτες, καλησπέρα και από τη Ζαγορά Πηλίου.

Είναι ήδη εμφανές από τις προηγούμενες τοποθετήσεις ότι δράσεις όπως η σημερινή μόνο θετικό αποτύπωμα μπορούν να έχουν. Είναι μεγάλη μας τιμή που βρισκόμαστε και εμείς σήμερα εδώ. Το κυριότερο όμως είναι στο τέλος της ημέρας τα χρήσιμα συμπεράσματα που πιστεύουμε θα εξαχθούν από όλες τις τοποθετήσεις να αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη Οργανώσεων Παραγωγών. Δυστυχώς, παρά την πληθώρα αναφορών στα προτερήματα αυτής της μορφής αγροτικής επιχειρηματικότητας και παρά την στήριξη από την Κοινή Αγροτική Πολιτική, η γενική αίσθηση της πλειοψηφίας των παραγωγών είναι ο φόβος της αστάθειας και ο αρνητισμός. Ίσως βέβαια όχι εντελώς άδικα σε κάποιες περιπτώσεις.

Αναφέροντας τα κύρια σημεία από τη σύγχρονη λειτουργία μας, αλλά και μέρος από την ιστορική πορεία εξέλιξης του φορέα που εκπροσωπώ, ελπίζω να βάλουμε και εμείς ένα ακόμα λιθαράκι στο αναπτυξιακό αυτό ζήτημα και να απαντήσουμε ότι όντως οι ενώσεις παραγωγών όχι μόνο αποτελούν ισχυρό εργαλείο βιωσιμότητας για τους παραγωγούς και τον πρωτογενή τομέα γενικότερα αλλά είναι και όχημα ανάπτυξης αειφόρου γεωργίας που θα είναι προαπαιτούμενο για τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Ζαγοράς, γνωστός κατά κύριο λόγο από τα κόκκινα μήλα που διακινούνται με το εμπορικό σήμα ΖΑΓΟ-PIN, ιδρύθηκε στη Ζαγορά Πηλίου το φθινόπωρο του 1916. Σήμερα, 105 χρόνια μετά, αποτελεί τον παλαιότερο αγροτικό συνεταιρισμό της χώρας μας σύμφωνα με τα χρόνια διαρκούς λειτουργίας. Την περίοδο της ίδρυσής του η Ελλάδα ήταν διαιρεμένη, καθώς κορυφώνονταν ο εθνικός διχασμός. Μαίνονταν ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ενώ η διακίνηση των τοπικών μας προϊόντων ήταν εφικτή κυρίως δια θαλάσσης από την παραλία του Χορευτού και όταν το Αιγαίο δεν ήταν φουρτουνιασμένο. Το οδικό δίκτυο σύνδεσης με τον Βόλο ξεκίνησε

να κατασκευάζεται περίπου 2 δεκαετίες αργότερα. Ήδη τη δεύτερη δεκαετία λειτουργίας του ο Συνεταιρισμός είχε πρατήριο στο κεντρικότερο λιμάνι της χώρας. Κλήθηκε βέβαια να αντιμετωπίσει όλες τις ιστορικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες του 20ου και 21ου αιώνα όπως και μεγάλες ζημιές, φυσικές καταστροφές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το γεγονός ότι ενώ το 1937 σύναψε εικοσαετές δάνειο με την Αγροτική Τράπεζα για τη δημιουργία της πρώτης ιδιόκτητης αποθήκης στην παραλία του Χορευτού. 12 χρόνια μετά, η οργάνωση ήρθε αντιμέτωπη με ολική καταστροφή, αφού η εγκατάσταση ανατινάχθηκε κατά τη διάρκεια εμφύλιας μάχης στο σημείο εκείνο. Οι οικονομικές συνέπειες ήταν τραγικές. Ωστόσο, ο Συνεταιρισμός προσπάθησε εκ νέου να αποκαταστήσει το χώρο και σταδιακά τα κατάφερε. Το 1982 επίσης μόλις ολοκληρώθηκε μέρος επέκτασης της ψυκτικής μονάδας κάνκε από πυρκαγιά και ανοικοδομήθηκε εκ νέου. Συνεπώς ήδη απαντάται το ερώτημα περί της δύναμης των οργανώσεων. Εάν επρόκειτο για μεμονωμένο επιχειρηματία είναι δεδομένη η απόλυτη καταστροφή του. Από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα η σταθερή πορεία ανάπτυξης του συνεταιρισμού συμπίπτει με την είσοδο της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η συνεταιριστική μας οργάνωση αξιοποίησε και συνεχίζει να αξιοποιεί μια σειρά από ευρωπαϊκά προγράμματα ανάπτυξης είτε μέσω της ΚΑΠ είτε και μέσω άλλων ευρωπαϊκών κονδυλίων τα οποία ενισχύουν τις οργανώσεις.

Σήμερα ο Συνεταιρισμός έχει 800 μέλη από τη Ζαγορά αλλά και από τα δύο όμορα χωριά της ομώνυμης δημοτικής ενότητας, Πουρί και Μακρυράχη τα οποία αποτελούν ταυτόχρονα και αναγνωρισμένη Ομάδα Παραγωγών. Μέσα από το επιχειρησιακό πρόγραμμα της Ομάδας Παραγωγών το οποίο τα τελευταία χρόνια ανέρχεται σε ποσό περίπου του ενός εκατομμυρίου ευρώ, έχουν υλοποιηθεί εκατοντάδες έργα ανάπτυξης με κάποια από τα σημαντικότερα να αποτελούν τη μετατροπή θαλάμων απλής ψύξης σε θαλάμους ελεγχόμενης, κατά τη δεκαετία του 2000, αλλά και η αναδιάρθρωση καλλιέργειας που υλοποιούν σταδιακά οι παραγωγοί από τη δεκαετία του 2010 και έπειτα. Συγκεντρώνονται κατά μέσο όρο ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες μια ποσότητα 15 εκατομμυρίων κιλών προϊόντων από δενδρώδεις καλλιέργειες των μελών. Περίπου το 90% των προϊόντων είναι μήλα με κυρίαρχη ποικιλία τα κόκκινα Starking Delicious τα οποία είναι και τα πρώτα μήλα στην Ευρωπαϊκή Ένωση που κατοχύρωσαν προστατευόμενη ονομασία προέλευσης το 1996. Έπειτα από ενέργειες του Συνεταιρισμού, καλλιεργούνται και δι- ακινούνται επίσης μήλα από τις ποικιλίες Golden Delicious, επίσης ΠΟΠ από το 1996, Gala, Fuji, Joná και άλλες ποικιλίες, όπως τα καταγεγραμμένα από τον 18ο αιώνα στην περιοχή μας φρίκια Πηλίου που κατοχύρωσαν ένδειξη ΠΟΠ το 2011. Τα κυρίως δευτερεύοντα προϊόντα μας είναι τα αχλάδια, τα κάστανα, τα ακτινίδια και τα κεράσια.

Τα τελευταία χρόνια το τρίπτυχο που αποτελεί τον πυρήνα λειτουργίας της οργάνωσης είναι η γενικότερη ωφέλεια των παραγωγών οικονομική και όχι μόνο, η διασφάλιση υψηλής ποιότητας και υγιεινής των προϊόντων, και κατά συνέπεια η προστασία των καταναλωτών, και η γεωργική καλλιέργεια με παράλληλη διαφύλαξη του σπάνιου φυσικού περιβάλλοντος, το μικροκλίμα το οποίο αποτελεί παράγοντα της μοναδικής γεύσης των προϊόντων μας.

Έτσι από το 1999 και έπειτα χαράχθηκε σταδιακά και με επιστημονική μια πορεία που συνεχίζει να ακολουθείται και από έξιπνα συστήματα διαχείρισης ποιότητας σύμφωνα με τις απαιτήσεις των προτύπων AGRO 2, GRASP - GLOBALG.A.P., ISO αλλά και σε ιδιωτικά πρότυπα από αλυ-

σίδες σούπερ μάρκετ με τις οποίες ο Συνεταιρισμός συνεργάζεται. Για τα παραπάνω πρότυπα ο Συνεταιρισμός ελέγχεται, επιθεωρείται και πιστοποιείται. Το σύστημα ολοκληρωμένης διαχείρισης που ακολουθείται περιλαμβάνει μεταξύ άλλων ορθή γεωγραφική πρακτική, ασφάλεια και υγιεινή εργαζομένων, ασφάλεια προϊόντων, ικνηλασιμότητα και φιλοπεριβαλλοντικές δράσεις. Στοχεύει στη δημιουργία της βάσης για αποτελεσματική και επικερδή παραγωγή σε μια οικονομική, βιώσιμη και περιβαλλοντικά υπεύθυνη γεωργική επιχείρηση ενσωματώνοντας σύγχρονες καλλιεργητικές πρακτικές με αποτέλεσμα τη μείωση των εισροών. Ξεκίνησε να εφαρμόζεται πειραματικά με χρηματοδότηση από ευρωπαϊκό πρόγραμμα τη δεκαετία του '90, και από το 2006 αποφασίστηκε η καθολική εφαρμογή του για όλα τα μέλη του Συνεταιρισμού μας υποχρεωτικά σε καλλιέργειες, μήλου, κάστανου, αχλαδιού, κερασιού και ακτινιδίου.

Κεντρικές παρεμβάσεις του Συνεταιρισμού στα πλαίσια της ολοκληρωμένης διαχείρισης παραγωγής για καταπολέμηση των κύριων μυκητολογικών και εντομολογικών προβλημάτων, είναι αφενός η διαρκής ανάπτυξη δικτύου μετεωρολογικών σταθμών που μεταφέρουν κλιματικά δεδομένα στην κεντρική διαχείριση του γεωτεχνικού τμήματος από το 2000 και έπειτα και αφετέρου η ανάπτυξη συστήματος φερομονικών εξατμιστήρων σε όλη την καλλιεργητική Περιφέρεια του Συνεταιρισμού από το 2017 και έπειτα, μετά από τετραετή πειραματική εφαρμογή.

Με τα παραπάνω επιτυγχάνεται η σημαντική μείωση του αριθμού εφαρμογών φυτοπροστασίας, παράγοντα που καθορίζει την στρατηγική του Συνεταιρισμού για πλήρη εκμηδενισμό κάτω του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου σε υπολείμματα από δραστικές ουσίες φυτοπροστασίας. Το έργο των φερομονικών εξατμιστήρων, κομφούζιο όπως αναφέρεται, αναφέρθηκε ως υποδειγματική γεωργοπεριβαλλοντική πρακτική στην ιστοσελίδα του εθνικού φορέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ενώ χρηματοδοτείται από το μέτρο του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης. Επιπλέον, ως προς την ολοκληρωμένη διαχείριση γενικότερα, αρκετά κονδύλια, όπως είναι τα κόστη των πιστοποιήσεων, καλύπτονται από το επιχειρησιακό πρόγραμμα της Ομάδας Παραγωγών.

Φέτος μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος παραγωγών ξεκινάμε πειραματική εφαρμογή καταπολέμησης καταστροφικού εντόμου για τα μήλα με εξαπόλυση ωφέλιμων αρπακτικών ακάρεων στα αγροτεμάχια για να μην απαιτηθούν ψεκασμοί.

Σημαντικό ζήτημα από το Συνεταιρισμό αποτελεί και η προστασία των υδάτινων πόρων της περιοχής με το έργο LIVE PURE AGRO, που χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από την Ευρωπαϊκή Ένωση, και προβλέπεται να λειτουργήσει σύντομα καινοτόμο σύστημα που εφαρμόζει τη μέθοδο της φωτοκαταλυτικής ανωδιόθησης στις εγκαταστάσεις διαλογής μήλων του Συνεταιρισμού για τον καθορισμό των υδατικών αποβλήτων από οργανικούς και ανόργανους ρύπους.

Παράλληλα, θα αναβαθμιστεί η ήδη υψηλή ποιότητα των μήλων μας. Στα πλαίσια του προγράμματος ο Συνεταιρισμός συνεργάζεται με το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο, φορέα που συντονίζει το πρόγραμμα, το Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών Δημόκριτος, που έχει αναπτύξει την πρωτότυπη μέθοδο, αλλά και το ερευνητικό κέντρο Csol του πανεπιστημίου της Αλμερίας το οποίο έχει αναλάβει την εφαρμογή της τεχνολογίας σε μικρότερη κλίμακα σε συνεργασία με τη βιομηχανία φρούτων CITRICOS στην Ισπανία. Μετά την εγκατάσταση και τη λειτουργία του συστήματος προβλέπεται να εξοικονομείται περίπου το 95% του νερού που χρησιμοποιείται ανά ημέρα λειτουργίας.

Κορυφαίο επίσης γεγονός είναι ότι τις ημέρες αυτές εξελίσσεται το πρώτο μέρος συνολικής επένδυσης ύψους περίπου 5.000.000 ευρώ

μέσω της οποίας στοχεύουμε στην επέκταση των ψυκτικών μας εγκαταστάσεων και στον πλήρη εκσυγχρονισμό του διαλογητηρίου των μίλων. Η επένδυσή μας βρίσκεται σε στάδιο εξέλιξης, ώστε από την επόμενη εμπορική περίοδο ο Συνεταιρισμός να έχει τη μοναδική για τα ελληνικά δεδομένα δυνατότητα ελέγχου και της εσωτερικής ποιότητας των μίλων. Η επένδυση αυτή είναι η κομβικότερη για το Συνεταιρισμό μας και χρηματοδοτείται μέσω του Μέτρου 4.2.1 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης ενώ παράλληλα υλοποιούμε και επένδυση εκσυγχρονισμού περίπου 800.000 ευρώ μέσω του Μέτρου 4.1.1. Για το συγκεκριμένο μάλιστα συνεργαζόμαστε άψογα με τις υπηρεσίες της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Είναι δεδομένο ότι όλα τα παραπάνω θα ήταν ανέφικτα αν δεν υπήρχε οργάνωση των παραγωγών.

Τέλος, από το 2019 έχουμε συστήσει στην περιοχή μας την ενεργειακή κοινότητα με στόχο την παραγωγή πράσινης ενέργειας και την ενεργειακή τροφοδότηση των ψυκτικών μας εγκαταστάσεων με τη μέθοδο του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού. Ακόμα δεν έχουμε επενδύσεις σε εγκαταστάσεις λόγω πανδημίας.

Πώς όμως διασφαλίζεται η ομαλή πορεία ενός τέτοιου σχήματος; Στην Ελλάδα ειδικά υπάρχει μια ιδιαίτερη επιφύλαξη, ενώ η όποια συνεταιριστική κουλτούρα που αναπτύχθηκε έντονα, κυρίως κατά τη δεκαετία του '80, ήταν ευκαιριακή και προφανώς πολύ σύντομα κατέρρευσε. Το ίδιο περίπου είχε γίνει και τις πρώτες δεκαετίες μετά την ψήφιση του πρώτου νόμου περί συνεταιρισμών το 1915.

Για εμάς στον πυρήνα της λειτουργίας μας βρίσκεται το καταστατικό μας με κορυφαία διάταξη την υποχρεωτικότητα παράδοσης παραγωγής από τα μέλη του Συνεταιρισμού σε καθολικό ποσοστό 100%. Η διάταξη αυτή πρώτη φορά αναφέρθηκε στο καταστατικό του 1922 ενώ το 1935 αυστηροποιήθηκε με πρόβλεψη επιβολής ποινικής ρύθρας για τυχόν παραβάτες και έκτοτε εφαρμόζεται μέχρι και σήμερα. Αποτελεί την πεμπτουσία λειτουργίας της προόδου της οργάνωσης μαζί με τη χρηστή διοίκηση, τη στελέχωση του Συνεταιρισμού με επιστήμονες και εξειδικευμένους τεχνικούς και την διαρκή εκπαίδευση των μελών μας στις εκάστοτε εξελίξεις.

Δεν θα αναφέρω περισσότερα γιατί δεν θέλω να καταχραστώ τον χρόνο. Ελπίζω πως έδωσα το στίγμα για το πώς ένα συνεργατικό σχήμα με την κατάλληλη οργάνωση μπορεί να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις για παράλληλη ωφέλεια παραγωγών, μελών του σχήματος, τη διασφάλιση των καταναλωτών και τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος. Το τρίπτυχο που όπως προανέφερα αποτελεί για εμάς την δικλείδα βιωσιμότητας του πρωτογενή τομέα.

Ευχαριστούμε θερμά τους διοργανωτές για την πρόσκληση που μας απηύθυναν ώστε να συμμετάσχουμε ενεργά στη σημερινή διοργάνωση και συγχαίρουμε όλους τους συμμετέχοντες για την παρουσία τους και την προσπάθειά τους. Σας ευχαριστώ πολύ.

Νίκος Λάμπας: Πρόεδρε, και εμείς ευχαριστούμε. Θα μου επιτρέψετε να μοιραστώ μία προσωπική ιστορία καθώς κατάγομαι από την όμορή σας Καρδίτσα. Όταν ήμουν παιδί, τα μίλα που τρώγαμε ήταν φρίκια από την περιοχή τη δική σας, δεν υπήρχε και τίποτε άλλο τότε. Ξαφνικά τα φρίκια βγήκαν από την παραγωγή γιατί οι αγορές ζήτησαν το κόκκινο μίλο. Και ενώ η υπόλοιπη Ελλάδα, δεν είχε κατασταλάξει στο τι θα καλλιεργήσει, η Ζαγορά τράβηξε μπροστά και αυτή τη στιγμή έχει έναν από τους πιο καλούς οπωρώνες και πρωτοποριακούς οπωρώνες όχι μόνο για τα δεδομένα της Ελλάδας αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Όσοι λένε ότι απέτυχαν οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα μπορεί και να έχουν δίκιο. Όμως δεν μπορούν να καταδικαστούν οι συνεταιρισμοί στη

συνειδήσή μας. Δεν μπορούμε να πούμε ότι χρεοκόπησε η συνεταιριστική ιδέα, γιατί αν αναλογιστούμε μερικά από τα πιο emblematic έργα που έχουμε κάνει στην Ελλάδα, οι σημαντικές αλλαγές και τομές που έχουμε κάνει στην ελληνική γεωργία προήλθαν από συνεταιρισμούς. Και ένα από τα πιο λαμπρά παραδείγματα είναι αυτό της Ζαγοράς, το δικό σας. Ο Συνεταιρισμός δεν βασίστηκε μόνο σε επιδοτούμενα προγράμματα, αλλά επέλεξε και έβαλε αυτά τα προγράμματα πάνω στην παραγωγική διαδικασία. Άλλαξε ποικιλίες, έριξε το κόστος, κέρδισε αγορές, άλλαξε συσκευασίες, παρακολούθησε τι θέλει ο καταναλωτής. Γνωρίζουμε ότι έχετε μία συνάντηση αμέσως μετά Πρόεδρε οπότε θα σας αποδεσμεύσουμε. Σας ευχαριστούμε πολύ Πρόεδρε, πάντα επιτυχίες.

Περνάμε στον δεύτερο ομιλητή μας, τον κύριο Φώτη Χατζηπαπαδόπουλο. Καλησπέρα, κύριε Χατζηπαπαδόπουλε, καλησπέρα Φώτη. Είναι από την πρώτη γραμμή ο Φώτης στον πυρήνα της ομάδας, η οποία επεξεργάστηκε και έκανε το σύστημα της gaisense το οποίο όπως ξέρετε εδώ και μερικές εβδομάδες έχει βγει πλέον στην αγορά, και κυκλοφορεί και το χαρακτηριστικό διαφημιστικό σποτ, που λέει ο αγρότης: «Το 'χω». Ο κύριος Χατζηπαπαδόπουλος θα μας τεκμηριώσει αυτό το «Το 'χω».

Φώτης Χατζηπαπαδόπουλος

**Επικεφαλής Υπηρεσιών Ευφυούς Γεωργίας,
NEUROPUBLIC AE**

Καλησπέρα σε όλους. Να διευκρινίσουμε βέβαια ότι το gaisense δεν ξεκίνησε φέτος για πρώτη φορά, έχει ξεκινήσει εμπορικά εδώ και 4 χρόνια. Φέτος αυτό που λανσάραμε για πρώτη φορά στην αγορά είναι ένα καινούργιο επίπεδο υπηρεσίας που δίνει τη δυνατότητα σε οποιονδήποτε παραγωγό στην Ελλάδα να αξιοποιήσει το gaisense και μάλιστα μέσα από το κινητό του τηλέφωνο.

Έχω ετοιμάσει για τη σημερινή συζήτηση μια παρουσίαση. Να τη δούμε και να αποτυπώσω κάποιες ιδέες που έχουν προκύψει από την εμπειρία μας με την ενασχόληση με την ευφυή γεωργία όλα αυτά τα χρόνια στην Ελλάδα και πιστεύω ότι θα αποτελέσουν τροφή για σκέψη και για συζήτηση στο σημερινό Ψηφιακό Εργαστήριο.

Ευφυής γεωργία, λοιπόν, και Οργανώσεις Παραγωγών είναι δυο έννοιες που η συνεργασία μεταξύ τους από τη δική μας την εμπειρία είναι πολύ σημαντική και έχει και πολύ σημαντική επίδραση στην αειφορία, τόσο με την οικονομική της διάσταση, όσο και με την περιβαλλοντική και κοινωνική.

διαδικασία ευφυούς γεωργίας

Να πούμε λίγα λόγια καταρχάς και για τους ακροατές μας. Τί εννοούμε όταν λέμε ευφυής γεωργία; Εννοούμε ότι έχουμε την καθημερινή διαδικασία διαχείρισης μιας αγροτικής εκμετάλλευσης, δηλαδή ενός καλλιεργητή ο οποίος παίρνει αποφάσεις και καλλιεργεί το χωράφι του. Και αυτή τη διαδικασία με την αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής προσπαθούμε να την κάνουμε καλύτερη με στόχο να βελτιωθεί και το οικονομικό κέρδος των παραγωγών αλλά και να μειωθούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις και να παραχθεί προϊόν το οποίο είναι καλύτερης ποιότητας. Σε αυτήν, λοιπόν, τη διαδικασία αξιοποιούνται τεχνολογίες που βελτιστοποιούν και τη λήψη των αποφάσεων, δηλαδή

για παράδειγμα, πότε θα ποτίσει, πότε θα ψεκάσει ο παραγωγός, τι εισροές θα χρησιμοποιήσει και με ποιο τρόπο θα τις εφαρμόσει μέσα στο χωράφι. Άρα μια κατηγορία τεχνολογιών βοηθούν τη διαδικασία της λήψης αποφάσεων. Και μια άλλη κατηγορία τεχνολογιών βοηθούν στην ακριβέστερη εφαρμογή αυτών των αποφάσεων μέσα στο χωράφι.

Η ευφυής γεωργία τα περιλαμβάνει όλα, αλλά το κομμάτι το οποίο είναι απαραίτητο για να πούμε ότι κάνουμε ευφυή γεωργία είναι ακριβώς η λήψη των αποφάσεων. Είναι το πιο καίριο, το πιο κρίσιμο και αυτό που τελικά παράγει πολύ γρήγορα και με μικρό σχετικά κόστος επένδυσης πολύ σημαντικά αποτελέσματα.

οφέλη των υπηρεσιών ευφυούς γεωργίας

Ψηφιακό Εργαστήριο Οργάνωσης Παραγωγών:

Ένα ισχυρό εργαλείο βιωσιμότητας για τους παραγωγούς και τον πρωτογενή τομέα

Τα αποτελέσματα τώρα είναι πολυδιάστατα. Έχουμε σαν αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους παραγωγής και την αύξηση της παραγωγής. Έχουμε τη βελτίωση του προϊόντος. Έχουμε καλύτερη διαχείριση κινδύνων, που οι κίνδυνοι είναι κάτι εξαιρετικά σημαντικό στην αγροτική καλλιέργεια. Έχουμε όμως και προστιθέμενη αξία στο αγροτικό προϊόν. Όλα αυτά λοιπόν μαζί μάς δίνουν ένα συνολικό αποτέλεσμα, το οποίο είναι οικονομικό κέρδος για τους παραγωγούς αλλά και ταυτόχρονα περιβαλλοντικό όφελος. Άρα έχουμε την ευφυή γεωργία να αποτελεί ένα βασικό εργαλείο για να μπορέσουμε να πετύχουμε και την αει-

φορία τελικά με όλες τις διαστάσεις της μέσα από την αγροτική δραστηριότητα.

Το πιο αξιοσημείωτο είναι ότι η ευφυής γεωργία θεωρείται σαν μια τεχνολογική επανάσταση στη γεωργία, αλλά σε αντίθεση με άλλες τεχνολογικές επαναστάσεις του παρελθόντος επιτυγχάνει ταυτόχρονα και τη βελτίωση της οικονομικής βιωσιμότητας αλλά και της περιβαλλοντικής. Ενώ σε άλλες επαναστάσεις του παρελθόντος οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις ενδεχομένως να ήταν σημαντικότερες και πιο επιβαρυντικές από την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών.

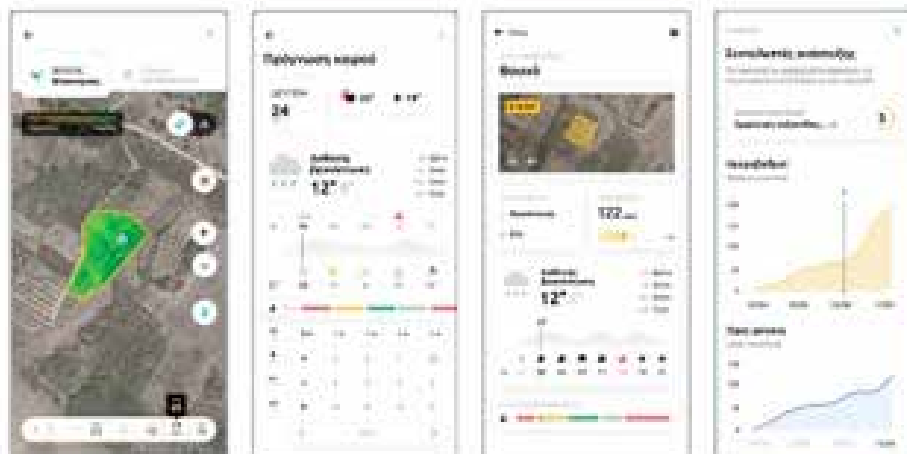
Για να υπάρξει τώρα και να δουλέψει η ευφυής γεωργία έχει διάφορα στάδια που πρέπει να διεκπεραιώνονται διαρκώς. Το πρώτο και βασικό στάδιο είναι ότι χρειάζεται να συλλεχθούν δεδομένα, γιατί η λογική της ευφυούς γεωργίας είναι να χρησιμοποιούμε και τεχνολογίες, όχι μόνο, αλλά και τεχνολογίες για να συλλέξουμε όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για το τι συμβαίνει μέσα στο χωράφι και να αξιοποιούμε αυτές τις πληροφορίες για να παίρνουμε καλύτερες αποφάσεις. Το πρώτο στάδιο λοιπόν είναι να συλλέξουμε τα δεδομένα. Εδώ δεν εμπλέκονται μόνο τεχνολογίες –όπως βλέπετε οι τεχνολογίες είναι και αισθητήρες στα χωράφια και δορυφόροι ή drones τα οποία πετάνε πάνω από τα χωράφια– αλλά εμπλέκονται και άνθρωποι. Εμπλέκεται και ο ίδιος ο παραγωγός, εμπλέκονται και οι γεωπόνοι

οι οποίοι αξιοποιούν τα εργαλεία της ευφυούς γεωργίας και βοηθάνε και στη συλλογή δεδομένων. Όλα αυτά μαζί και δεδομένης της ψηφιοποίησης αυτών των δεδομένων έχουμε μια πλήρη και διαρκή εικόνα για το τι συμβαίνει μέσα στον αγρό.

Το δεύτερο στάδιο είναι να αξιοποιήσουμε αυτήν την εικόνα και αυτήν τη γνώση που παίρνουμε από το τι συμβαίνει μέσα στον αγρό για να πάρουμε πιο σωστές αποφάσεις. Για να μπορέσουμε να υλοποιήσουμε αυτό το στάδιο εφαρμόζονται διάφορες τεχνολογίες διαχείρισης γνώσης, μια κατηγορία εκ των οποίων, ίσως η σημαντικότερη, είναι αυτή που λέμε τεχνητή νοημοσύνη.

Και το τρίτο στάδιο βέβαια είναι αυτές οι αποφάσεις να γίνουν κατανεμημένες στον αγρότη και να εφαρμοστούν σωστά.

gaiasense mobile app

Σε αυτό το στάδιο βοηθάνε πάρα πολύ τα σύγχρονα κινητά τηλέφωνα, τα οποία είναι ένα εργαλείο το οποίο, όχι μόνο ο νέος αλλά και ο παλιός αγρότης πλέον, το έχει συνέχεια μαζί του και εί-

ναι οδηγός του για να μπορέσει να εφαρμόσει την ευφυή γεωργία εκεί που τη χρειάζεται ακριβώς μέσα στο χωράφι.

Τεχνητή Νοημοσύνη (στενός ορισμός)

Ευφυή συστήματα τα οποία έχουν εκπαιδευθεί ή μάθει πως να διεκπεραιώνουν συγκεκριμένες εργασίες χωρίς να έχουν προγραμματισθεί ακριβώς για αυτές

Τεχνητή Νοημοσύνη (γενικός ορισμός)

Ευέλικτη μορφή ευφυΐας ικανή να μαθαίνει να διεκπεραιώνει οποιαδήποτε εργασία όσο γενική και να είναι

τώρα

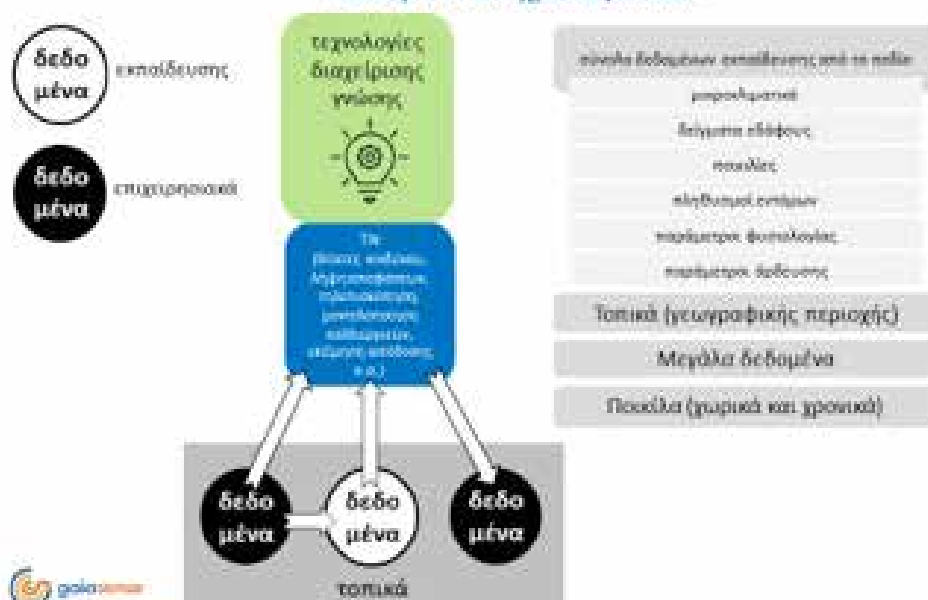
απώτερο
μέλλον,
αν ποτέ

Εγώ τώρα θα εστιάσω, γιατί είναι ένα ζήτημα το οποίο θεωρώ αρκετά κρίσιμο, στο ποιο είναι αυτό το χαρακτηριστικό της ευφυούς γεωργίας το οποίο κάνει τόσο σημαντικό το να πρέπει να συνδυαστεί και με τις Οργανώσεις Παραγωγών για να αποδώσει καλύτερα. Και αυτό το χαρακτηριστικό είναι οι τεχνολογίες που έχουν να κάνουν με την ευφυΐα, δηλαδή την τεχνητή νοημοσύνη. Αυτό το οποίο εννοούμε όταν λέμε τεχνητή νοημοσύνη είναι αυτόματες αλγοριθμικές διαδικασίες στις τεχνολογίες πληροφορικής οι οποίες όμως δεν είναι προγραμματισμένες να κάνουν κάτι με ένα συγκεκριμένο τρόπο, αλλά μπορούν να εκπαιδευτούν αυτές οι διαδικασίες μέσα από την αξιοποίηση δεδομένων τα οποία συλλέγονται. Άρα είναι οι τεχνολογίες που εκπαιδεύονται μέσα από τα δεδομένα και δημιουργούν με

αυτόματο τρόπο αλγορίθμους οι οποίοι μάλιστα έχουν τη δυνατότητα να εξελίσσονται στην πάροδο του χρόνου για να βγάλουν ολοένα και πιο σωστά αποτελέσματα. Όταν αυτές οι τεχνολογίες εφαρμόζονται σε πολύ συγκεκριμένες διαδικασίες είναι η τεχνητή νοημοσύνη που λέμε με τη στενή έννοια του όρου και αυτή που είναι διαθέσιμη αυτή τη στιγμή και χρησιμοποιείται σε διάφορες περιοχές και εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας. Υπάρχει βέβαια και η τεχνητή νοημοσύνη με τη γενικότερη έννοια του όρου, που είναι η νοημοσύνη η οποία μπορεί να διεκπεραιώσει όχι πολύ συγκεκριμένες διαδικασίες, αλλά οποιαδήποτε διαδικασία. Είναι αυτό που πολλές φορές βλέπουμε σε ταινίες επιστημονικής φαντασίας, αλλά αυτό είναι κάτι ακόμα που δεν έχει επιτευχθεί και ενδεχομένως να μην επιτευχθεί και ποτέ.

Τα στοιχεία τεχνητής νοημοσύνης για την υποστήριξη λήψης αποφάσεων χρειάζονται:

Σε ότι αφορά τώρα την ευφυή γεωργία, ακριβώς στο δεύτερο στάδιο της αξιοποίησης των δεδομένων που συλλέγουμε για να ληφθούν σωστές αποφάσεις είναι πολύ σημαντικό να έχουμε δεδομένα τα οποία εκπαιδεύουν τους αλγόριθμους τεχνητής νοημοσύνης. Το χαρακτηριστικό όμως με τον αγροτικό τομέα είναι ότι οι αλγόριθμοι αυτοί έχουν πολύ μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα όταν εκπαιδεύονται με δεδομένα τα οποία προέρχονται από συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Και αυτό γιατί οι παράγοντες οι οποίοι επενεργούν στην καλλιεργητική διαδικασία, όπως η συμπεριφορά των φυτών ή οι διάφοροι βιολογικοί παράγοντες που επηρεάζουν την καλλιέργεια, όπως τα έντομα, οι μύκητες και διάφοροι μικροοργανισμοί, ο ρόλος που παίζει το έδαφος, το κλίμα μέσα σε όλη την καλλιεργητική διαδικασία, είναι όλοι αυτοί οι παράγοντες οι οποίοι έχουν έντονη γεωγραφική εξάρτηση. Άρα για να μπορέσει

η ευφυής γεωργία να λειτουργήσει αποτελεσματικά χρειάζεται η τεχνητή νοημοσύνη, οι αλγόριθμοί της, να εκπαιδευτεί με βάση τα δεδομένα που προέρχονται από τη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Αυτό είναι λοιπόν κάτι το οποίο έχουμε διαπιστώσει και στην πράξη. Δηλαδή αλγόριθμοι έτοιμοι, λογισμικά, τα οποία έρχονται από άλλες περιοχές ή ακόμα περισσότερο από άλλες χώρες όταν καλούνται αυτοί να εφαρμοστούν σε ελληνικές καλλιέργειες έχουν μεγάλο ποσοστό αστοχίας. Άρα λοιπόν είναι απαραίτητο η ευφυής γεωργία να έχει τοπική εφαρμογή, γεωγραφική εξάρτηση. Αλλά για να μπορέσουμε να το πετύχουμε αυτό χρειαζόμαστε πολλά δεδομένα. Και όταν απευθύνεται σε μεμονωμένους παραγωγούς είναι πρακτικά αδύνατο να γίνει αυτή η συλλογή ποικίλων δεδομένων και με χωρική έννοια και με χρονική έννοια.

Τι μπορούν να φέρουν οι οργανώσεις παραγωγών στην ευφυή γεωργία;

Μεγάλο όγκο δεδομένων στην τοπική κλίμακα
Κάθετη ολοκλήρωση σε μεγάλο εύρος δεδομένων
Μακροπρόθεσμη δέσμευση στην χρονική κλίμακα

και αντίστροφα;

Υψηλότερα κέρδη από την εξελικτική βελτιστοποίηση παραγωγής

Ενίσχυση της τοπικής ταυτότητας του προϊόντος
Μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα με τοπική προσαρμοστικότητα η οποία γίνεται εφικτή από την τεχνητή νοημοσύνη

Ψηφιακό Εργαστήριο Οργανώσεις Παραγωγών:

Ένα ισχυρό εργαλείο βιωσιμότητας για τους παραγωγούς και τον πρωτογενή τομέα

Γεώργιος Αβατάγγελος

Διευθυντής Κέντρων Επιχειρηματικότητας Αγροτικού Τομέα,
Διεύθυνση Αγροτικής Τραπεζικής, Τράπεζα Πειραιώς

Γεώργιος Αβατάγγελος

**Διευθυντής Κέντρων Επιχειρηματικότητας Αγροτικού Τομέα,
Διεύθυνση Αγροτικής Τραπεζικής, Τράπεζα Πειραιώς**

Καλησπέρα στους συμμετέχοντες που μας ακούν, στους εκλεκτούς προσκεκλημένους και πάνω από όλα να πούμε ένα μεγάλο

ευχαριστώ στη GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ που μας έδωσε τη δυνατότητα να μεταφέρουμε σε αυτή την εξαιρετική εκδήλωση, στο Ψηφιακό Εργαστήριο, και τη δική μας γνώση, εμπειρία και πιο πολύ, αν θέλετε, την αντίληψη που έχουμε σε σχέση με τον πρωτογενή τομέα. Τις παρεμβάσεις τις οποίες κάνουμε γενικότερα αλλά και ειδικότερα σε σχέση με τις Οργανώσεις Παραγωγών.

Στη δική μας παρουσίαση δεν θα εστιάσουμε μόνο στις Οργανώσεις Παραγωγών, οι οποίες είναι ένα πιο προχωρημένο συνεργατικό σχήμα, αλλά έχουμε εντάξει και τις Ομάδες Παραγωγών οι οποίες είναι το πρώτο στάδιο, είναι το φυτώριο μέσα από το οποίο πολλές φορές γεννιούνται οι Οργανώσεις Παραγωγών.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ο Αγροδιατροφικός Τομέας αποτελεί σταθερή στρατηγική επιλογή της Τράπεζας Πειραιώς, καθώς συνιστά βασικό πυλώνα ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

Με το βλέμμα στραμμένο στην επόμενη μέρα προσαρμόζουμε δυναμικά τις δομές μας και προσεγγίζουμε ολιστικά τον Αγροτικό Τομέα

- **Πιστεύουμε** πως η παροχή χρηματοδότησης δεν πρέπει να είναι απλά μια ροή κεφαλαίων, αλλά μοχλός ανάπτυξης και επίλυσης των διαρθρωτικών προβλημάτων του αγροτικού τομέα.
- **Αντιλαμβάνομαστε** ότι η σύγχρονη γεωργία οφείλει να είναι οικονομικά βιώσιμη και περιβαλλοντικά ασφαλής, όπως αποτυπώνεται και στην Ευρωπαϊκή Πρόταση Συμφωνία.
- **Στηρίζουμε** τον αγροδιατροφικό τομέα, ώστε να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της Αειφόρου Ανάπτυξης.
- **Ενισχύουμε** την βιώσιμη τραπεζική προσφέροντας εξειδικευμένα προϊόντα και υπηρεσίες, τα οποία προσαρμόζονται στις επενδυτικές ανάγκες κάθε συνεργατικού σχήματος και αγρότη, καθώς και μευστότητα για την κάλυψη των αναγκών λειτουργίας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και των εταιρικών οντοτήτων.
- **Εστιάζουμε** στη άριστη εξυπηρέτηση των πελατών μας και τη πλήρη κάλυψη των αναγκών τους με καινοτόμα και ευέλικτα χρηματοδοτικά εργαλεία.
- **Συμπράττουμε** χρηματοδοτικά στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την επένδυση σε σύγχρονες αειφόρες μεθόδους καλλιέργειας και διαχείρισης της παραγωγής, με στόχο την αποδοτικοποίηση χρήσης των φυσικών πόρων με παράλληλη μείωση του κόστους παραγωγής στον αγροτικό τομέα.
- **Είμαστε η Τράπεζα του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα** και συνεπώς υποστηρίζουμε και επενδύουμε σήμερα για τη μετάβασή του στο «ψηφιακό αύριο». Εστιάζουμε ότι αποτελεί συνθήκη επιβίωσης η αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας από τους παραγωγούς και ως βέλτιστο εργαλείο υιοθέτησης των υπηρεσιών ψηφιακής/ ευφυούς γεωργίας.

Ξεκινώντας, θα θέλαμε να σταθούμε λίγο στον τίτλο της παρουσίασης, ότι μιλάμε για ολιστική παρέμβαση της Τράπεζας Πειραιώς. Τι σημαίνει για εμάς ολιστική παρέμβαση; Καταρχήν θεωρούμε ότι ο αγροδιατροφικός κλάδος αποτελεί στρατηγική επιλογή της τράπεζας διαχρονικά και ειδικότερα τα τελευταία χρόνια καθώς αποτελεί βασικό πυλώνα για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Υπό αυτήν τη διάσταση ο αγροτικός τομέας είναι η καρδιά από εκεί που ξεκινάει όλη η αλυσίδα αξίας του αγροδιατροφικού κλάδου. Υπό αυτή την έννοια πάλι προσαρμόζουμε συνεχώς τις δομές μας και προσεγγίζουμε τα πράγματα σε επίπεδο στρατηγικό, δηλαδή σε επίπεδο μεθοδολογίας, σκέψης και πράξης, ως εξής:

Πρώτον, για να μην υπάρχει ασάφεια, δεδομένου ότι μιλάμε, παρουσιάζουμε αυτή τη στιγμή κάποια πράγματα ως Τράπεζα Πειραιώς. Η παροχή χρηματοδότησης είτε αφορά νομικά, είτε φυσικά πρόσωπα για εμάς δεν είναι μια απλή ροή κεφαλαίων, αλλά είναι μοχλός ανάπτυξης και επίλυσης των όποιων προβλημάτων υπάρχουν στο πλαίσιο του αγροτικού τομέα. Αντιλαμβάνομαστε ότι η γεωργία, και το πιστεύουμε ακράδαντα αυτό, πρέπει να είναι οικονομικά βιώσιμη και περιβαλλοντικά ασφαλής. Στηρίζουμε

τον αγροτικό τομέα ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στα πλαίσια των προκλήσεων της αειφόρου ανάπτυξης. Υπηρετούμε τη βιώσιμη τραπεζική μέσα από τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που παρέχουμε. Εστιάζουμε στην άριστη εξυπηρέτηση των πελατών μας, είτε είναι φυσικά πρόσωπα, αγρότες, είτε νομικά πρόσωπα, συνεργατικά σχήματα. Συμπράττουμε στη χρηματοδότηση και την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Θα μιλήσουμε λίγο πιο κάτω και για αυτό. Στην υλοποίηση επενδύσεων, στις παρεμβάσεις που χρειάζεται να γίνουν ώστε οι φορείς του αγροτικού τομέα να μπορούν να διαχειριστούν καλύτερα την παραγωγή τους, να έχουν αποδοτικότερη χρήση των φυσικών πόρων και τελικά να μειώσουν το κόστος παραγωγής για να έχουν καλύτερη τελική ωφέλεια.

Δεδομένου λοιπόν ότι ως Τράπεζα Πειραιώς είμαστε η τράπεζα του αγροτικού τομέα, δεν θα μπορούσαμε να λείπουμε από την, κατά την κρίση μας, μεγαλύτερη πρόκληση που υπάρχει αυτή τη στιγμή μπροστά μας, που είναι η ψηφιακή μετάβαση. Όχι μόνο για τον πρωτογενή τομέα της οικονομίας, αλλά συνολικά στην ελληνική οικονομία. Και όσοι έχουν δει τη δομή, τη διάρθρωση και τους άξονες δράσης του Σχεδίου Ανάκαμ-

ψης, το οποίο βρίσκεται στο τελικό στάδιο έγκρισης από τα ευρωπαϊκά όργανα, ένα μεγάλο μέρος των πόρων πηγαίνει σε αυτό που λέμε ψηφιακή μετάβαση στην ελληνική οικονομία οριζόντια και κάθετα. Συνεπώς στηρίζουμε την ψηφιακή μετάβαση και κυρίως θεωρούμε ότι ως βέλτιστο

εργαλείο για αυτό που ονομάζουμε ψηφιακή μετάβαση είναι η ανάπτυξη σταδιακά, αλλά σε βάθος χρόνου γενικευμένα, σε όλο το επίπεδο των καλλιεργειών και σε όλη τη χώρα των εργαλείων που προσφέρει η ψηφιακή γεωργία, η γεωργία ακριβείας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Κέντρα Επιχειρηματικότητας Αγροτικού Τομέα

Στηρίζουμε τα συνεργατικά σχήματα (Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις, Ομάδες Οργανώσεων Παραγωγών & λοιπά εταιρικά σχήματα του αγροδιατροφικού «λάδου»)

- Η Τράπεζα διαθέτει **ειδικευμένη μονάδα** μέσω της οποίας παρέχει άμεση και υψηλό επίπεδο υποστήριξη και εξυπηρέτηση για όλους τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς & τις λοιπές εταιρικές συνεργατικές οντότητες.
- **9 Υπεύθυνοι Πελατείας & 3 Managers**, κατανοημένοι πανελλαδικά με μακρά εμπειρία σε όλο το εύρος των τραπεζικών προϊόντων & εξειδίκευση στις εταιρικές οντότητες του Αγροτικού Τομέα.

Ός η ηγέτιδα Τράπεζα στον Αγροδιατροφικό τομέα, προσεγγίζουμε με μακρόχρονη αντίληψη τα συνεργατικά σχήματα και πιστεύουμε ότι οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί του σήμερα και του αύριο πρέπει να λειτουργούν ως σημείο αναφοράς, ως μέτρο σύγκρισης. Πρέπει να μπορούν να ανταγωνιστούν επάμτι τις άλλες εταιρικές μορφές, ιδιωτικό ενδιαφέροντος, που δραστηριοποιούνται στο εγχώριο και παγκοσμιοποιημένο οικονομικό περιβάλλον.

>300 Αγροτικοί Συνεταιρισμοί
>400 mn Πιστωδοτικά Όρια Χρηματοδότησεων & Εγγυητικών Επιστολών

Θα μου επιτρέψετε να περάσω από το πιο γενικό επίπεδο στο πιο ειδικό. Πώς παρεμβαίνουμε; Για μεν τα νομικά πρόσωπα, δηλαδή Αγροτικούς Συνεταιρισμούς, Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις, Ομάδες, Οργανώσεις Παραγωγών, Διεπαγγελματικές Οργανώσεις, οπδήποτε να το πω έτσι ευρύτερα καλύπτεται από τις πρόνοιες του Ν.4673/2020 του νόμου περί αγροτικών συνεταιρισμών, το καλύπτουμε μέσω των κέντρων μιας δομής αυτόνομης η οποία βρίσκεται μέσα στη Διεύθυνση Αγροτικής Τραπεζικής της Τράπεζας Πειραιώς που είναι τα κέντρα επιχειρηματικότητας του αγροτικού τομέα. Τα κέντρα αυτά έχουν, όπως βλέπετε και στη διαφάνεια, μια πανελλαδική διασπορά, υποστηρίζονται από εξειδικευμένα στελέχη της τράπεζας. Υπάρχουν 9 υπεύθυνοι πελατείας και 3 managers. Στη Βόρεια Ελλάδα είναι ο κύριος Τάσος Καμπούρογλου, με έδρα τη Θεσσαλονίκη, στην Κεντρική Ελλάδα ο κύριος Σπύρος Μπέτας, στη Λάρισα, και στη νότια Ελλάδα ο κύριος Νίκος Τζαχρήσας, που έχουν τις ομάδες τους και οι οποίοι υποστη-

ρίζουν αυτή τη στιγμή χρηματοδοτικά πάνω από 300 αγροτικούς συνεταιρισμούς και γενικότερα συνεργατικά σχήματα με συνολικά όρια σε λειτουργία πάνω από 400.000.000 ευρώ.

Δεν στεκόμαστε όμως μόνο στη χρηματοδοτική διάσταση. Παρεμβαίνουμε στους πελάτες-συνεργάτες κατά τέτοιο τρόπο ούτως ώστε σε μόνιμη βάση να προσπαθούμε να περάσουμε μια κεντρική ιδέα, η οποία κεντρική ιδέα είναι ότι τα συνεργατικά σχήματα ως νομικές οντότητες δεν θα πρέπει να παρουσιάζουν δυσλειτουργίες εσωτερικές ή εξωτερικές οι οποίες τους ανακόπτουν την όποια επιχειρησιακή επιτυχία. Δεν έχουν σε τίποτα να ζηλέψουν από άλλες εταιρικές μορφές κεφαλαιουχικών εταιριών και αυτό δεν το λέμε εμείς απλά, το λέει η διεθνής εμπειρία και το λέει αν θέλετε και η βιβλιογραφία η οποία είναι πλούσια πάνω σε αυτό, ότι κοινοπρακτικά σχήματα, σχήματα με συνεταιριστική υπόσταση, συνεργατικά σε διεθνές επίπεδο έχουν γίνει, έχουν μεγεθυνθεί και παρουσιάζουν εξαιρετικές οικονομικές και όχι μόνο επιδόσεις.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Κάλυψη αναγκών αγροτών

Η Τράπεζα Πειραιώς διαθέτει ειδικά σχεδιασμένα δανειακά προϊόντα και χρηματοδοτικά εργαλεία για τους αγρότες

Κάρτα του Αγρότη 	Αγορά Γης 	Γεωργικές Εγκαταστάσεις 	Ταμείο Εγγυήσεων Αγροτικής Ανάπτυξης
Ανοικτό Δάνειο Αγροτών (ΑΔΑ) 	Αγορά Φυτικού & Ζωικού Κεφαλαίου 	Φυτοβολταϊκά Αγροτών 	Αγορά Εξοπλισμού
Μικρο-χρηματοδότηση Αγροτών 			

Συνεχίζοντας, πέρα από τις εταιρικές οντότητες καλύπτουμε τις ανάγκες όλων των αγροτών με μια μεγάλη παλέτα προϊόντων τα οποία λίγο-πολύ αρκείτο από τους συμμετέχοντες, φυσικά πρόσωπα, τα έχουν συναντήσει μπροστά τους, τα έχουν χρησιμοποιήσει προϊόντα και υπηρεσίες. Η κάρτα του αγρότη, το ανοιχτό δάνειο

αγορών, μικροχρηματοδότηση, δάνειο για αγορά γης, για αγορά φυτικού και ζωικού κεφαλαίου, φωτοβολταϊκά αγροτών, δάνεια για γεωργικές εγκαταστάσεις, αγορά εξοπλισμού και ειδικά δάνεια τα οποία έχουν προσφερθεί τον τελευταίο ενάμισι χρόνο που είναι μέσω της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας.

Επίσης πάντα στην Διεύθυνση της Αγροτικής Τραπεζικής της Τράπεζας Πειραιώς υπάρχει μια ξεχωριστή μονάδα που ασχολείται με τα προγράμματα της συμβολοιακής τραπεζικής. Και αυτό το στοιχείο της διεύρυνσης της χρήσης της συμβολοιακής τραπεζικής μνημονεύεται και αυτό ως στόχος και ως δράση σε μια από τις ενότητες του σχεδίου του Ταμείου Ανάκαμψης. Αυτή τη στιγμή στην Τράπεζα Πειραιώς υπάρχουν 300 και πλέον συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων, αγροτικών συνεταιρισμών και φυσικών προ-

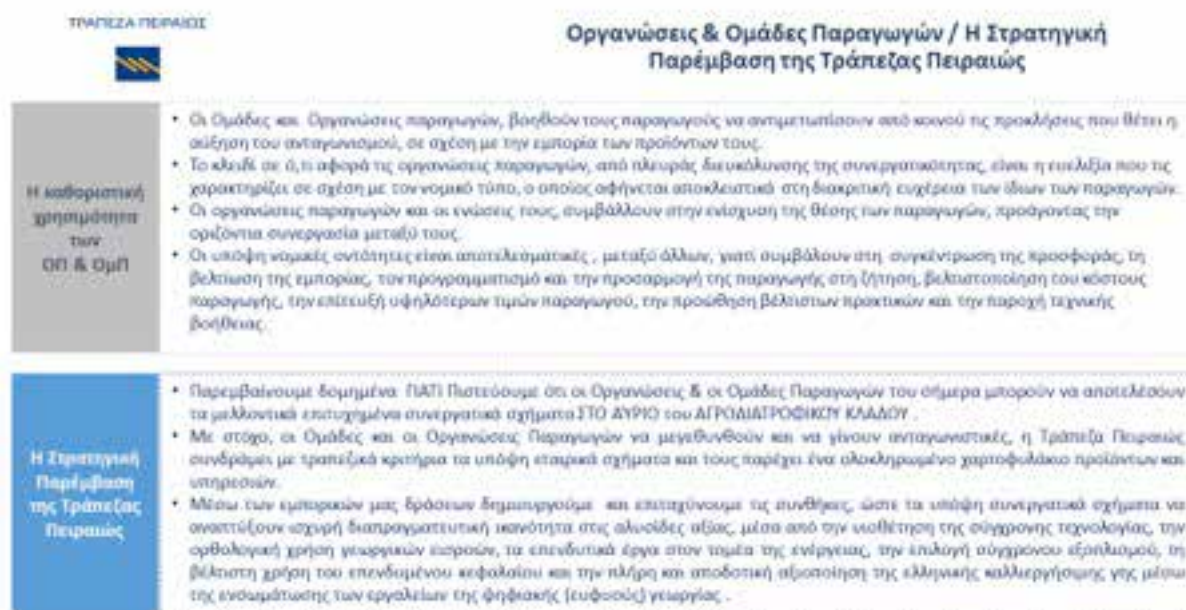
σώπων, παραγωγών, δηλαδή ουσιαστικά 300 συμβόλαια τα οποία υποστηρίζουμε με 25.000 συγκεκριμένους παραγωγούς και καλύπτονται 55 προϊόντα. Όπως βλέπετε και στο διάγραμμα ροής, ουσιαστικά μέσω του προϊόντος συμβολαιοκής τραπεζικής φέρνουμε σε επαφή τους παραγωγούς με την επιχείρηση, είτε η επιχείρηση είναι επιχείρηση που υπάγεται στο συνεργατικό συνεταιριστικό δίκαιο είτε είναι μια απλή κεφαλαιουχική επιχείρηση η οποία έχει εισροές απευθείας από παραγωγούς του πρωτογενούς τομέα.

Επίσης, μέσα στις αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αγροτικής Τραπεζικής υπάρχει και μια ξεχωριστή λειτουργική οντότητα, η οποία εξυπηρετεί τους οργανισμούς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης. Όπως είναι ο ΟΠΕ-ΚΕΠΕ, ο ΕΛΓΑ, ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ κλπ. Να σημειωθεί ότι όλες οι πληρωμές των αγροτικών ενισχύσεων τις οποίες διαχειρίζεται μέσω του FEOGA ο ΟΠΕΚΕΠΕ στην Ελλάδα, διενεργούνται μέσω της Τράπεζας Πειραιώς, δεδομένου ότι υπάρχει μια μακροχρόνια σύμβαση συνεργασίας και διαχείρισης των

συγκεκριμένων ροών.

Αυτά λίγο-πολύ είναι το τι κάνουμε εμείς και με αυτή τη σύνοψη τοποθέτηση ουσιαστικά προσδιόρισα αυτό που ονομάζουμε ολιστική προσέγγιση και διαχείριση της σχέσης της Τράπεζας Πειραιώς συνολικά με τον αγροτικό τομέα, με τους συμμετέχοντες σε αυτό που ονομάζουμε πρωτογενή τομέα της οικονομίας. Είτε είναι φυσικά πρόσωπα, είτε είναι νομικά πρόσωπα, είτε είναι φορείς του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης.

Περνάμε τώρα λίγο να πούμε κάποια πράγματα ειδικότερα για τις Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών. Γιατί για εμάς είναι ένα τμήμα της αγοράς, είναι κάποια συνεργατικά σχήματα τα οποία τα αντιμετωπίζουμε με μια στρατηγική διάσταση. Καταρχήν, ποια είναι η χρησιμότητά τους; Αυτά όλα αναπτύχθηκαν από τους εξαιρετικούς ομιλητές που προηγήθηκαν. Δεν θα επεκταθώ πολύ. Συνοπτικά, στην ίδια γραμμή σκέψης θα ήθελα να πω ότι οι Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών ουσιαστικά βοηθούν τους παραγωγούς να αντιμετωπίζουν από κοινού τις προκλήσεις. Είναι ένα ζήτημα το οποίο και εμείς το βλέπουμε σε καθημερινή σχεδόν βάση σε επαφή με τους πελάτες μας. Ουσιαστικά αυτό το οποίο λείπει μερικές φορές ή ακόμα και αν υπάρχει δεν το δουλεύουν οι πελάτες μας, κυρίως τα φυσικά πρόσωπα, είναι η λογική του ότι δουλεύουμε μαζί άρα αναπτύσσουμε συνεργατικά σχήματα. Είτε αυτό λέγεται Ομάδα Παραγωγών, είτε λέγεται οργάνωση παραγωγών, ανεξαρτήτως της νομικής υπόστασης που θα λάβει η Ομάδα ή η Οργάνωση Παραγωγών, αν θα είναι Αγροτικός Συνεταιρισμός, αν θα είναι ΑΕ, ΙΚΕ, ΕΠΕ κλπ. Η λογική του δουλεύουμε μαζί, αντιμετωπίζουμε τις προκλήσεις μαζί, αναπτυσσόμαστε μαζί και τελικά κερδίζουμε ένα βιώσιμο μέλλον μαζί. Είναι η λογική του μαζί. Άρα είναι καθοριστική η χρησιμότητα των Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών σε αυτήν την κατεύθυνση. Συνεπώς, διευκολύνουν τη συνεργατικότητα και την ευελιξία και συμβάλουν στο να ενισχυ-

θεί η πλευρά της προσφοράς, ούτως ώστε αυτοί που προσφέρουν να μπορούν να διαπραγματευτούν με καλύτερους όρους και προϋποθέσεις πραγματικούς και οικονομικούς με αυτούς που έχουν τη ζήτηση, που εκφράζουν τη ζήτηση, την πλευρά της ζήτησης.

Πώς παρεμβαίνουμε; Παρεμβαίνουμε οπωσδήποτε με τραπεζικά κριτήρια. Τα υποστηρίζουμε τα συγκεκριμένα σχήματα. Παρέχουμε ένα ολοκληρωμένο χαρτοφυλάκιο προϊόντων και υπηρεσιών, κάποια από αυτά σας τα έδειξα προηγουμένως. Αλλά αυτό που μας ενδιαφέρει για τις χορηγούμενες χρηματοδοτήσεις είναι, να το πω με μια πιο λαϊκή -θα μου επιτρέψετε τον όρο- έκφραση, ότι θέλουμε να πιάνουν τόπο τα χρήματα που δίνουμε. Δηλαδή να συμβάλουν, να αναπτυχθούν οι συγκεκριμένες εταιρικές οντότητες, είτε είναι Ομάδες είτε είναι Οργανώσεις Παραγωγών είτε είναι άλλα εταιρικά σχήματα του πρωτογενούς τομέα, να αναπτύξουν την διαπραγματευτική τους ικανότητα μέσα στην αλυσίδα αξίας. Στη συνολική αλυσίδα αξίας του αγροδιατροφικού κλάδου.

Πώς αναπτύσσω τη διαπραγματευτική μου ικανότητα; Με το να έχω καλό προϊόν και όχι την έννοια του καλού με την αυστηρή έννοια του καλού, με σταθερή ποιότητα. Να έχω επαρκή ποσότητα, να έχω σύγχρονη τεχνολογία, να διαχειρίζομαι ορθολογικά τις εισροές μου, να κάνω εκείνες τις αναγκαίες επενδύσεις οι οποίες θα με φέρουν στην επόμενη μέρα. Να έχω έναν σύγχρονο εξοπλισμό, να διαχωρίζομαι το λειτουργικό μου κύκλωμα με αξιοπιστία

Ψηφιακό Εργαστήριο Οργανώσεις Παραγωγών:

Ένα ισχυρό εργαλείο βιωσιμότητας για τους παραγωγούς και τον πρωτογενή τομέα

και αποδοτικότητα προς όφελος των μελών του νομικού προσώπου. Αυτά είναι οι συστάσεις μας, αλλά αυτά τα παρακολουθούμε.

Αυτά είναι και τα κριτήρια με τα οποία λειτουργούμε στα θέματα της χρηματοδοτικής στήριξης των συγκεκριμένων οντοτήτων.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Έργο καταγραφής και αξιολόγησης Οργανώσεων & Ομάδων Παραγωγών - Μεθοδολογία δράσης

Καταγραφή των ομάδων & οργανώσεων παραγωγών που δραστηριοποιούνται σε όλη την επικράτεια, ανεξαρτήτως της νομικής τους μορφής.

Η συλλογή στοιχείων βασίστηκε σε διάφορα μητρώα και βάσεις δεδομένων (Περιφερειών, ΥΠΑΑΤ, Δίκτυο της Τράπεζας καθώς και δεδομένα από άλλες καταγραφές).

Επιλέχθηκαν 218 Εταιρικά Σχήματα που αποτελούν άνω του 60% των συνολικών νομικών οντοτήτων που λειτουργούν ως ΟΠ & Ομπ με αυτοτελές ΑΦΜ, ανεξαρτήτως Νομικής Μορφής

Το σύνολο των Ομάδων/Οργανώσεων παραγωγών που καταγράφηκαν δραστηριοποιούμενες με διαφορετικές νομικές εκπροσωπήσεις όπως ΑΣ, ΑΕ, ΙΚΕ, ΕΠΕ, ΟΕ και ΕΕ

Πιο ειδικά, τον τελευταίο ενάμιση χρόνο, δηλαδή πριν από την πανδημία στις αρχές του 2020, ξεκινήσαμε να κάνουμε μια αναλυτική καταγραφή των συγκεκριμένων εταιρικών σχημάτων των Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών σε πανελλαδικό επίπεδο. Επιλέξαμε 218 τέτοια σχήματα που αποτελούν περίπου, με βάση την καταγραφή την οποία κάναμε, του 60% των συγκεκριμένων νομι-

κών οντοτήτων που λειτουργούν στην Ελλάδα και έχουν αυτοτελές ΑΦΜ, ανεξαρτήτως πάντα της νομικής μορφής. Το ξαναείπαμε, αν είναι αγροτικός συνεταιρισμός, ανώνυμη εταιρεία, ΙΚΕ, ΕΠΕ, ΟΕ ή ετερόρρυθμη. Τις προσεγγίσαμε, τις επιλέξαμε και από εκεί και πέρα ξεκινήσαμε κάποιες δράσεις επαφών να τις γνωρίσουμε και να μπορέσουμε να καταγράψουμε τις ανάγκες τους.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Οργανώσεις & Ομάδες Παραγωγών/Κατανομή των 218 Οργανώσεων & Ομάδων Παραγωγών που καλύπτουν τα επιθυμητά ποσοτικά κριτήρια

Στόχος μας η συνεργασία με συλλογικά σχήματα τα οποία διαθέτουν:

Πολύ συνοπτικά να σας δείξω μια γεωγραφική κατανομή για τους 218. Αυτοί που καλύπτουν αυτά τα συγκεκριμένα κριτήρια

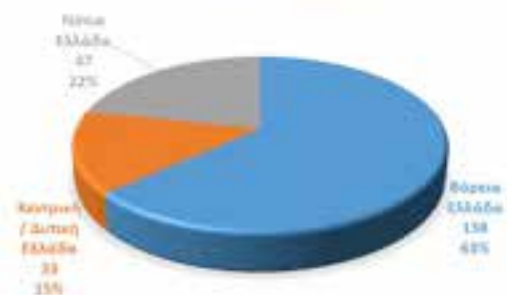
που έχουμε θέσει.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΡΑΙΩΣΕ

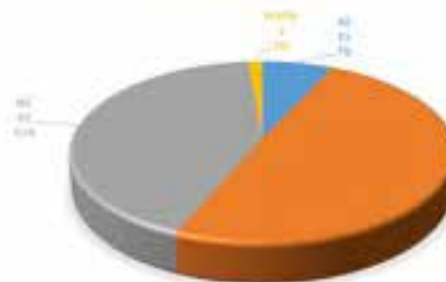

Ομάδες & Οργανώσεις Παραγωγών βασικές κατηγορίες

Γεωγραφική κατανομή των ομάδων παραγωγών

Κατανομή ανά νομική μορφή των ομάδων παραγωγών

Εδώ είναι η γεωγραφική τους διασπορά και μάλιστα μπορούμε να το δούμε ακόμα καλύτερα στο γράφημα, στην πίτα. Το 63% συγκεντρώνεται στη βόρεια Ελλάδα, το 22% στη νότια Ελλάδα και το 15% στην κεντροδυτική Ελλάδα. Και τώρα όσον αφορά το νομικό κέλυφος το οποίο έχουν πάρει οι συγκεκριμένες Ομάδες ή Οργανώσεις Παραγωγών. Το 50% είναι αγροτικοί συνεταιρισμοί, ενώ μεγάλο ποσοστό είναι μορφής ΙΚΕ. Μέσα σε αυτές τις ΙΚΕ είναι πρωτίστως Ομάδες Παραγωγών, μικρά σχήματα τα οποία, όπως τέθηκε και από προηγούμενο ομιλητή, συστήθηκαν με μια λογική πιο βραχυχρόνια. Είναι ΙΚΕ με 6, 7, 8 ή 5 μέλη. Πέντε μέλη

είναι το όριο πάνω από το οποίο μπορεί να αναγνωριστεί μια Ομάδα Παραγωγών, με σκοπό να διαχειριστούν κάποια κεφάλαια τα οποία είναι μέσα είτε από το Μέτρο 9 είτε από άλλες αν θέλετε κοινοτικές ευρωπαϊκές ενισχύσεις, με σκοπό να αγοράσουν κάποιο εξοπλισμό κλπ. Άρα οι συγκεκριμένες Ομάδες Παραγωγών, αυτό δεν ισχύει για όλες τις ΙΚΕ, αλλά μέσα από την ικνηλάτηση την οποία κάναμε διαπιστώσαμε ότι υπάρχουν αρκετές οι οποίες έχουν αυτά τα χαρακτηριστικά, δηλαδή δημιουργήθηκαν μεν αλλά και είναι αμφίβολο αν θα συνεχίσουν να υπάρχουν μετά από 6, 7, 8 χρόνια.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΡΑΙΩΣΕ

Έρευνα πεδίου για τη καταγραφή των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών / αναγκών των Οργανώσεων & Ομάδων Παραγωγών

- Επιλέχθηκε αντιπροσωπευτικό δείγμα 78 Οργανώσεων & Ομάδων Παραγωγών με πανελλαδική διασπορά και στάθμιση ως προς τη παραγωγική τους δραστηριότητα. Επιπλέον κριτήριο αποτέλεσε αυτό της διακριτής ύπαρξης ΑΣΜ της νομικής οντότητας, μη σχετιζόμενο με το αντίστοιχο τυχόν προδράχοντος ΑΣ.
- Προγραμματίστηκαν ψηφιακές επικοινωνίες και όπου ήταν εφικτό συνάντηση, στα πλαίσια των οποίων συμπληρώνονταν ερωτηματολόγια με τα ακόλουθα βασικά στοιχεία / πληροφορίες:

Επωνυμία

Κύριο Παραγόμενο Προϊόν

Κανάλια Πωλήσεων/Πελάτες

Απασχολούμενο Προσωπικό

Πάγιες Υποδομές

Χρήση Συμβολαιοτικής

Νομική Μορφή / Έτος Ίδρυσης

Κύρια Τράπεζα Συνεργασίας

Κύκλος Εργασιών- Λειτουργική κερδοφορία

Αριθ. Μελών

Περιφέρεια / Νομός

Εξαγωγικός προσανατολισμός

Λοιπόν, αυτά από πλευράς μου επί του παρόντος. Παρακαλώ τον κύριο Μπέτα, ο συνεργάτης μου, να παρουσιάσει τα αποτελέσματα μιας πιο ποιοτικής έρευνας που κάναμε και η οποία εδράζε-

ται σε ένα δείγμα, το οποίο αποτελεί μέρος των 218 Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών. Σπύρο, θέλεις να συνεχίσεις;

Σπύρος Μπέτας

**Επικεφαλής Κέντρου Αγροτικών Επιχειρήσεων
& Οργανισμών Κεντρικής & Δυτικής Ελλάδας,
Διεύθυνση Αγροτικής Τραπεζικής, Τράπεζα Πειραιώς**

Καλησπέρα και από εμένα. Να ευχαριστήσω τη GAIA ΕΠΙ-ΧΕΙΡΕΙΝ και τη Γενική Διεύθυνση της Τράπεζας Πειραιώς για τη

δυνατότητα που μας έδωσαν να εκθέσουμε την έρευνα πεδίου την οποία πραγματοποιήσαμε.

Θεωρούμε κομβικό το σημείο της παρέμβασης της τράπεζας τη δεδομένη στιγμή συνδυαζόμενου πάντα και με τις εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο αλλά και σε εγχώριο επίπεδο. Οι βασικοί πυλώνες ήταν και παραμένουν η ποιότητα της παραγωγής, που προαναφέρθηκε από τους ομιλητές, η ισχυρή διαπραγματευτική ισχύς και η εύκολη πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις, κάτι που σημαίνει και συνεπάγεται αυτομάτως την ευημερία των μελών και την ευημερία των νομικών σχημάτων.

Να παρακαλέσω να πάμε στην πρώτη διαφάνεια των αποτελεσμάτων της δικής μας έρευνας. Διαπιστώνουμε ότι η γεωγραφική κατανομή στη συντριπτική πλειοψηφία των συνεργατικών σχημάτων είναι στη Δυτική Μακεδονία μέσα σε ποσοστό τουλάχιστον 22%. Ακολουθεί η Κεντρική Μακεδονία, η Ανατολική Μακεδονία και η Θράκη ως κύριος πυλώνας, δηλαδή η Βόρεια Ελλάδα ως επί το πλείστον. Στη συνέχεια είναι η Θεσσαλία και λιγότερο μετά η Κρήνη και τα νησιά. Σε κάθε περίπτωση διαπιστώνουμε ότι οι νομικές μορφές στην πλειοψηφία τους είναι αγροτικοί συνεταιρισμοί και λιγότερο είναι ΙΚΕ. Ο αριθμός των μελών, σύμφωνα με τη δική μας έρευνα και με τη δική μας διερεύνηση αναγκών, έγκειται ως προς το σημείο, όπως βλέπετε και από την κατανομή, σε ποσοστό 62% είναι ως 20 άτομα, σε ποσοστό 13% είναι από 21 μέχρι 50 συμμετέχοντες και σε

ποσοστό 12% από 51 μέχρι 100. Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι οργανώσεις, οι Ομάδες Παραγωγών οι οποίοι έχουν άνω των 100 μελών και, ως εϊθισται και ως είναι λογικό, έχουν και τη μεγαλύτερη διαπραγματευτική ισχύ και δυνατότητα.

Αναφορικά βέβαια με τον κύκλο εργασιών τους και με τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζονται το ενεργητικό τους, που είναι οι παραγωγοί τους στην ουσία, διαπιστώνουμε ότι σε ποσοστό 11,5% έχουν τζίρο, δηλαδή κύκλο εργασιών, άνω του 1,5 εκ. ευρώ, σε ποσοστό 6,4% από 1 μέχρι 1,5 εκ., σε ποσοστό 14,1% από 0,5 έως 1 εκ. ευρώ, σε ποσοστό 15,4% από 250.000 έως 500.000 ευρώ. Όπως βλέπετε οι περισσότερες και στη συντριπτική τους πλειοψηφία (52,6%), και αυτό αφορά τις Ομάδες Παραγωγών, έχουν μικρό κύκλο εργασιών της τάξεως του έως 250.000 ευρώ.

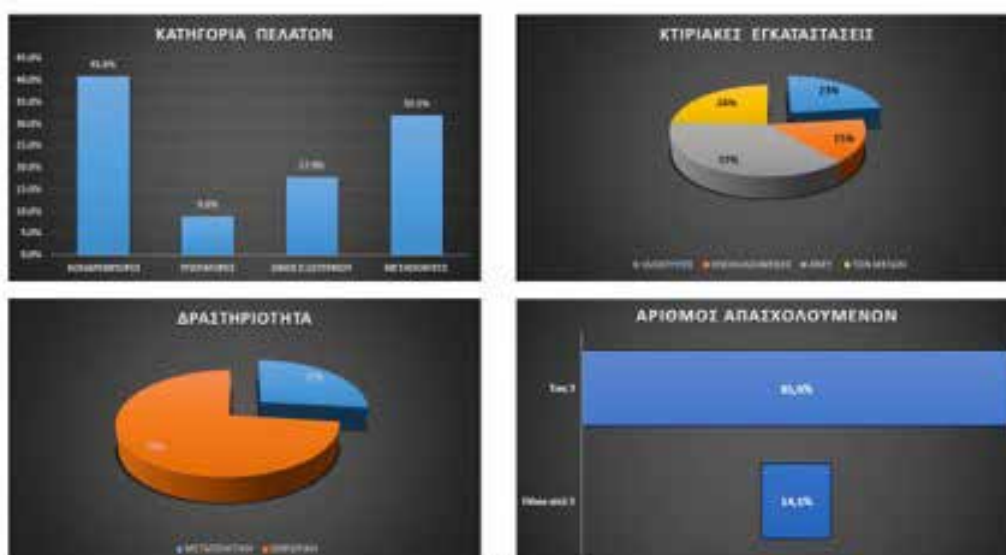

Προχωρώντας στην επόμενη διαφάνειά μας θα διαπιστώσετε ότι η βασική τράπεζα συνεργασίας, και εδώ πέρα θέλω να σταθώ ιδιαίτερα, είναι η Τράπεζα Πειραιώς. Η Τράπεζα Πειραιώς δεν είναι απλά μια συνεργάτιδα τράπεζα η οποία ασκεί το ρόλο της ως χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, αλλά σε κάθε περίπτωση προχωράμε σε πράξεις που υπερβαίνουν τον ρόλο μας δημιουργώντας τις συνθήκες και την κατανόηση του κλάδου, έτσι ώστε να μπορέσει το εκάστοτε συνεργατικό σχήμα να αποκτήσει και εμπορική διάσταση και δυνατότητα παραγωγής και ευφυή προσέγγιση στα θέματα με την έννοια της ευφυούς γεωργίας και της τεχνολογικής υπέρβασης. Βλέπουμε ότι οι κυρίαρχες καλλιέργειες αναφορικά με τις Ομάδες Παραγωγών και τις Οργανώσεις Παραγωγών είναι τα δημητριακά, είναι οι κτηνοτροφικές, είναι οι δενδρώδεις καλλιέργειες και στις άλλες βλέπουμε να εντάσσονται κάποιες δευτερεύουσας σημασίας παραγωγές.

Πολύ σημαντικό σημείο στο οποίο θέλω να σταθώ και να το συζητήσουμε είναι η συμβολαϊκή συνεργασία. Αυτό είναι στην

ουσία που προάγει τον ρόλο μιας Ομάδας Παραγωγών και τη βάζει στην επόμενη μέρα όσον αφορά και το εμπορικό της σκέλος και διάσταση, αλλά και τη λειτουργία της γενικότερα ως ομάδα. Σε ποσοστό 56,4% υπάρχει συμβολαϊκή συνεργασία και σε ποσοστό 43,6% δεν υπάρχει, αλλά σε κάθε περίπτωση δημιουργούνται οι προϋποθέσεις και οι δυνατότητες να υπάρξει στο άμεσο μέλλον.

Όπως θα δούμε στο τελευταίο διάγραμμά μας, η χρονολογία της ίδρυσης του εκάστοτε νομικού προσώπου στις Ομάδες Παραγωγών, στις οποίες εμείς κάναμε την έρευνα, στη συντριπτική τους πλειοψηφία δημιουργήθηκαν από το 2016 και μετά. Δηλαδή άρχισαν να δημιουργούνται ραγδαία από το '16 και μετά και λόγω της πριμοδότησης της νέας ΚΑΠ, αλλά και λόγω ότι κατανόησε ο κλάδος την αναγκαιότητα που υπήρχε για σύμπραξη και ενδυναμώνει τις συνέργειες αναφορικά με αυτό το σκέλος. Και οι λιγότερες όπως θα δείτε είναι από το 2010 και από το 2011 μέχρι και το 2015.

Προχωρώντας λοιπόν στη μελέτη την οποία κάναμε και θεωρώντας δεδομένο ότι οι πελάτες αυτοί παράγοντας τις ποσότητες που παράγουν κάπου πρέπει να τις διαθέσουν, βλέπουμε που τις διαθέτουν. Παρατηρούμε ότι σε ποσοστό 41% τις διαθέτουν σε χονδρεμπόρους και σε ποσοστό 32,1% σε μεταποιητές, σε μικρότερο ποσοστό σε οίκους του εξωτερικού, δηλαδή εξαγωγική δραστηριότητα και σε υπεραγορές, περίπου το 9%.

Σημαντικό στοιχείο στο οποίο πρέπει να σταθούμε είναι το γεγονός ότι οι μεγαλύτερες Ομάδες Παραγωγών έχουν εξαγωγική δραστηριότητα. Αυτό είναι που πρέπει να μας θορυβήσει και πρέπει να μας βάλει στη λογική όλους μας και εμάς ως χρηματοπιστωτικό ίδρυμα αλλά και τις ίδιες τις Οργανώσεις Παραγωγών να προάγουν το ρόλο της εξαγωγικής προσέγγισης. Αυτό σημαίνει ποιοτικό προϊόν, με σταθερή ποιότητα, άρα σταθερή ζήτηση, άρα εξαγωγική δραστηριότητα. Οι Ομάδες Παραγωγών, οι οποίες μελετήσαμε, και οι Οργανώσεις Παραγωγών σε ποσοστό 37% δεν έχουν κτιριακές εγκαταστάσεις ιδιόκτητες. Σε ποσοστό περίπου

24-25% χρησιμοποιούν αυτές των μελών τους και οι λιγότερες και οι πιο δυνατές συνήθως έχουν τις ιδιόκτητες εγκαταστάσεις τους μέσω των οποίων λειτουργούν. Αυτό τους δίνει παραγωγικό πλεονέκτημα. Τους δίνει το πλεονέκτημα της συγκέντρωσης, τους δίνει τις γεωγραφικές δυνατότητες να συνεχίσουν τον ρόλο τους και σε κάθε περίπτωση βλέπουμε τη δραστηριότητα στον κάτω πίνακα, ότι σε ποσοστό 27% ασκούν μεταποιητική δραστηριότητα. Δηλαδή παράγουν το προϊόν, το μεταποιούν και το πουλάνε. Σε ποσοστό όμως 73% έχουν μόνο εμπορική δραστηριότητα.

Σε επίπεδο τώρα απασχόλησης προσωπικού, βλέπουμε ότι η συντριπτική τους πλειοψηφία, επειδή πρόκειται για μικρά σχήματα σε ποσοστό 86% σχεδόν, έχουν έως 3 άτομα προσωπικό. Αυτό συνάδει και με την μεταποιητική δραστηριότητα. Δηλαδή όσες Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών έχουν μεταποιητική δραστηριότητα αυτές είναι που συνήθως έχουν και τα εργοστάσια, άρα έχουν και απασχολούν και περισσότερο προσωπικό.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Βασικά Συμπεράσματα από την Έρευνα Πεδίου

Οι Ομάδες και Οργανώσεις παραγωγών λειτουργούν ως αυτοτελείς νομικές οντότητες του συνεταιριστικού ή εμπορικού δικαίου. Σε ποσοστό άνω του 60% δραστηριοποιούνται υπό το νομικό σχήμα του Α.Σ.

- 1. Οι οικονομικές τους επιδόσεις, σε όρους κύκλου εργασιών, τις κατατάσσουν κυρίως στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, δεδομένου ότι άνω του 50% πραγματοποιούν πωλήσεις έως € 250 χιλ.
- 2. Αξιόλογη γεωγραφική διασπορά αλλά περίπου το 65% εδρεύει στις Περιφέρειες της Μακεδονίας & Θράκης.
- 3. Περίπου το 70% των υπόψη οντοτήτων ιδρύθηκε από το 2016 και μετέπειτα. Το υπόψη εύρημα είναι απόλυτα συμβατό με τη προωθητική δυναμική που προσέφεραν οι Κανονισμοί της ΕΕ (1305/1308 του 2013) καθώς και το μέτρο 9 του ΠΑΑ, συνδυαστικά με λοιπές εθνικές δράσεις στήριξης που εκπορεύονται από το ΥΠΠΑΕ.
- 4. Χαμηλές παγιοποιήσεις, εξαιρετικά περιορισμένοι αριθμός εργαζομένων (έως 3 άτομα το 86%).
- 5. Περιορισμένος αριθμός μελών ανά συλλογικό σχήμα. Έως 20 μέλη για το 62% του δείγματος.
- 6. Αδυναμία αποτελεσματικής προώθησης της παραγωγής σε κάθετη ροή πωλήσεων με στόχο τη προσέγγιση του τελικού καταναλωτή. Το 41% του δείγματος διενεργεί πωλήσεις μόνο σε χονδρεμπόρους. Παρά ταύτα το 26% δηλώνει ότι επιτυγχάνει πωλήσεις πρωτίτως σε S/M ή πελάτες εξωτερικού. Αυτό το εύρημα αποτελεί και ουσιαστικό παράγοντα αισιοδοξίας για το μέλλον.
- 7. Ευρύτερα τα αποτελέσματα της έρευνας στο σύνολό τους επηρεάζονται από τα ειδικότερα χαρακτηριστικά των Ομίλ οι οποίες αποτελούν ένα είδος «φυτώριου» των ΟΠ. Είναι συνήθως μικρότερα σχήματα ή νεοσύστατες συλλογικές μορφές οργάνωσης παραγωγών οι οποίες πιθανόν να μη διαθέτουν ούτε τον βαθμό οργάνωσης (π.χ. διοικητικό), ούτε τις λειτουργικές υποδομές που απαιτούνται για να διαχειριστούν επαρκώς τη συλλογική παραγωγή τους, έχουν, όμως, την πρόθεση να λάβουν στήριξη για να αποκτήσουν και την οργάνωση, αλλά και τις απαιτούμενες υποδομές. Σημειώνεται ότι για την αναγνώριση των ΟΠ στη χώρα μας, σε όλους τους τομείς προϊόντων, δεν απαιτείται ελάχιστη αξία εμπορευθείας παραγωγής, σε αντίθεση με τις ΟΠ, για τις οποίες η αξία αυτή καθορίστηκε σε € 250.000.

Σε κάθε περίπτωση, προχωρώντας λοιπόν στην παρουσίασή μας, θα διαπιστώσουμε ότι σε οικονομικές επιδόσεις, και σε όρους κύκλου εργασιών, κατατάσσονται στις πολύ μικρές επιχειρήσεις δεδομένου ότι άνω του 50% πραγματοποιούν πωλήσεις έως 250.000 ευρώ. Έχουν αξιόλογη γεωγραφική διασπορά, αλλά περίπου το 65% εδρεύει στις περιφέρειες της Μακεδονίας και της Θράκης άρα πρέπει να αναπτύξουμε και τις υπόλοιπες περιοχές. Και περίπου το 70% των οντοτήτων ιδρύθηκε από το 2016 και μετέπειτα. Το υπόψη εύρημα είναι απόλυτα συμβατό με την προωθητική δύναμη που προσέφεραν οι κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και με το Μέτρο 9 του ΠΑΑ. Σε κάθε περίπτωση οι χαμηλές παγιοποιήσεις μας προβληματίζουν διότι σε περίπτωση που υπάρχουν χαμηλές παγιοποιήσεις δεν υπάρχει μεταποιητική δραστηριότητα. Εκεί, ως Τράπεζα Πειραιώς, συμπράττουμε σε οποιοδήποτε επενδυτικό έργο είναι κοστολογημένο, είναι αξιολογημένο και είναι βιώσιμο. Βλέπουμε επίσης ότι σαν συμπέρασμα ο αριθμός των μελών ανά συλλογικό σχήμα είναι από 20 μέλη περίπου στο 62% του δείγματός μας. Σε κάθε περίπτωση το 41% του δείγματος διενεργεί πωλήσεις μόνο στους

χονδρεμπόρους. Παρά ταύτα, το 26% δηλώνει ότι επιτυγχάνει πωλήσεις πρωτίτως σε super market ή σε πελάτες του εξωτερικού. Ευρύτερα τα αποτελέσματα της έρευνας στο σύνολό τους επηρεάζονται από τα ειδικότερα χαρακτηριστικά των Οργανώσεων και των Ομάδων Παραγωγών, οι οποίες αποτελούν ένα φυτώριο για τις Οργανώσεις Παραγωγών τις μετέπειτα και ενδεχομένως τους μεγάλους συνεταιρισμούς του μέλλοντος. Σημειώνεται ότι για την αναγνώριση των Ομάδων Παραγωγών στη χώρα μας σε όλους τους τομείς των προϊόντων δεν απαιτείται ελάχιστη αξία εμπορευθείας παραγωγής σε σχέση με τις Οργανώσεις Παραγωγών για τις οποίες η αξία αυτή καθορίστηκε σε 250.000 ευρώ, δηλαδή τζиро 250.000 ευρώ για τις Οργανώσεις Παραγωγών.

Θα ήθελα να δώσω και πάλι το λόγο στον κύριο Αβατάγγελο, έτσι ώστε να δούμε την επόμενη μέρα και το μέλλον, θα ήθελα να πω ότι η Τράπεζα Πειραιώς για πρώτη φορά στην Ελλάδα προχώρησε σε εμπάθνηση και σε έρευνα ποιότητας αναφορικά με το κομμάτι του αγροτικού τομέα που λέγεται Οργανώσεις και Ομάδες Παραγωγών. Δεν θεωρούμε ότι υπερβαίνουμε τον ρόλο μας. Απλά αναβαθμίζουμε την

υπηρεσία μας και προσαρμόζουμε τα προϊόντα μας, αφουγκραζόμενοι το σύνολο των μελών του κλάδου και το σύνολο των νομικών προσώπων. Για εμάς ένας ισχυρός κλάδος έχει αντίστοιχη επίδραση και στο ΑΕΠ της χώρας, έχει αντίστοιχη επίδραση και στην εξέλιξη της συλλογικότητας στην Ελλάδα.

Κλείνοντας, θα ήθελα να πω ότι φεύγουμε σιγά-σιγά από μια εποχή ατομικότητας και πηγαίνουμε σε μια εποχή συλλογικότητας, σε μια ψηφιακή εποχή όπου η Τράπεζα Πειραιώς οφείλει να ενδυναμώσει τις συνέργειες και η νέα ΚΑΠ αντίστοιχα τις πρωτοδοτεί. Σας ευχαριστώ επί του παρόντος και είμαι στη διάθεσή σας για οτιδήποτε θελήσετε να συζητήσουμε. Ευχαριστώ πολύ.

Η επίτευξη οικονομικών κλίμακας αποτελεί καθοριστικό στοιχείο για την οικονομική βιωσιμότητα και ανάπτυξη του Αγροδιατροφικού Τομέα.

Σε αυτή τη κατεύθυνση αποτελεί ζητούμενο η μαζική αύξηση του βαθμού συνεργασίας των οικονομικών οντοτήτων του Αγροδιατροφικού Τομέα, σε όλα τα επίπεδα και με όλους τους τρόπους.

Οριζόντια, μεταξύ των αγροτών (Παραδοσιακοί Συνεταιρισμοί, Ομάδες Παραγωγών και Οργανώσεις Παραγωγών, Αγροτικές Επιχειρήσεις κλπ.), ή/και μεταξύ των Μεταποιητικών Επιχειρήσεων (δίκτυα και clusters), κάθετα μεταξύ των αγροτών και των Μεταποιητικών Επιχειρήσεων (Συμβολαιακή γεωργία, υβριδικά σχήματα συνεργασίας μεταξύ Συνεταιρισμών και Ιδιωτικών Επιχειρήσεων), ή μεταξύ των Μεταποιητικών και των Εμπορικών επιχειρήσεων ή μεταξύ ολόκληρης της αλυσίδας αξίας.

Κοινός εθνικός στόχος η επίτευξη οικονομικών κλίμακας, η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των συνεργαζόμενων και η διεκδίκηση αυξημένου μεριδίου στις ξένες αγορές. Συνεπώς όλων των ειδών οι συνεργασίες είναι αποδεκτές στην προσπάθεια αυτή, υπό μια προϋπόθεση: να είναι επιχειρηματικά αποτελεσματικές, οικονομικά προσοδοφόρες και στρατηγικά να προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Στοχεύοντας στο Μέλλον

Η Τράπεζα Πειραιώς

✓ Η Τράπεζα Πειραιώς με την τεχνογνωσία της θα συνεχίσει να προσφέρει ολοκληρωμένες λύσεις σε κάθε υγιή αγροτική δραστηριότητα. Θα συνεχίσει να συμβάλει στην ενίσχυση της βιώσιμης επιχειρηματικότητας & θα ανταποκριθεί στις αλλαγές και τις προκλήσεις που θα επέλθουν σε όλο το εύρος της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού κλάδου.

✓ Η Τράπεζα Πειραιώς είναι η Τράπεζα του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα και υποστηρίζει ήδη από σήμερα τη μετάβασή του στο πεδίο «αύριο».

Συνεπώς το μέλλον κατά την κρίση μας βασίζεται στην επίτευξη οικονομικών κλίμακας, γιατί μόνο έτσι μπορεί να διαμορφωθεί και να εξασφαλιστεί η οικονομική βιωσιμότητα και η ανάπτυξη στον αγροδιατροφικό κλάδο. Δεν αφορά μόνο τον πρωτογενή, αφορά και τη μεταποίηση. Αφορά και το τελευταίο στάδιο του αγροδιατροφικού κλάδου, που είναι οι εμπορικές δραστηριότητες. Ζητούμενο, λοιπόν, σε επίπεδο πρωτογενούς κλάδου είναι η ανάπτυξη του βαθμού συνεργασίας. Αυτό το μαζί που είπα πριν. Το ότι δουλεύουμε μαζί, προχωράμε μαζί, αντιμετωπίζουμε τις προκλήσεις μαζί και αποκτούμε μέγεθος μαζί.

Άρα ζητούμενο, λοιπόν, είναι η αύξηση του βαθμού συνεργασίας των οικονομικών οντοτήτων του πρωτογενούς τομέα. Αυτό πώς επιτυγχάνεται; Οριζόντια και κάθετα. Οριζόντια μεταξύ αγροτών, συνεταιρισμών, ομάδων, ή οργανώσεων παραγωγών ή και μεταξύ των μεταποιητικών επιχειρήσεων, δικτύων και clusters. Κάθετα μεταξύ αγροτών και μεταποιητικών επιχειρήσεων, συμβολαιακής γεωργίας, υβριδικών σχημάτων συνεργασίας μεταξύ συνεταιρισμών και ιδιωτικών επιχειρήσεων. Πρέπει να τα δούμε και αυτά. Το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, και ο Ν.4384/16, αλλά κυρίως ο Ν.4673/20 ο οποίος έδωσε αυτές τις δυνατότητες και άνοιξε κάποια περαιτέρω, αν θέλετε, κανάλια. Συνεπώς συνεργασίες και μεταξύ συνεταιρισμών και ιδιωτικών επιχειρήσεων ή και μεταξύ μεταποιητικών και εμπορικών επιχειρήσεων. Με λίγα λόγια, εδώ ερχόμαστε και μιλάμε για έναν εθνικό στόχο που λίγο-πολύ ακουμπάει πάρα πολλούς κλάδους της οικονομίας αλλά πρωτίστως τον αγροδιατροφικό κλάδο. Είναι εθνικός στόχος, είναι η επίτευξη οικονομικών

Γεώργιος Αβατάγγελος: Παίρνοντας την σκυτάλη από τον κύριο Μπέτα και κλείνοντας με την τελευταία διαφάνεια, να επισημάνω ότι ουσιαστικά αυτό που λέμε στοχεύοντας στο μέλλον περιγράφει το σήμερα. Το οποίο σήμερα, από την έρευνα πεδίου που κάναμε, μας έδειξε ότι σε λίγο λιγότερο από το 50% του δείγματος οι πωλήσεις τους γίνονται σε χονδρεμπόρους. Αυτό ως εύρημα, ακόμα και αν είχαμε πολύ μεγαλύτερο δείγμα σε επίπεδο Ομάδων ή Οργανώσεων Παραγωγών, ακόμα και αν ήμασταν στη λογική να πάμε στο σύνολο του πληθυσμού που είναι πάνω από 400 παρεμφερή νομικά σχήματα, αυτό από μόνο του είναι προβληματικό.

κλίμακος, η αύξηση της ανταγωνιστικότητας, η διεκδίκηση αυξημένων μεριδίων αγοράς στις ξένες αγορές.

Όλες οι συνεργασίες πρέπει να είναι αποδεκτές με μία προϋπόθεση, τριπλή προϋπόθεση, να είναι επιχειρηματικά αποτελεσματικές, δηλαδή συνεργασία για τους συνεργαζόμενους, να φέρει κάτι καλύτερο από αυτό το οποίο πετύχαιναν από μόνοι τους και να είναι οικονομικά προσοδοφόρες και στρατηγικά να προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη. Δηλαδή να έχουν μακροπρόθεσμο χαρακτήρα, να αφήνουν όπου μπορούν θετικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα και να προάγουν και τους εργαζόμενους και τους μετόχους και γενικότερα τα νομικά πρόσωπα τα οποία θα διαμορφώνονται από αυτές τις συνεργασίες να είναι πιο ισχυρά στον διεθνή καταμερισμό του αγροδιατροφικού κλάδου.

Εμείς ως Τράπεζα Πειραιώς θα το υπηρετήσουμε αυτό το μέλλον, το πιστεύουμε. Έχουμε τεχνογνωσία, προσφέρουμε ολοκληρωμένες λύσεις, σε κάθε υγιή δραστηριότητα και δεδομένου ότι είμαστε η τράπεζα του αγροτικού τομέα, το σχεδιάζουμε ήδη από σήμερα και το υποστηρίζουμε και θα το χρηματοδοτήσουμε αυτό το μέλλον.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Νίκος Λάμπας: Ευχαριστούμε τον κύριο Αβατάγγελο, ευχαριστούμε τον κύριο Μπέτα. Πρώτη φορά βλέπω, εγώ τουλάχιστον, από την Τράπεζα Πειραιώς –που έχει αναλάβει ένα μεγάλο φορτίο εθνικό και παραγωγικό με την αγροτική πίστη που ασκεί τα τελευταία χρόνια– να έχει κάνει αυτή την ακτινογραφία που μας παρουσίασε για ένα target

group που θα λέγαμε είναι ένα εξαιρετικά σημαντικό κομμάτι του παραγωγικού μας δυναμικού και της αγροτικής μας οικονομίας. Βέβαια είναι τεράστια ευθύνη, το ξέρετε εσείς πολύ καλύτερα από εμάς. Αν αναλογιστούμε το πώς η Αγροτική Τράπεζα, ανά τις δεκαετίες από την αρχή του 20ου αιώνα μέχρι που σταμάτησε να λειτουργεί, ανάλογα και με τις περιόδους που πέρανε η ελληνική αγροτική οικονομία, αποκτούσε δυναμική ή έχανε δυναμική. Αυτό σε μεγάλο βαθμό είναι και το δικό σας φορτίο κύριε Αβατάγγελε και κύριε Μπέτα, το ξέρετε πολύ καλύτερα. Δεν πρέπει να ξεχνάμε εξάλλου, ότι θα είστε εξοικειωμένοι, υποθέτω, και με κείμενα των αγροτικών ευρωπαϊκών δομών και οργανώσεων. Η COPA για παράδειγμα, και πολλά μέλη της, λένε ότι ζητάνε από τις ευρωπαϊκές τράπεζες από όλες τις χώρες να ρίξουν περισσότερα χρήματα και ευκολότερα, θα έλεγα εγώ, χρήματα στον πρωτογενή τομέα και ευρύτερα στην αγροδιατροφική αλυσίδα. Και αυτό ισχύει και για όλες τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες και όχι μόνο για εμάς. Και είναι για εμένα, αυτό σημειώνω και προχωράμε, ιδιαίτερα ευχάριστο που -όπως κάποτε, και σε κάποιες περιπτώσεις, η Αγροτική Τράπεζα έπιασε τον νεοεισερχόμενο, τον καθοδήγησε και τον οδήγησε σε πραγματικά αναπτυξιακές δυναμικές και υπάρχουν πολλά παραδείγματα-, είναι εξαιρετικά σημαντικό που σήμερα, το 2021, η Τράπεζα Πειραιώς μπαίνει μπροστά και συμμετέχει σε αυτό που έρχεται, που είναι εδώ. Όστε να πορευτούμε σε αυτό το καινούργιο, που είναι εδώ, που λέμε ψηφιακή μετάβαση με ίσους όρους και μπορούμε να το κάνουμε ή θα μείνουμε πίσω. Σας ευχαριστούμε πολύ. Θα έχουμε και ερωτήσεις αργότερα να υποθέσω.

Ο κύριος Αθανασόπουλος είναι ο επόμενος και τελευταίος ομιλητής μας. Είναι ο Πρόεδρος του Αγροτικού Συνεταιρισμού Γαργαλιάνων ο «ΕΛΑΙΩΝΑΣ», όπου εφαρμόζουν με μεγάλη επιτυχία από ότι μαθαίνω ένα πρόγραμμα ΟΕΦ, ελαιοργικών φορέων, στο συνεταιρισμό του, που είναι βέβαια και αναγνωρισμένη Ομάδα. Θα μιλήσουμε για τον συνεταιρισμό, για το έργο του συνεταιρισμού και θα δώσουμε ιδιαίτερο βάρος στο πρόγραμμα ΟΕΦ που εφαρμόζεται και υλοποιείται στην περιοχή σας. Καλησπέρα, κύριε Αθανασόπουλε. Έχετε τον λόγο, Πρόεδρε.

Νικόλαος Αθανασόπουλος

Πρόεδρος Ο.Ε.Φ. Αγροτικού Ελαιοπαραγωγικού Συνεταιρισμού Πιστοποιημένα Αγροτικά Προϊόντα Γαργαλιάνων «Ελαιώνας»

Καλησπέρα σας. Θα ήθελα να κάνω μια σύντομη εισαγωγή στον συνεταιρισμό μου. Ο «Ελαιώνας» δημιουργήθηκε το 2005, έχει δηλαδή διάρκεια ζωής 15-16 χρόνια. Δημιουργήθηκε κόντρα στο τότε κατεστημένο

της εποχής, που γνωρίζαμε όλοι τι ένιωθε ο κόσμος και ο κάθε αγρότης για τα συνεταιριστικά συνεργατικά σχήματα. Εμείς κόντρα στην εποχή λοιπόν φτιάξαμε έναν συνεταιρισμό βασισμένο σε ένα τρίπτυχο: προστασία του περιβάλλοντος, ασφάλεια του καταναλωτή και ασφάλεια του παραγωγού. Θέλαμε να δείξουμε ότι φτιάχνουμε ένα καινούργιο σχήμα το οποίο δεν έχει τις αγκυλώσεις του παρελθόντος. Έτσι λοιπόν, βασιστήκαμε αποκλειστικά στο να δημιουργήσουμε ένα ποιοτικό προϊόν μόνο και μόνο για να μπορέσουμε να ανταγωνιστούμε τους ισχυρούς παίκτες της αγοράς, που για εμάς ήταν οι Ισπανοί και οι Ιταλοί. Αυτοί λόγω της ιδιομορφίας των εδαφών τους, και όλα τα σχετικά που γνωρίζουμε, μπορούσαν να μειώσουν το κόστος παραγωγής, άρα να έχουν μεγαλύτερο κέρδος στην εμπορία του προϊόντος τους. Για να αντιμετωπίσουμε λοιπόν αυτήν την κατάσταση βασιστήκαμε αποκλειστικά σε σχήματα ολοκληρωμένης διαχείρισης, ώστε να παράξουμε ένα ποιοτικό προϊόν, το οποίο να γίνει αναγνωρίσιμο και ανταγωνιστικό στην ευρωπαϊκή αγορά. Με την πάροδο του χρόνου πιστεύω ότι τα έχουμε καταφέρει. Αν και τα εθνικά νομοθετικά πλαίσια δεν βοηθούν. Το λέω αυτό γιατί κάθε κυβέρνηση που έρχεται στην Ελλάδα δημιουργεί και ένα νέο νόμο περί συνεταιρισμών, αντί να υπάρχει μια συνέχεια και να βελτώνει τον συγκεκριμένο νόμο, η κάθε κυβέρνηση αλλάζει και κάποιες παραγράφους του νόμου και ξανά από την αρχή που λέμε. Άρα το αιώνιο πρόβλημα της πολιτείας και του ελληνικού κράτους διαχρονικά ήταν η συνέχειά του. Το ίδιο γίνεται και με τους συνεταιρισμούς, με τον νόμο περί συνεταιρισμών.

Εμείς ξεκινήσαμε λοιπόν σαν σχήμα αγροτικός συνεταιρισμός αλλά το καταστατικό μας προέβλεπε ότι ανά πάσα στιγμή μπορούσαμε να δημιουργήσουμε και μια Ομάδα Παραγωγών. Δεν είχαμε ιδιόκτητες εγκαταστάσεις, δεν είχαμε ιδιόκτητα κτίρια, αλλά πιστέψαμε ότι μπορούμε, μια μεγάλη ομάδα ανθρώπων οι οποίοι ήταν γύρω στα 170 με 200 άτομα και παρήγαγαν περίπου 700 με 1000 τόνους ελαιόλαδο, να συνεργαστούμε με κάποιον ιδιώτη, στα πρώτα χρόνια τουλάχιστον της λειτουργίας του συνεταιρισμού, ώστε να ανταπεξέλθουμε στις απαιτήσεις και τα στάνταρ που είχε θέσει ο συνεταιρισμός. Παρόλο που πολλοί αμφισβήτησαν ότι μπορεί να συμβεί και να γίνει αυτή η σκέψη πραγματικότητα, εμείς τα καταφέραμε. Συνεργαστήκαμε με κάποιους ιδιώτες της περιοχής για να κάνουμε την εκποίηση του ελαιόκαρπου, να παράγουμε λάδι δηλαδή, σε ένα ελαιοτριβείο της περιοχής. Όταν έχεις μεγάλη δυναμική μπορείς να μιλήσεις και να πράξεις διαφορετικά. Και αυτήν τη στιγμή, μετά από χρόνια, υλοποιούμε τον στόχο μας που ήταν να έχουμε δικές μας εγκαταστάσεις, τουλάχιστον στο θέμα της αποθήκευσης και της τυποποίησης του ελαιόλαδου σαν πρώτη φάση.

Τρέχουμε ένα επενδυτικό σχέδιο στα πλαίσια του Μέτρου 4.2.1 του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης ύψους 800.000 ευρώ. Βρισκόμαστε στο τέλος αυτού του έργου. Και πιστεύω ότι είμαστε από τους λίγους, ελαιοπαραγωγικούς τουλάχιστον, συνεταιρισμούς που ξεκινήσαμε το 2017 σαν οργάνωση παραγωγών, και έχουμε καταφέρει αυτή τη στιγμή στον τρίτο χρόνο να έχουμε απορροφήσει πάνω από το 99,5% του επενδυτικού σχεδίου.

Βέβαια, για να επιτευχθούν αυτά πρέπει να διαλέξεις την κατάλληλη στιγμή που πρέπει να γίνουν και τους συνεργάτες που πρέπει να επιλέξεις. Επιλέξαμε λοιπόν να συνεργαστούμε με την NEUROPUBLIC στον τομέα του συμβούλου της Ομάδας Παραγωγών. Τρέξαμε ένα πρόγραμμα όχι μόνο και μόνο για να πούμε ότι απορροφήσαμε κάποια χρήματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση και να πούμε ότι μια χαρά πήγαμε και τελειώσαμε, αλλά για να βελτιώσουμε αυτό που είχαμε σαν σκοπό στην αρχή, την ποιότητα του προϊόντος.

Αυτήν τη στιγμή, τρέχουμε με την NEUROPUBLIC έναν πειραματικό τηλεμετρικό σταθμό για την ανάπτυξη μοντέλου του δάκου. Ξεκινήσαμε από το '17 μέχρι σήμερα να βελτιώνουμε την ποιότητα του προϊόντος με

εξοπλισμό των παραγωγών μας, με ηλεκτρικά πριόνια ή πλαστικές κλούβες για τη συλλογή του ελαιόκαρπου, γιατί αυτό συμβάλλει πολύ στην ποιότητα της παραγωγής του ελαιόλαδου. Γιατί πλέον στην παγκόσμια αγορά μπαίνουν καινούργια πρότυπα και καινούργιες απαιτήσεις. Θα πω εν παραδείγματι τον όρο πλαστικοποιητές, ορυκτέλαια, απαλλαγή του ελαιόλαδου από φυτοπροστατευτικά προϊόντα και πάει λέγοντας. Όλα αυτά για να επιτευχθούν πρέπει να έχεις μια σωστή μελέτη, έναν ξεκάθαρο στόχο και σίγουρα ένα καλό σύμβουλο από πίσω για να μπορέσει να γίνει και απορρόφηση και να εκπληρώσεις τους στόχους σου.

Το πρόβλημα των Ομάδων Παραγωγών και γενικά στη χρηματοδότηση τους στην Ελλάδα είναι αυτό που μου λέει ένας συνεργάτης μας, Γερμανός, ότι οι Έλληνες δεν μπορούν να μιλήσουν την ευρωπαϊκή γλώσσα για την απορρόφηση των προγραμμάτων. Άρα λοιπόν πάντα το λέω και το πιστεύω ότι πρέπει να έχεις τον κατάλληλο συνεργάτη για να μπορέσεις να ανταπεξέλθεις και να υλοποιήσεις τους στόχους σου.

Όσον αφορά τη νέα ΚΑΠ υπό διαπραγμάτευση και για τις νέες χρηματοδοτήσεις των ΟΕΦ, κάτι που με προβληματίζει αρκετά είναι ένας όρος που λέει ότι το 25% της παραγωγής, δεν ξέρω αν θα ισχύσει, πρέπει να προέρχεται από βιολογική καλλιέργεια. Άρα πρέπει να προετοιμαστούμε για αυτό, αν και οι προτάσεις μας στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης είναι ξεκάθαρες. Για να μπορέσει τουλάχιστον στην περιοχή μας, εδώ στους Γαργαλιάνους, να δουλέψει η βιολογική καλλιέργεια πρέπει να οριστούν βιολογικές ζώνες. Επιμένω σε αυτό. Δεν μπορεί κάθε παραγωγός μεμονωμένα και αβίαστα να θεωρείται βιοκαλλιεργητής όταν όλοι οι άλλοι γύρω του είναι συμβατικοί καλλιεργητές. Αν δινόταν η ταμπέλα του βιολογικού στα προϊόντα μας, στο ελαιόλαδό μας, αποδεικνύοντάς το πραγματικά με μια ανάλυση φυτοπροστατευτικών προϊόντων, θα φαινόταν ότι δεν υπάρχουν φυτοφάρμακα, άρα προσφέρουμε στον καταναλωτή ένα ασφαλές και ποιοτικό προϊόν. Αυτός είναι ο στόχος του συνεταιρισμού, κάνοντας ολοκληρωμένη διαχείριση με τα πρότυπα του AGRO 2.1, 2.2, παλιότερα με τα EUREPGAP, και γενικότερα ό,τι μας ζητάει ο πελάτης μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ήθελα να πω δυο πράγματα, γιατί άκουσα με προσοχή τον Ισπανό ομιλητή στο προηγούμενο μέρος του Εργαστηρίου. Πιστεύω και εγώ, αντίθετα από την αγροτική παραγωγή της Ισπανίας στην Ελλάδα, ότι πρέπει να υπάρχουν μικρά και ευέλικτα σχήματα ώστε να δημιουργούν ποιοτικά προϊόντα. Αν προσπαθήσουμε να μιμηθούμε τους Ισπανούς ή τους Ιταλούς ενδεχομένως να αποτύχουμε. Γιατί θα μπορούμε όλοι στο ίδιο τσουβάλι, ενώ μπορούν να παραχθούν προϊόντα εντελώς διαφορετικά και με ταυτότητα καθαρά ελληνική.

Τα δικά μας λάδια βραβεύονται κάθε χρόνο με διεθνή βραβεία σε όλη την Ευρώπη και όταν οι περισσότεροι γευσιγνώστες που τα γεύονται βλέπουν ότι είναι ελληνικό προϊόν δεν το πιστεύουν. Πάντα πιστεύουν ότι το προϊόν το δικό μας που βραβεύουν είναι άλλης εθνικής προέλευσης γιατί δεν έχουν συνηθίσει να παράγεται το συγκεκριμένο προϊόν στην ελληνική ύπαιθρο. Σας ευχαριστώ.

Νίκος Λάμπας: Ευχαριστούμε και εμείς Πρόεδρε, ευχαριστούμε κύριε Αθανασόπουλε, να είστε καλά. Όπως είπατε, ξεκινήσατε την προσπάθειά σας πριν 15 χρόνια, όταν ήταν για κάποιους έως και προσβολή να πεις ότι ξεκινάς μια συνεταιριστική προσπάθεια. Και σήμερα ελέγχετε αν δεν κάνω λάθος, αν σημείωσα καλά το νούμερο, 1.000.000 κιλά ελαιόλαδου, σωστά; Είναι εξαιρετικά σπουδαία και εξαιρετικά σημαντική η πορεία σας. Τώρα, σχετικά με το τελευταίο σας σχόλιο. Αναμφισβήτητο, πρέπει ο καθένας μας αφού μελετήσει, και αφού δει όπως είπατε με τη σωστή συμβουλή, να επιλέξει το σωστό μοντέλο που ταιριάζει για τον τόπο και για το προϊόν.

Νικόλαος Αθανασόπουλος: Μου επιτρέπετε; Οι Ομάδες Παραγωγών πρέπει να έχουν συνέχεια, να βάζουν τον στόχο και να μη λένε απλά τι θα κάνουν σε βραχύ ορίζοντα, για παράδειγμα 3 ετών, αλλά να θέτουν στόχους με βάθος δεκαετίας, και να ακολουθούν βήματα, ώστε να φτάσουν εκεί. Δεν κάνουμε μόνο την απορρόφηση των χρημάτων και θεωρούμε ότι αρκεί. Αυτό είναι το μεγάλο λάθος που γίνεται.

Νίκος Λάμπας: Έχετε απόλυτο δίκιο. Έλλη, έχεις το λόγο παρακαλώ.

Έλλη Τσιφόρου: Νομίζω ότι ακούσαμε πάρα πολύ σημαντικές απόψεις και εμπειρίες. Συμπληρώθηκε ένα πάζλ γνώσης και ενημέρωσης που είναι πολύ χρήσιμο για όλους μας.

Εγώ θα ήθελα, για να ξεκινήσει η κουβέντα, να απαντήσω με ένα σχόλιο σε μια πολύ σωστή τοποθέτηση που έκανε ο κύριος Αθανασόπουλος σχετικά με την υποχρέωση για τη βιολογική γεωργία. Να πούμε καταρχάς το εξής: αυτό το 25% που έχει τεθεί σαν πανευρωπαϊκός στόχος για το σύνολο της χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ότι δηλαδή πρέπει να πάμε σε βιολογική καλλιέργεια κατά 25%, είναι ένας μεγάλος οριζόντιος στόχος της Πράσινης Συμφωνίας στο πλαίσιο της στρατηγικής από το αγρόκτημα στο πιάτο. Και είναι εκεί. Δεν πρόκειται να αλλάξει με την πολιτική συμφωνία της ΚΑΠ, να πέσει πιο κάτω ή να πάει πιο πάνω. Αυτός ο στόχος είναι εκεί και θα τον έχουμε μπροστά μας τα επόμενα χρόνια.

Από εκεί και πέρα υπάρχει μια πολύ μεγάλη ασάφεια στο πώς θα μεταφραστεί αυτός ο στόχος στα κράτη-μέλη. Αυτό το 25% είναι πανευρωπαϊκό. Και αυτό που έχει έρθει να απαντήσει η Κομισιόν στις συζητήσεις που μέχρι τώρα παρακολουθούμε στις Βρυξέλλες όταν ερωτάται για το συγκεκριμένο ζήτημα, είναι ότι έχει τεθεί ο στόχος και δεν πρόκειται να μπουκ στην τεχνοκρατική διαδικασία να τον "σπάσουν" στα κράτη-μέλη τόσο τοις εκατό εσείς, τόσο τοις εκατό η Ιταλία, τόσο τοις εκατό η Ισπανία, η Ελλάδα... Θέλουν απλά να δουν μια προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση. Και εκεί υπάρχει μια ασάφεια και θα δούμε τι θα γίνει, τι θα δείξει, πώς θα μεταφραστεί αυτός ο στόχος στα εθνικά στρατηγικά σχέδια της ΚΑΠ. Θα δούμε τι θα βάλει η Ελλάδα, δηλαδή, σαν στόχο και αν η Κομισιόν στην έγκριση του εθνικού σχεδίου πει "είσατε σε καλό δρόμο" ή όχι. Αυτή είναι η πρώτη διευκρίνιση.

Και η δεύτερη, όπως πολύ σωστά είπε ο κύριος Αθανασόπουλος η βιολογική γεωργία δεν είναι πανάκεια. Υπάρχουν πάρα πολλές μέθοδοι φιλικές προς το περιβάλλον, μέθοδοι εξορθολογισμού, βελτίωσης της παραγωγικής δραστηριότητας, μείωσης των λιπασμάτων, των φυτοφαρμάκων. Πρέπει να αφήσουμε και μια ελευθερία στον τομέα να επιλέξει τις μεθόδους, αρκεί όλες να είναι προσανατολισμένες προς την πράσινη κατεύθυνση, τη φιλική προς το περιβάλλον και προς το κλίμα.

Νίκος Λάμπας: Να κάνουμε ένα ακόμη σύντομο κύκλο, τελικών σχολίων θα έλεγα, από τους ομιλητές που είναι συνδεδεμένοι μαζί μας, για να θέσετε ερωτήματα ή να απαντήσετε ερωτήματα πριν ολοκληρώσουμε. Θέλει κάποιος να προσθέσει κάτι ή να απαντήσει ή να ρωτήσει;

Νικόλαος Αθανασόπουλος: Να ρωτήσω κάτι τους εκπροσώπους της Τράπεζας Πειραιώς;

Νίκος Λάμπας: Βεβαίως.

Νικόλαος Αθανασόπουλος: Όταν κάνατε την πανελλαδική έρευνα για τις ΟΕΦ, με ποια κριτήρια και με ποιο σκοπό την κάνατε; Πώς επιλέξατε

δηλαδή τις συγκεκριμένες; Έχουν καταγραφεί όλες οι ΟΕΦ, οι Ομάδες Παραγωγών της Ελλάδος ή κάποιες συγκεκριμένες;

Γεώργιος Αβατάγγελος: Κοιτάξτε, προσπαθήσαμε από διάφορα μπηρώα. Κατ' αρχήν υπάρχει και ένα πρόβλημα αυτή τη στιγμή ακόμα ως προς τη συλλογή των στοιχείων. Δηλαδή η κυρία Τσιφόρου παρουσίασε ένα πίνακα για τις Οργανώσεις Παραγωγών. Κατ' αρχήν το Ψηφιακό Εργαστήριο σήμερα ήταν μόνο για τις Οργανώσεις. Εμείς δεν σταθήκαμε μόνο στις Οργανώσεις, στις 250 που είναι στο επίσημο μπηρώο. Έχουμε κατέβει και στις Ομάδες Παραγωγών. Διότι οι Ομάδες Παραγωγών είναι το φυτώριο πολλές φορές για τα μεγαλύτερα σχήματα διότι είναι πιο ευέλικτες. Πέντε άτομα κατ' ελάχιστο, δεν προσδιορίζεται ελάχιστο επίπεδο πωλήσεων εκροών για να μπορέσουν να αναγνωριστούν. Και εν πάση περιπτώσει, πολλές φορές, να το πω έτσι με μία έκφραση στα αγγλικά, είναι "friends and family", είναι παρέα. Δηλαδή μαζεύονται έξω-εφτά άτομα που γνωρίζονται, μπορεί να είναι και μια διευρυμένη οικογένεια και κάνουνε μια Ομάδα Παραγωγών. Εν πάση περιπτώσει, εμείς καταγράψαμε και τις Οργανώσεις και τις Ομάδες Παραγωγών και από εκεί και πέρα προσπαθήσαμε πιο πολύ να δούμε τις οντότητες.

Όσον αφορά τα κριτήρια. Τα κριτήρια είναι, πρώτον, να έχουμε μια πανελλαδική διασπορά. Και το δεύτερο κριτήριο για να καταλήξουμε σε αυτές τις 218 είναι ότι προσπαθήσαμε να έχουμε τουλάχιστον δύο ή τρεις εταιρικές χρήσεις. Αν δείτε από την ανάλυση πεδίου που παρουσιάσαμε, στην έρευνα την ποιοτική, προκύπτει ότι οι περισσότερες, είτε Ομάδες είτε Οργανώσεις Παραγωγών, έχουν ιδρυθεί από το 2016 και μετά. Δεν είναι τυχαίο αυτό. Αυτό έχει να κάνει με το ότι ουσιαστικά τότε καθάρισε το τοπίο, με τους Κοινοτικούς Κανονισμούς που βγήκαν το 2013. Αν θυμάμαι καλά, οι 1305 και 1308. Και μεταγενέστερα ήρθε ο εθνικός νομοθέτης και ξεκαθάρισε λίγο το πλαίσιο, κάποια τεχνικά θέματα. Άρα πήραν μπροστά, με την έννοια ότι ξεκίνησαν δυνατό να ιδρύονται, από το 2016 και μετά. Θέλαμε να έχουμε δύο-τρεις χρήσεις. Αυτό ήταν το δεύτερο κριτήριο λοιπόν.

Και ένα τρίτο κριτήριο είναι σε τι καλλιέργειες δραστηριοποιούνται. Να έχουμε και μια αντιπροσωπευτικότητα στις καλλιέργειες. Άρα θεωρούμε ότι το δείγμα στο οποίο κάναμε τη μελέτη είναι σχετικά αντιπροσωπευτικό. Γιατί, σας λέω, εστίασαμε αθροιστικά και στις Οργανώσεις και στις Ομάδες Παραγωγών.

Αν κανείς θέλει να το μελετήσει πιο πολύ σε βάθος πρέπει να κάνει ξεχωριστή έρευνα για τις Οργανώσεις Παραγωγών που είναι εξ ορισμού 20 άτομα και πάνω, τζίρος υποχρεωτικά 250.000 ευρώ και πάνω, και ξεχωριστά για τις Ομάδες Παραγωγών. Γιατί, όπως προανέφερα στην πρώτη ομιλία μου, πολλές Ομάδες Παραγωγών είναι ΙΚΕ, λειτουργούν με το καπέλο της ΙΚΕ και είναι έξω-εφτά άτομα. Δεν φαίνεται εκεί να υπάρχει μακροπρόθεσμη στρατηγική. Ιδρύθηκαν πιθανόν για να μπουν σε κάποια προγράμματα, να πάρουν κάποιες ενισχύσεις και ενδεχομένως σε ένα βάθος χρόνου να μην υπάρχουν. Πιθανόν να πράττουν αντίθετα με ό,τι πολύ σωστά είπατε, πως εσείς σχεδιάσατε και σχεδιάζετε σε ορίζοντα δεκαετίας. Αυτό είναι ένα από τα κριτήρια τα οποία εμείς τα αξιολογούμε πάρα πολύ θετικά. Διότι δείχνει ότι, πρώτον, το νομικό πρόσωπο, τα μέλη που αποτελούν το νομικό πρόσωπο, έχουν μακροπρόθεσμη προοπτική. Και δεύτερον, έχει νόημα κάποιος να επενδύσει. Μια τράπεζα έχει νόημα να επενδύσει εκεί.

Αν μου επιτρέπετε και ένα σχόλιο σε αυτό που είπατε, ότι διαφωνείτε με την τοποθέτηση του εξαιρετικού ομιλητή, του κυρίου Falcoń, του Ισπανού, σε σχέση με το μέγεθος. Διότι και το μοντέλο της Ισπανίας αλλά και γενικότερα το πανευρωπαϊκό μοντέλο είναι μεγαλύτερες οι συμπράξεις. Κοιτάξτε, δεν σημαίνει ότι και εμείς μέσα από την τραπεζική μας εμπειρία δεν έχουμε

βρει και δεν βρίσκουμε συνέχεια, μιλάω πάντα για τον πρωτογενή τομέα, αλλά και γενικότερα στη μεταποίηση και άλλους κλάδους δραστηριότητας, μικρές επιχειρήσεις οι οποίες είναι διαμάντια. Απλά πρέπει να είσαι σωστά δομημένος, ανεξαρτήτως μεγέθους. Και το μέγεθος πώς προσδιορίζεται; Από δύο βασικά κριτήρια: το ύψος των πωλήσεων και, μπορεί κανείς να πει, τον αριθμό του απασχολούμενου προσωπικού. Αυτά είναι τα δύο οικονομικά κριτήρια.

Λοιπόν, το μέγεθος δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Ποτέ δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Σε κανένα οικονομικό μοντέλο δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Το ζήτημα είναι να βρεις το άριστο μέγεθος. Δεν ξέρω αν γίνονται κατανοητός. Γιατί η μεγέθυνση δεν είναι αυτοσκοπός. Θα κάνω μεγέθυνση. Είναι αυτό που είπαμε, οικονομίες κλίμακος, συμπράξεις. Η σύμπραξη δεν σημαίνει απαραίτητα εταιρική σύμπραξη. Μπορεί εσείς μαζί με ένα άλλο συνεργατικό σχήμα να αναπτύξετε από κοινού μια επιχείρηση στην οποία να συμμετέχετε διατηρώντας ο καθένας την αυτοτέλειά του, για να αναπτύξετε κάποιες εμπορικές δράσεις κυρίως προς το εξωτερικό. Τέτοιες συμπράξεις μιλάμε. Και εκεί εστιάζει και το Ταμείο Ανάκαμψης για τον πρωτογενή τομέα, στις συμπράξεις. Η σύμπραξη δεν είναι απαραίτητα μετοχική σύμπραξη. Είναι σύμπραξη καναλιών, είναι σύμπραξη υποδομών, είναι σύμπραξη τεχνολογίας, καινοτομίας. Δεν ξέρω αν σας κάλυψα με την τοποθέτησή μου.

Νικόλαος Αθανασόπουλος: Εγώ όταν μίλησα για τα σχήματα αναφερόμουν στον ελαιοκομικό τομέα που είναι η ειδικότητά μου. Δεν μπορώ να μιλήσω ούτε για οπωροκηπευτικά, ούτε για εσπεριδοειδή, ούτε τίποτα άλλο. Μιλάμε για μεγέθη Ισπανίας, αναλογικά αν τα πάρετε, πενταπλάσια σε σχέση με την Ελλάδα σε παραγωγή ελαιόλαδου, δεκαπλάσιες και παραπάνω εκτάσεις γης που καλλιεργούνται, ο κάθε παραγωγός και ταυτόχρονα και η κάθε σύμπραξη σε σχέση με την Ελλάδα. Άρα, λοιπόν, σε αυτό το κομμάτι επικεντρώθηκε και είπα ότι πρέπει να είμαστε ευέλικτοι εμείς να στοχεύσουμε καθαρά σε ποιοτικό προϊόν. Οι Ισπανοί παράγουν ελαιόλαδο. Η ποιότητά τους όταν κάνουνε 1,5 εκατομμύριο τόνο δεν σημαίνει ότι και οι 1,5 εκατομμύρια τόνοι είναι ποιοτικό ελαιόλαδο. Άρα, λοιπόν, μπορούμε εμείς που παράγουμε αυτούς τους λίγους τόνους, από 200.000 έως 300.000, να παράξουμε και τους 200.000 ποιοτικό ελαιόλαδο και να είμαστε πολύ ανταγωνιστικοί και να αυξήσουμε τις τιμές μας. Αυτό εννοούσα.

Νίκος Λάμπας: Έλλη, θέλεις κάτι να σχολιάσεις για αυτά;

Έλλη Τσιφόρου: Ήθελα απλά να πω το εξής, συμπληρώνοντας αυτό που είπε ο Γιώργος Αβατάγγελος και πού συμφωνώ με την προσέγγιση του μεγέθους. Ούτως ή άλλως, και από την ίδια φιλοσοφία της ΚΑΠ των Οργανώσεων Παραγωγών –γιατί εξήγησε ότι μπορεί να υπάρχουν πολλά είδη συμπράξεων και συνεργασίας, ακόμα και στην ίδια τη φιλοσοφία των Οργανώσεων Παραγωγών πριν πάμε στα cluster, μένοντας μέσα στην ΚΑΠ–, υπάρχουν πολλοί τρόποι να συνεργαστεί κανείς. Κοινή αποθήκευση, κοινή προμήθεια εισροών, κοινές επενδύσεις για έρευνα, γνώση, καινοτομία. Άρα υπάρχει πλήρης ελευθερία. Ο κύριος Αθανασόπουλος σωστά λέει ότι η Ισπανία έχει δει με βιομηχανική προσέγγιση το ελαιόλαδο. Αυτό δεν έχει σχέση όμως με το μέγεθος. Αυτό είναι μια προσέγγιση και μια φιλοσοφία.

Και επίσης τα μεγέθη δεν είναι συγκρίσιμα. Προφανώς εμείς και να θέλουμε δεν μπορούμε να φτάσουμε στα μεγέθη της Ισπανίας και προφανώς η ποιότητα είναι παράμετρος, αλλά ανεξάρτητα από το πόσο μεγάλος και πόσο μικρός είναι κάποιος η ποιότητα είναι ένας στρατηγικός στόχος. Και στις δυο περιπτώσεις ισχύει.

Νίκος Λάμπας: Είναι ξεκάθαρο πως όταν λέμε για δράσεις-ομάδες 5-6 ανθρώπων, παρέες όπως τις ονόμασε ο κύριος Αβατάγγελος, μπορεί να είναι βιώσιμες για να αγοράσουμε ένα μηχάνημα, λέω για παράδειγμα, αλλά όχι απαραίτητα και για να βγάλουμε προϊόν και να το τοποθετήσουμε στην αγορά ή να το παράξουμε. Εκεί απαιτούνται εντελώς διαφορετικά μέγεθ. Και ανέφερε και ο Πρόεδρος, ο κύριος Αθανασόπουλος, το ζήτημα της Ισπανίας. Πρέπει να επιλέξουμε αυτό που ταιριάζει σε εμάς. Δηλαδή παλιότερα η Ισπανία, ίσως πριν καμιά 25αριά χρόνια, είχε πει ότι θα κάνει μαζική αναδιάρθρωση του αγροτικού τομέα. Θυμάμαι ένα διάστημα που ο αγροτικός πληθυσμός της Ισπανίας μειωνόταν με αριθμούς 7% το χρόνο για 7-8 χρόνια, κάθε χρόνο. Είχε αποχωρήσει πολύς κόσμος τότε από τον πρωτογενή τομέα της Ισπανίας. Βέβαια η οικονομική ανάπτυξη της χώρας οδήγησε αυτό τον κόσμο σε άλλους κλάδους, σε άλλους τομείς. Δηλαδή έχει και αυτές τις πτυχές η ραγδαία ανάπτυξη. Και τελικά είναι επιλογή, όπως είπες και εσύ Έλλη, ότι το ελαιόλαδο στην Ισπανία παράγεται με διαφορετικό τρόπο. Δεν σημαίνει ο ένας το κάνει καλύτερα ο άλλος το κάνει χειρότερα. Απλώς πρέπει να ξέρουμε τι έχουμε και πώς το πουλάμε. Και τον τελικό λόγο βέβαια τον έχει συνήθως, όχι πάντα, η αγορά. Δηλαδή η αγορά πληρώνει ή δεν πληρώνει. Ας λέμε εμείς...

Νίκος Λάμπας: Κάποια άλλη τοποθέτηση, ερώτημα;

Έλλη Τσιφόρου: Έχουμε αφήσει σε εκκρεμότητα το ερώτημα που έθεσες για το gaiasense 1. Φώτη, αν ήθελες να μας πεις δυο λόγια για το gaiasense 1.

Νίκος Λάμπας: Φώτη, θυμάμαι πάρα πολύ καλά πριν 2-3 χρόνια που είχαμε κατέβει μαζί, μαζί και με την Έλλη, στην Κορινθία, σε έναν αμπελώνα. Είχαν έρθει και ανώτατα στελέχη της Κομισιόν και μια ομάδα από διάφορες χώρες από την υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση. Εκεί είδαμε το εξής εκπληκτικό για εμένα. Ο αισθητήρας από το χωράφι έστειλε τα στοιχεία στον συνεταιρισμό. Σε μια οθόνη ήταν μπροστά ο γεωπόνος του συνεταιρισμού και έλεγε στο κινητό του Νίκου, του Κώστα, του Γιώργου «Αύριο θα κάνεις αυτό. Αύριο θα ψεκάσεις αυτό γιατί έρχεται αυτός ο κίνδυνος. Σε 10 μέρες ετοιμάσου να ποτίσεις αυτό...». Αυτό το πράγμα για εμένα ήταν συγκλονιστικό, αυτό που το είδα εκεί πριν 3 χρόνια. Συγκλονιστικό.

Φώτης Χατζηπαπαδόπουλος: Είναι πολύ εύστοχο το παράδειγμα που έφερες, αυτή ήταν η εφαρμογή της ευφυούς γεωργίας σε συνεργασία με έναν συνεταιρισμό, με έναν αγροτικό συνεταιρισμό που ήταν και Οργάνωση Παραγωγών. Και έχουμε δει επί του πρακτέου ότι η ευφυής γεωργία επειδή δεν είναι απλά τεχνολογία, είναι τεχνολογία η οποία πρέπει να εφαρμοστεί σωστά για να έχει αποτέλεσμα. Δηλαδή δεν αρκεί να βάλει κάποιος έναν σταθμό στο χωράφι του ή να εξοπλίσει με έναν ειδικό εξοπλισμό το τρακτέρ του. Αυτά όλα τα τεχνολογικά εργαλεία θα του δώσουν μια δυνατότητα την οποία πρέπει να την αξιοποιήσει σωστά και δεν είναι τόσο απλό να αξιοποιηθεί σωστά. Χρειάζεται υποστήριξη, χρειάζεται συμβουλευτική, χρειάζεται εξειδικευμένη γνώση.

Και τελικά είναι και ένα «παιχνίδι» στο οποίο και μειώνεται το κόστος εφαρμογής του αλλά και αυξάνεται η αποτελεσματικότητά του όταν αρχίζει και γίνεται σε μεγαλύτερη κλίμακα σε επίπεδο γεωγραφικής περιοχής. Είναι αυτό που προσπάθησα να εξηγήσω και μέσα από την παρουσίασή μου. Οπότε είναι πολύ πιο αποδοτικό και από θέμα κόστους τεχνολογίας και από θέμα αποτελέσματος που θα πάρει ο παραγωγός αντί να το εφαρ-

μόσει μόνος του ένας μεμονωμένος παραγωγός, να το εφαρμόσουν σαν ομάδα σε μια ευρύτερη περιοχή. Γιατί έτσι θα μειωθεί το αναλογικό κόστος της τεχνολογίας. Δεν χρειάζεται να έχεις αισθητήρες σε κάθε χωράφι, χρειάζεται να έχεις αισθητήρες σε κάποια χωράφια αναφοράς σε μια ευρύτερη εδαφοκλιματική ζώνη.

Άρα όταν εφαρμόζεις την τεχνολογία ως ομάδα, μειώνεται το αναλογικό κόστος της τεχνολογίας ανά χωράφι αφενός, και αφετέρου τα δεδομένα που θα πάρεις μόνο από το δικό σου το χωράφι είναι ελλιπή. Δεν μπορούν να εκπαιδεύσουν το σύστημα με τον πληρέστερο δυνατό τρόπο. Χρειάζονται δεδομένα και από άλλα χωράφια, από άλλους τύπους εδαφών από την ίδια περιοχή. Οπότε όταν εφαρμόζεται η ευφυής γεωργία σε επίπεδο οργάνωσης παραγωγού ή συνεταιρισμού έχει και μικρότερο κόστος και καλύτερο αποτέλεσμα. Είναι ένας συνδυασμός ο οποίος πηγαίνει μαζί.

Τώρα σε ό,τι αφορά το gaiasense, συγκεκριμένα εμείς αυτό στο οποίο καινοτομήσαμε σε ευρωπαϊκό επίπεδο και συνεχίζουμε να καινοτομούμε, είναι για να δώσουμε ακριβώς αυτή τη δυνατότητα του πλεονεκτήματος της μεγάλης κλίμακας και του χαμηλού κόστους αντί να πουλάμε τον τεχνολογικό εξοπλισμό σε μεμονωμένους παραγωγούς. Κάναμε εμείς μια κεντρική επένδυση. Δημιουργήσαμε ένα δίκτυο υποδομών που δεν είναι μόνο τεχνολογική υποδομή, είναι και επιχειρησιακή με εκπαιδευμένους γεωπόνους και λειτουργεί σε συνεργασία με κατά τόπους γεωπόνους, Οργανώσεις Παραγωγών αλλά και συνεταιρισμούς, έτσι ώστε τελικά να μην πέσει πάνω στους ώμους του κάθε αγρότη το κόστος της επένδυσης. Να την έχει κάνει κάποιος άλλος την επένδυση, εμείς σαν εταιρεία, ο συνεταιρισμός που βάζει τους γεωπόνους και όποιος άλλος εμπλέκεται σε επίπεδο γεωγραφικής περιοχής. Και τελικά αυτός να κληθεί να πληρώσει μια ετήσια συνδρομή που έχει μικρό κόστος και αμελητέο το επενδυτικό ρίσκο. Δεν χρειάζεται δηλαδή να αγοράσει εξοπλισμό. Επίσης, φεύγει από τις πλάτες του και όλη η πολυπλοκότητα που χρειάζεται για να βάλει τον εξοπλισμό σε λειτουργία και να το χρησιμοποιήσει σωστά.

Το gaiasense 1 είναι ένα πιο πρώιμο στάδιο των υπηρεσιών μας στο οποίο δίνεται η πληροφόρηση, το gaiasense 2 είναι αυτό που δίνει συγκεκριμένες συμβουλές. Και τα δύο γίνονται ανά χωράφι, και τα δύο είναι συνδρομητικά, και τα δύο δεν απαιτούν από τον παραγωγό να επενδύσει σε τεχνολογικό εξοπλισμό, και τα δύο είναι πολύ εύκολα στη χρήση. Το gaiasense 1 μπορεί κάποιος να το βάλει στο κινητό του, να φορτώσει την αίτηση ενίσχυσης, να δει τα αγροτεμάχιά του χωρίς να ξέρει καν καλά-καλά να χρησιμοποιεί το κινητό του και να δει πληροφορίες για το χωράφι του. Αυτό είναι που φέρνουμε σαν καινοτομία και δίνουμε την δυνατότητα στον Έλληνα παραγωγό. Μια δυνατότητα που δεν την έχουν άλλοι Ευρωπαίοι.

Νίκος Λάμπας: Μάλιστα. Μου θυμίζει αυτό που είπατε τώρα και την απάντηση που δώσατε, και απαντάει πολύ πειστικά σε κάτι που είχε γραφτεί και λεγόταν πριν 3-4 χρόνια, όταν ξεκίνησε αυτή η προσπάθεια από εσάς, από τη NEUROPUBLIC. Έγραψε κάποιος ότι αυτό που έρχεται είναι ένα χόμπι για μεγάλους. Έφεραν και κάποια παραδείγματα μιας εταιρίας από τη βόρεια Ευρώπη, που είχε πάνω σε ένα τρακτέρ μια εγκατάσταση και ο χρήστης αυτής, αν θυμάμαι καλά -και νομίζω είναι ακόμα και στην ιστοσελίδα της μεγάλης εταιρείας αυτής- καλλιεργούσε 28.000 στρέμματα σπάρει. Και τότε έμπαινε το ζήτημα αν αυτό το πράγμα μπορεί να γίνει για τα δεδομένα της Ελλάδας και της Ιταλίας, γιατί και αυτοί το απαντήσανε με έναν πολύ πειστικό τρόπο.

Νομίζω λοιπόν ότι όλα αυτά αποδεικνύουν αυτό που λέγατε εσείς πριν κάποια χρόνια, ότι αυτό μπορεί να εφαρμοστεί στον μικρό κλήρο που διαθέτει ο Έλληνας αγρότης. Είναι πραγματικότητα αυτό και είναι εφικτό

βέβαια μέσα από συνεργασίες, μέσα από Οργανώσεις Παραγωγών. Είναι αυτό που λέγαμε και πριν για την Κορινθία. 70 άτομα, 70 αμπελοκαλλιεργητές, αν θυμάμαι καλά τόσο ήταν τότε, είχαν τη συμβουλευτική που έπρεπε, την ώρα που έπρεπε, σε σχέση με το τι ακριβώς έπρεπε να κάνουν. Και αυτό το έκαναν γιατί ήταν μαζεμένοι. Συνένωσαν δυνάμεις 70 άτομα κάτω από ένα συνεταιρισμό.

Έλλη Τσιφόρου: Αν μου επιτρέψεις, Νίκο, να πω δυο-τρία πράγματα συμπερασματικά πριν πάμε στο κλείσιμο.

Να πω καταρχάς, πάνω στο τελευταίο σου σχόλιο, ότι είναι γεγονός πως αποδείχθηκε, και μέσα από προσεγγίσεις σαν το *gaiasense*, ποια είναι η στόχευση μας. Και να πούμε εδώ, δεν θέλω να ευλογήσουμε τα γένια μας, αλλά πράγματι ο ρόλος μας στις Βρυξέλλες και η παρουσίαση του *gaiasense* έδωσε ένα *best practice* στην Κομισιόν ώστε να καταλάβει ότι η ευφυής γεωργία μπορεί να είναι προσιτή και στον μικρό/μικρομεσαίο παραγωγό και το είδαμε στη μελλοντική ΚΑΠ που θέτει την ψηφιοποίηση ως έναν οριζόντιο στόχο. Αυτό οφείλουμε να το πούμε.

Τι θα συνέθετα από όλα αυτά που ακούσαμε σήμερα; Καταρχάς ότι η οικονομική μεγέθυνση όλων των συλλογικών σχημάτων είναι ένας στόχος. Χρειαζόμαστε αυτές τις δυνατότητες στην εγχώρια αλλά και στις διεθνείς αγορές. Χρειαζόμαστε το μέγεθος για να πάμε να διεκδικήσουμε με αξιώσεις μια θέση στις διεθνείς αγορές γιατί υπάρχουν τεράστιες ευκαιρίες εκεί. Προφανώς χρειάζεται συλλογικότητα για να τα πετύχουμε αυτά. Προφανώς χρειάζεται η δέσμευση των παραγωγών, η άσκηση εμπορικής δραστηριότητας εκ μέρους των συλλογικών σχημάτων. Πρέπει να έχουν αυτό το ρόλο στην αγορά και αυτή την παρουσία. Χρειάζονται επενδύσεις μέσω όλων των πιθανών κονδυλίων που είναι διαθέσιμα, της ΚΑΠ, του εθνικού χρηματοδοτικού πλαισίου, του τραπεζικού τομέα, που μπορεί να παίξει καταλυτικό ρόλο και η Πειραιώς μας έδωσε κάποια πολύ θετικά δείγματα προς αυτή την κατεύθυνση.

Χρειάζεται προφανώς η γνώση, η γνώση ως καινοτομία. Το είδαμε μέσα από την προσέγγιση του *gaiasense*. Η γνώση όμως επίσης ως συμβουλευτική, ως το απαραίτητο κλειδί που χρειάζονται οι παραγωγοί για να πάνε στη νέα εποχή. Ως γνώση του πώς ασκείται το επικειρείν. Η γνώση επίσης για τα οφέλη της συνεργασίας, για τα *best practices* -και είμαστε πολύ περήφανοι που σήμερα δείξαμε δυο τέτοιες καλές πρακτικές- ώστε να παραδειγματίζονται όσοι θέλουν να πάνε προς αυτή την κατεύθυνση. Άρα γνώση και με αυτή τη λογική και ελπίζουμε να το καταφέραμε με αυτό το Ψηφιακό Εργαστήριο.

Και σίγουρα ένα σταθερό εθνικό νομοθετικό πλαίσιο. Έκανε ένα πολύ σωστό σχόλιο ο κύριος Αθανασόπουλος. Δεν μπορεί να αλλάζουν τα πράγματα στον χώρο ανά δυο και τρία χρόνια. Δημιουργεί πολύ μεγάλη ασάφεια και εμποδίζει την αναπτυξιακή δυναμική των συλλογικών φορέων.

Και κλείνω με ένα σημείο το οποίο το ανέφερε ο κύριος Κράββαρης στην παρουσίασή του, ότι ανεξάρτητα από το τι συμβαίνει στον έξω κόσμο, στην ιστορική και πετυχημένη πορεία της Ζαγοράς όλα αυτά τα χρόνια, ποιος είναι ο οδηγός; Το καταστατικό του συνεταιρισμού. Που τι λέει; Ότι είμαστε δεσμευμένοι και ακολουθούμε όλοι μαζί, συλλογικά, τους στόχους της οργάνωσης. Αυτό είναι το κλειδί της επιτυχίας. Η δέσμευση.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους τους ομιλητές που μας έδωσαν την εμπειρία τους, τη γνώση τους και βοήθησαν όλοι να πάμε ένα βήμα παρακάτω, πιστεύω σε αυτήν την πολύ σημαντική κουβέντα που οφείλουμε να ανοίξουμε ενόψει και της κατάθεσης του στρατηγικού σχεδίου της ΚΑΠ. Να ευχαριστήσω και εσένα, Νίκο, εκ μέρους της GAIA

ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Όλους μας τους συνεργάτες εδώ, την τεχνική ομάδα, τη Slide2Open που μας βοήθησε να διεξάγουμε αυτό το Ψηφιακό Εργαστήριο. Τους διερμηνείς μας, τα στελέχη της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ για την πολύτιμη συμβολή τους και στην έρευνα, τα στοιχεία της οποίας σας παρουσιάσαμε, αλλά και στη διοργάνωση της εκδήλωσης.

Το επόμενο βήμα για εμάς, είναι η μελέτη για τις Οργανώσεις Παραγωγών, η αναλυτική μελέτη που θα δώσει όλα τα στοιχεία και με πολύ πιο εμπειριστατικό τρόπο. Δεν είχαμε χρόνο σε αυτό το Εργαστήριο να εξαντλήσουμε το θέμα, όμως θα δημοσιευτεί το φθινόπωρο και θα σας ενημερώσουμε σχετικά.

Κι εδώ κλείνω από δικής μου πλευράς με ένα μεγάλο ευχαριστώ κυρίως στους συμμετέχοντες που μας παρακολούθησαν, και από ότι με ενημερώνουν είναι ακόμα πολλοί συνδεδεμένοι και μας παρακολούθησαν μέχρι τέλους. Τους ευχαριστούμε θερμά.

Νίκος Λάππας: Θα ήθελα να πω και εγώ κάποια τελευταία λόγια πριν κλείσουμε. Θεωρώ ότι είμαστε η μοναδική χώρα στον κόσμο που αν πας και δηλώσεις σε κάποιους τόπους ότι το επάγγελμά σου είναι παραγωγός θα καταλάβουν ότι είσαι αγρότης. Δηλαδή, αν εγώ πάω στην Καρδίτσα και με ρωτήσει κάποιος τι δουλειά κάνω και πω παραγωγός, είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα καταλάβει ότι είμαι αγρότης. Δεν υπάρχει άλλη χώρα στον κόσμο που να ισχύει αυτό. Για εμάς ο αγρότης μας είναι παραγωγός γιατί παράγει. Παράγουμε προϊόντα αξίας 10 και 11 δις ευρώ το χρόνο. Αυτά πάνε στη βιομηχανία τροφίμων και ποτών, και τα 10 δις παίρνουν υπεραξία και γίνονται 15 δις. Αυτή η προστιθέμενη αξία που μπαίνει είναι δυστυχώς από τις χαμηλότερες της Ευρώπης. Στην Πορτογαλία, που είναι μια χώρα παρόμοια με εμάς σε μέγεθος, στα 10 δις της δις ευρώ η βιομηχανία δίνει αξία και τα κάνει 25 δις. Αν μπορούσαμε κι εμείς να το έχουμε αυτό, η ελληνική αγροδιατροφή θα ήταν ένας πολύ πιο καλός και ανταγωνιστικός κλάδος. Ο αγροτικός τομέας και η αγροδιατροφή στη χώρα μας εξάγει. Το 20% και πλέον των εξαγωγών της χώρας είναι προϊόντα αγροτικά και αγροδιατροφής.

Προχθές, και το γράφουμε και στην εφημερίδα σήμερα, και μετά από 36 χρόνια, συνέβη το εξής: εξάγουμε πλέον περισσότερα προϊόντα αγροτικά από ότι εισάγουμε. Είχαμε 36 χρόνια να το πετύχουμε αυτό και το καταφέραμε για μια σειρά από λόγους. Είναι μια πορεία που τράβηξε χρόνια την τελευταία περίοδο και φτάσαμε εκεί που φτάσαμε. Άρα παράγουμε, μπορούμε να γίνουμε πολύ πιο βιώσιμοι οικονομικά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά. Πώς; Ένα μεγάλο εργαλείο είναι η συνεργασία, είναι οι Οργανώσεις Παραγωγών, είναι να πάμε όλοι μαζί. Δεν υπάρχει άλλος δρόμος. Ή θα ακολουθούμε τις εξελίξεις, ειδικά στην εποχή του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού, ή θα ξεκινήσουμε τις εξελίξεις αυτές από την αρχή. Θα μπορούμε στο τρένο στην πρώτη θέση, που λέμε συχνά, ή θα συρθούμε και θα ψάχνουμε να βρούμε πώς θα γίνουμε εισοδηματίες από άλλα παράλληλα εισοδήματα κ.λπ.. Από εμάς εξαρτάται αν θα κάνουμε αυτό το μεγάλο άλμα.

Ευχαριστούμε πολύ για την τιμή στην Ύπαιθρο Χώρα που μας έδωσε η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ να συντονίσουμε αυτή την τόσο σημαντική και αξιολογη προσπάθεια και ελπίζουμε και ότι στο μέλλον θα επανέλθουμε.

Ευχαριστούμε πολύ, καλό σας απόγευμα.

Έλλη Τσιφόρου: Ευχαριστούμε.

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ

Λεωφόρος Κηφισίας & Παραδείσου 2, Τ.Κ. 15125, Μαρούσι, Αττική

T +30 213 0 187 300

F +30 213 0 187 399 **E** info@c-gaia.gr

ΓΡΑΦΕΙΟ ΒΟΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

PHOENIX CENTER

Λεωφόρος Γεωργικής Σχολής 27, Τ.Κ. 57001, Θεσσαλονίκη

T +30 2316 004800

F +30 213 0187399 **E** info@c-gaia.gr

ΓΡΑΦΕΙΟ ΒΡΥΞΕΛΩΝ

19, Rue Guimard, 1040 Brussels

T +32(0)25134173 **E** gaiabrussels@c-gaia.gr

www.c-gaia.gr

Χρηματοδότηση από το πρόγραμμα IMCAP της Ευρωπαϊκής Ένωσης

